

ایام فاطمیه تسلیت باد

هفته‌نامه | سیاسی، فرهنگی و اجتماعی | سال بیست و یکم | شماره ۱۰۲۸ | دوشنبه ۲۲ آذر ۱۴۰۰ | ۸ جمادی‌الاول ۱۴۴۳ | ۱۳ دسامبر ۲۰۲۱ | ۱۶ صفحه

مصطفی قربانی
عقلانیت مذاکراتی ایران

۱۱
خرد

عباس زرکوب
مسکن‌سازی مدرن

۶
بازار

مهدی سعیدی
پاسخگوی کارنامه و عملکرد گذشته

۲
نگاه

۷
جلوه‌خاتم

دستاوردهای آبی قرارگاه سازندگی
در گفت‌وگوی صبح صادق با مدیرعامل «هلدینگ تخصصی نیرو»

رکوردهای جدید

♦ قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) با بیش از ۳۰ سال فعالیت
در عرصه سازندگی کشور، طراحی و اجرای بیش از ۶۴۰۰ کیلومتر خط انتقال آب
را در ۱۵ استان کشور طبق استانداردهای فنی به اتمام رسانده است

۵
جهان

ایجاد
هزینه‌دیپلماتیک
برای روسیه

۲
سرمقاله

منتظر پدید آبی قحطی بودند!

۶
بازار

عملیاتی بودن
گام اول اصلاح ساختار بودجه است

از سالروز تأسیس قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص)
(۲۳ آذر) تا سالروز پیروزی انقلاب
دستاوردهای سه دهه سازندگی سپاه را
هر شماره در صفحه ۷ **جلوه‌خاتم** بخوانید

گفت‌وگوی صبح صادق با غلامحسین رضوانی، عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس

انتخابات خردماهه ۱۴۰۰ و نتایج حاصله، از آغاز روزهای افول جریان اصلاح طلب حکایت داشت. اصلاح طلبان هر چند گزینه‌های اصلی خود را در میانه میدان نداشتند، اما رأی پایین دو گزینه دسته دوم نیز که تقریباً حمایتی جدی از آنان برای دستیابی به قدرت انجام شد، نشان داد زمانه تغییر فرا رسیده و این جریان که نقش کلیدی در به قدرت رسیدن و تداوم حیات دولت اعتدال بر عهده داشته است، باید چند صباحی را دور از قدرت سر کند و وضعیت پیش آمده فرصتی برای اردوگاه اصلاح طلبان فراهم آورده است که در عملکرد گذشته خود بازنگری کرده و برای ساماندهی نوینی خود را آماده کنند. بی شک، بدون رویکرد انتقادی به گذشته، امکان دستیابی به وضعیت مطلوب برای موفقیت در آینده فراهم نخواهد آمد. اصلاح طلبان باید بر عملکرد خود در طول هشت سال حمایت از دولت آقای روحانی مروری داشته باشند و به ضعفها و قوت‌های خود توجه کنند. (هر چند در این بازخوانی جا دارد که حداقل دو دهه گذشته عملکرد خود را مرور کنند) به هر حال سیاست‌های اتخاذی دولت گذشته و نتایج حاصل از آن، مسائلی بود که اکثریت آن مورد حمایت اصلاح طلبان بوده است؛ سیاست‌هایی که نتوانست از مشکلات کشور بکاهد و «وضع موجود» حاصل تحقق آن برنامه‌ها بوده است! همین حقیقت بود که سیدمحمد خاتمی را واداشت تا در پیام خود به کنگره حزب اتحاد ملت که مدتی قبل برگزار شد، به این حقیقت اشاره کند. وی در بخشی از نوشتار خود آورده است: «به نظر من آنچه پیش آمده گرچه جفا به ملت است، ولی می‌تواند فرصتی مناسب باشد برای اصلاح طلبان که بالفعل از قدرت کنار گذاشته شده‌اند و مسئولیتی ندارند؛ گرچه اصلاح طلبان نیز باید پاسخگوی کارنامه و عملکرد خود در گذشته باشند و احیاناً سهم خود را در پدید آمدن وضع موجود بشناسند و مسئولیت آن را بپذیرند.» این تعبیر به خوبی حکایت از آن دارد که زمانه پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری فرا رسیده است. جریان سیاسی که اعتبار خود را به واسطه عدم اقبال مردمی از دست داده، برای کسب اعتبار نیازمند نقد درون‌گروهی و بررسی نقاط ضعف خود است و بدون توجه به آن بار دیگر در مسیری حرکت خواهد کرد که بسر چالش‌های خود خواهد افزود؛ نکته قابل ملاحظه آن است که این توصیه‌ی لیبر جریان اصلاحات به مذاق بخشی از بدنه خوش نیامده و واکنش‌های منفی به همراه داشته است و بلافاصله جهت انتقاد را تغییر داده و خطاب به وی گفته‌اند: «اولاً قبل از همه اصلاح طلبان، ایشان که «تکرار کرد» باید پاسخگو باشند! این واکنش‌ها عمق اختلافات و تنش‌های موجود در این اردوگاه را نشان می‌دهد و آشکار می‌کند که در این بازنگری و ساماندهی، احتمالاً باید شاهد تغییراتی بنیادین در رأس این جریان هم باشیم. بدنه اصلاح طلبی بخشی از مشکلات وضع موجود را ناشی از اتخاذ سیاست‌های غلط بزرگان اصلاح طلبی می‌داند که احتمالاً زمان صدر نشینی‌شان به انتها رسیده است و برای خوب شدن اوضاع این اردوگاه خانه‌کنانی در رأس نیز احساس می‌شود! اوضاع اردوگاه اصلاح طلبان این روزها چندان خوب نیست و صدای زنگ عبور از اصلاح طلبی مدت‌هاست که از درون این اردوگاه شنیده می‌شود. تغییر و تحول و بازنگری در ذات خود امری مذموم نیست، اما اصلاح طلبان باید هویتیار باشند که در مسیر این بازاندیشی، اندیشه‌های متولد شده که بیش از گذشته و اگر با آرمان‌های انقلاب و ملت و منافع ملی کشور نباشد، نواصلاح طلبی جدید، به نوعی ارتجاع و استحاله ختم نشود.

دکتر بدالله جوانی
مدیر مسئول

در این جمله دقت و تأمل شود: «الحمدلله همه چیز هست، اما گران است!» این جمله و عبارتی است که رئیس‌جمهور سابق کشورمان در ماه‌های پایانی دولت دوازدهم آن را چند بار تکرار کرد. هر چند این نگاه رئیس دولتی بود که انتظار داشت از طریق مذاکره با غرب و به ویژه با آمریکا، کشور را به رشد اقتصادی هشت درصدی رسانده، چرخ کارخانه‌ها و چرخ زندگی مردم را به گونه‌ای بسه گردش درآورد که هیچ ایرانی‌ای دیگر به یارانه نیازی نداشته باشد؛ ولسی بیان این عبارت در ماه‌های پایانی یک دلیل اصلی داشت. آقای دکتر روحانی از سال ۱۳۹۷ به بعد با خروج آمریکا از برجام و تشدید تحریم‌ها و فشارهای اقتصادی بارها از جنگ اقتصادی غرب علیه ایران سخن به میان آورد که البته حرف درستی است. بیان این جمله که «الحمدلله همه چیز هست، اما گران است»، با این پیش‌بینی بود که دولت آینده، اگر با رویکردهایی متفاوت از

منتظر پدید آبی قحطی بودند!

دولت یازدهم و دوازدهم شکل بگیرد، کشور را با قحطی مواجه خواهد کرد! بنابراین در منطق دولت قبل، تأمین کالاها‌ی اساسی مورد نیاز معیشت مردم و اداره کشور در وضعیت جنگ اقتصادی هر چند با قیمت‌های بسیار بالا و گران، یک امتیازی بزرگ برای دولتمردان و رئیس دولت به حساب می‌آمد که باید مردم قدرداران آنان باشند!

اما پیش‌بینی آنان برای وارد شدن کشور و مردم به مرحله قحطی و نبود کالاها‌ی اساسی مورد نیاز، به واقعیت‌های موجود برمی‌گشت که خود دولتمردان پیش از هر کس دیگری به آن واقف بودند. کاهش ذخایر ارزی، کاهش ذخایر استراتژیک و عبور از خط قرمز در چندین کالای اساسی و روند تشدید فشارها و تحریم‌ها، همگی از ورود ایران به مرحله قحطی خبر می‌داد. بر همین اساس بود که آقای روحانی و هر یک از مسئولان و وزرای تیم اقتصادی دولت ایشان در همان دیدارهای اولیه با آقای دکتر رئیسی پس از انتخابات خرداد ۱۴۰۰، با صراحت هر چه تمام اوضاع خطرناک اقتصادی را تشریح کرده، احیای هر چه سریع‌تر مذاکرات وین برای حل مشکلات را، تنها راه نجات کشور معرفی کردند! فراموش نشود که در آن روزها، حتی خرید

واکسن برای سلامت مردم را، به قبول FATF و به نتیجه‌رساندن مذاکرات پیوند داده بودند! اما امروز جبهه‌ای در داخل و خارج شکل گرفته، تا با برجسته‌سازی افزایش برخی قیمت‌ها، دولت سیزدهم را که در ابتدای کار است، ناموفق و ناکارآمد معرفی کند! عجیب آن است که همان کسانی که وجود کالا در بازار هر چند با قیمت گران را در وضعیت جنگ اقتصادی، یک امتیاز برای دولت‌شان معرفی می‌کردند، اکنون آن نگاه خود را فراموش کرده و در حالی که دولت سیزدهم کشور را از ورود به مرحله قحطی مورد انتظار غرب و غرب‌گرایان نجات داد، افزایش قیمت چندین کالا را نشانه ناکارآمدی و ناموفق بودن معرفی کرده، به دنبال الفسای ناامیدی در جامعه هستند. این در حالی است که:

۱- دولت سیزدهم با اولویت‌بخشی به تأمین کالاها‌ی اساسی، ذخایر استراتژیک کشور در این حوزه را - در حالی که به مرز خطرناک رسیده بود - در وضعیت مطلوب قرار داد و اکنون جای هیچ نگرانی‌ای وجود ندارد.

۲- دولت سیزدهم بدون امتیاز دادن به غرب زیاده‌خواه و بدون تصویب FATF، با وارد کردن حجم بالای واکسن از خارج و سرعت بخشیدن به تولید واکسن داخلی، دغدغه سلامت مردم را مرتفع کرد.

۳- روند فروش و صادرات نفت و ورود ارز به کشور، بسیار امیدوارکننده شده است.

۴- در هشت ماه اول سال با تلاش‌های چند برابری در دولت سیزدهم، تراز تجارت مثبت شده و صادرات ۴۳ درصد و واردات ۳۸ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل رشد داشته است.

۵- در مجموع کل تجارت غیرنفتی ۴۳ درصد رشد پیدا کرده است.

۶- میزان حجم ترانزیت در کشور طی هشت ماه اول سال، نسبت به حجم کل ترانزیت در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ بیشتر انجام شده است.

۷- دولت سیزدهم در حالی که ماهیانه حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان فاکتورهای دولت قبل را تسویه می‌کند، بدون خلق پول و استقراض از بانک مرکزی، حقوق کارمندان را در چند ماه گذشته پرداخت کرده است.

بنابراین با توجه به وضعیت اقتصادی کشور در پایان دولت قبل و نگاه خود دولتمردان قبلی از این شرایط و پیش‌بینی پدید آبی قحطی وحشتناک در کشور با نایاب شدن کالا، بر اساس شاخص‌هایی که مواردی از آن مورد اشاره قرار گرفت، می‌توان گفت، کارنامه دولت سیزدهم، آن‌گونه نیست که مخالفان و منتقدان ارزیابی می‌کنند و روندها، روندهای بسیار امیدوارکننده برای حل مشکلات کشور است.

سردار فدوی در جشنواره جوان سرباز ستاد فرماندهی کل سپاه

سربازی صرفاً برای دفاع و امنیت است

جانشین فرمانده کل سپاه با اشاره به نص صریح دستور فرمانده معظم کل قوا در خصوص مأموریت سربازی، گفت: «آقا تأکید دارند که سربازی صرفاً برای دفاع و امنیت است و هرگونه به‌کارگیری خارج از این و استفاده برای امور شخصی با پیش پا افتاده ممنوع است.» وی یکی از جلوه‌های موضوع دفاع

انقلاب پیروز شد از صبح ۲۳ بهمن شرارت و ناامنی مناطق مرزی هم شروع شد، دو طیف شرق و غرب دنیا مخالف انقلاب بودند. «وی در ادامه با اشاره به اینکه سربازی برای انقلاب چهل و چند ساله برکاتی داشته، افزود: «باید در دوران سربازی توانمندی جوانان را افزایش دهیم و به خیرات آن بیفزاییم.»

جشنواره جوان سرباز ویژه سربازان ستاد فرماندهی کل سپاه به میزبانی فرماندهی دژبان کل سپاه برگزار شد.

به گزارش صبح صادق، سردار علی فدوی، جانشین فرمانده کل سپاه با اشاره به اینکه امروز روز سرباز نیست؛ اما روز مبارکی است که در خدمت جوانان سرباز ستاد هستیم، افزود: «روز ولادت حضرت علی اکبر (ع) روز جوان است که در نیروهای مسلح برای بزرگداشت مقام جوانان سرباز جشنواره سراسری به این منظور برگزار می‌شود که بسیار میمون و مبارک است.» وی درباره مقام حضرت علی اکبر (ع) گفت: «برخی از علما می‌فرمایند اگر ایشان در عاشورا شهید نمی‌شدند، امام بعد از امام حسین (ع) بودند و مقام بالایی دارند، میلاد ایشان روز بزرگی است.» سردار فدوی افزود: «من خودم توفیق سربازی رفتن نداشتم، تحولات انقلاب و جنگ و دانشگاه باعث شد تا مستقیم وارد سپاه شوم، ولی لباس خاکی پوشیده‌ام، شاید بتوانم این احساس را درک کنم.»

جانشین فرمانده کل سپاه با اشاره به اینکه در قدیم به سربازی اجباری می‌گفتند، افزود: «از ۲۲ بهمن که

کلاس آموزش دیپلماسی نگذارید!

فرهاد مهدوی
کارشناس رسانه

هفتمین دور از مذاکرات وین در جریان است؛ مذاکراتی که شش مرحله آن در دولت هشت ساله روحانی و تنها یک مرحله آن در دولت رئیسی که چهار ماه بیشتر از آن نگذشته، به‌وقوع پیوسته است. جالب است که جریان رسانه‌ای و احزاب سیاسی حامی دولت سابق در حال صدور درسامه‌هایی برای نحوه مذاکره با طرف‌های غربی هستند و این شیوه مطالبه حقوق ملت ایران را از طرف دیپلمات‌های دولت رئیسی نامناسب می‌دانند. برای اینکه بدانیم آنها چگونه مذاکره می‌کردند ناچار شدیم چند برگ از تاریخ هسته‌ای ایران را مرور کنیم:

۱- اختیارات کم بود یا زیاد؟ این جریان سیاسی که همه پست‌های مدیریتی دولت را در دست داشته‌اند، در مواضع اعلامی شعار بی‌اختیار بودن در سیاست خارجی را سر می‌دادند؛ اما در مواضع اعمالی و هنگام مذاکره بر روی همه چیز مذاکره می‌کردند و در مذاکره خط قرمز را برای خود قائل نبودند...

۲- چرخ زندگی چرخید؟ با اینکه می‌گفتند بی‌اختیارند، تأسیسات هسته‌ای کشور را تعطیل کردند و بیش از صد امتیاز روی زمین را نقداً به غرب

است، اما اکنون که به این خسارت‌های ناشی از زبان دیپلماسی نگاه می‌کنیم، یاد آن ضرب‌المثل معروف می‌افتیم که زبان سرخ سر سبز را دهد بر باد. نقطه قوت دولت روحانی ادعای تسلط بر زبان لاتین و قواعد حقوقی بین‌المللی بود و برخلاف ادعا، همین نقطه پاشنه آشیل دولت بود و آسیب‌های زیادی به کشور وارد کرد؛ به گونه‌ای که ظریف به فریب در مذاکرات اعتراف کرد و گفت: «من در مجلس گفتم در برجام کلمه «تعلیق» وجود ندارد. اشتباه از من بود. چهار بار کلمه «تعلیق» در برجام وجود دارد؛ ولسی مذاکره کننده ما به من اطلاع ندادند بود.» آنها حتی نمی‌توانستند از سرمایه‌های کشور برای اعاده حقوق و حیثیت ایران خوب استفاده کنند و در حالی که شهادت سردار سلیمانی موجی از خشم و نفرت را علیه آمریکا به وجود آورده بود، آقای ظریف در یکی از بدترین مواضعش در طول تاریخ فعالیت سیاسی، به نشریه آلمانی گفت: «دولت ترامپ می‌تواند گذشته خود را اصلاح کند، تحریم‌ها را ببرد و پای میز مذاکره برگردد. ما هنوز پای میز مذاکره هستیم.» این اظهار نظر تقریباً سه هفته بعد از شهادت حاج قاسم سلیمانی بوسیله ارتش تروریستی ایالات متحده به فرماندهی ترامپ، رئیس‌جمهور این کشور مطرح شده است.

۵- نتیجه اعتماد بیش از اندازه چه شد؟ «ارنست مونیز» یکی از شخصیت‌های فنی مذاکرات هسته‌ای

بود که وی را مورد اول انرژی هسته‌ای آمریکا و حتی سلاح مخفی آمریکا در مذاکرات هسته‌ای می‌دانستند، «صالحی» از ایران و «مونیز» از آمریکا برای توافق بر سر آنچه «ابعاد فنی» مذاکرات نامیده می‌شد بارها مذاکره کردند. شناخت آنها از همدیگر به زمانی بر می‌گشت که «مونیز» رئیس دپارتمان فیزیک دانشگاه ام‌آی‌تی آمریکا بود و صالحی نیز در همین دانشگاه تحصیل می‌کرد و دست بر قضا چند واحد درسی را با او گذرانده بود؛ یعنی دانشمند ایرانی، شاگرد «مونیز» به‌شمار می‌رفت. همین مسئله سبب شد آقای صالحی در صحن علنی مجلس قسم جلاله بخورد و بگوید: «والله، والله، والله در مسائل هسته‌ای نه با کندی رویه‌رو خواهیم شد نه توقف آب سنگین، تحقیقات و غنی‌سازی نیز ادامه خواهد یافت.» حال بعد از گذشت شش سال از قسم‌های جلاله صالحی در سال ۱۳۹۴ باید نتیجه آن مذاکرات را روشن‌تر ببینیم.

اکنون باید به اعضای دولت سابق، شخصیت‌ها و رسانه‌های طرفدار برجام که نگران مذاکرات وین شده‌اند، یادآور شد که لطفاً شما برای تیم مذاکره کننده هسته‌ای کلاس آموزش زبان دیپلماسی نگذارید و از دستاوردهای مذاکرات بپوشید به عنوان فتح الفتوح یاد نکنید؛ زیرا طرف‌های غربی اشتباهی‌شان تحریک می‌شود که به دنبال مذاکره با روش سال ۱۳۹۲ با تیم مذاکره کننده ایرانی باشند!

مکتب سلیمانی

حاج قاسم
و اصلاح امت اسلامی

یادداشتی بر کتاب مکتب ولایی-۳

حسن نوروزی

پژوهشگر

حاصل رسالت فکری و اندیشه‌ای شهید حاج قاسم سلیمانی چیزی جز «اصلاح» نبود. اصلاح واژه عظیم و ریشه‌داری است که در طول تاریخ کمتر کسی به آن دست یازیده است. اصلاح همانند ایمان، توحید، خیر و هدایت از جمله زوج‌های متضاد قرآنی به شمار می‌آید که برای تحقق و جامه عمل پوشیدنش به طرد و نفی طرف دیگر نیاز دارد؛ یعنی همان‌طور که ایمان در جایی ظهور پیدا می‌کند که کفری وجود نداشته باشد، اصلاح هم در جایی تحقق پیدا می‌کند که فساد وجود نداشته باشد. طلب اصلاح جامعه‌یک‌روچیه و رویکرد اسلامی است و هر مسلمانی از آن جهت که مسلمان است، طالب اصلاح یا لاقول طرفدار آن است؛ زیرا طالب اصلاح بودن در قرآن به عنوان یکی از شئون پیامبران مطرح است و هم به عنوان یکی از مصادیق امر به معروف و نهی از منکر در تعلیمات اجتماعی اسلام. معنای مدنظر ما از اصلاح، تنها شعاع اجتماعی آن است و ابعاد دیگر آن، یعنی اصلاح فرد و خانواده موضوع بحث ما نیست. با این نگاه تعریف ما از اصلاح، تغییر و دگرگونی در ساختار یک اجتماع و جامعه است. آنچه از مسئله اصلاح برمی‌آید، این است که فرد مصلح از آن رو که در جهت شکستن ساختار بسته‌شکنی می‌کند و در پدیده‌آوردن مسئله‌ای نو و بدیع انقلاب می‌کند، از درجه اعتبار بالاتری نسبت به دیگر افراد جامعه برخوردار است. در بین خود مصلحان نیز به فراخور اقدامات و دخالتی که در اصلاح جامعه دارند، ارزش و جایگاه آنها نسبت به یکدیگر متفاوت است. فرهنگ اصلاح در بیسن اهل بیت(ع) چنان ضروری و حیاتی است که امام علی(ع) در نهج البلاغه خود را به عنوان یک مصلح معرفی می‌کند و امام حسین(ع) در حماسه انقلابی خود دلیل حرکتش را اصلاح امت بر می‌شمارد و دیگر انمه معصوم(ع) که هیچ‌یک از فعالیت اصلاحی خود دست نمی‌کشیدند، هر کدام پیش‌قراولان این فرهنگ مقدس و مبارک هستند. با این همه، آنچه در قرن حاضر روشن است پس از انمه معصوم(ع) کمتر فردی مانند امام خمینی(ره) در راستای اصلاح امت، ایستادگی و مقاومت از خود نشان داده است. گواه این مطلب شاگردان مکتب ایشان است که خوداستادان و مکتب‌آفرینان نهضت شدند. افرادی که اقلی بالاتر از بعد خدمت در خود دیدند، ساختارها و باورهای پوشالی دشمن را از هم گسستند و به بیداری فطرت و امت اسلامی دست زدند. به یقین یکی از این افراد که جانانه در این مسیر و سلوک قدم برداشت و تا آخرین لحظه شانه خالی نکرد، سردار دلا، «حاج قاسم سلیمانی» بود؛ مردی که از او در کتاب «مکتب ولایی» این چنین یاد می‌شود: «کار دیگر حاج‌قاسم بیدارسازی فطرت‌ها و برانگیختن جوانان مؤمن جهان اسلام برای مقابله با نقشه‌های آمریکا و رژیم صهیونیستی در منطقه است. اینکه او نیروهای سوری، عراقی، لبنانی، افغانستانی و ایرانی را در کنار هم برای دفاع از سوریه جمع کرد تا در برابر داعش بچنگند، نشان از توفیق وی در بیداری‌سازی امت اسلامی و دیدن خون تازه در رگ‌های آن دارد. سخن حاجت‌الاسلام سیدحامد جزایری، فرمانده تیپ ۱۸ حشدالشعبی، درباره نقش شهید سلیمانی در بیداری ملت عراق شنیدنی است: اگر حاج قاسم نبود، کسی نمی‌توانست شجاعت‌های مردم عراق را ظاهر کند، مردم عراق شجاع بودند و هستند، ولی یک فرمانده قوی، که بیاید و جلو بایستد و آنها را هدایت کند، نداشتند. حاجی کارخانه‌ساخت مردان سلحشور عراق بود.»

نماینده ولی فقیه در سپاه دریامی به مناسبت هفته پژوهش

مسائل حال و آینده پاسداری از انقلاب را احصاء کنید

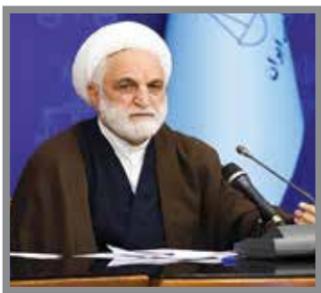
شناخته می‌شود و توجه به کارآمدی و اثربخشی علوم و دانش تولید شده و تحکیم زیرساخت‌های دانش‌بنیان، برای ارتقای اثربخشی و کارآمدی در نظام علم و پژوهش، از ضروریات است. وی در ادامه خطاب به پژوهشگران سپاه تاکید کرده است: ۱- مسائل حال و آینده پاسداری از انقلاب اسلامی را با نگاهی منسجم، منظم و فراگیر و با تبیین نظام مسائل و با رویکردی آینده پژوهانه احصاء نمایید. ۲- در پژوهش و حل نیازهای احصاء‌شده، کارآمدی پژوهش‌های انجام شده را برای اسلامی کردن علوم و

حجت الاسلام و المسلمین دکتر عبدالله حاجی صادقی نماینده ولی فقیه در سپاه دریامی به مناسبت هفته پژوهش گفت: دوام و قوام یک ملت و به تبع آن هر سازمانی به انسان‌های فرهیخته و محققان آگاه و متعهدی است که با توکل به پروردگار باریتعالی و مرزهای دانش را در نور دیده و با مجاهدات علمی و تحقیقات خود موجبات شکوفایی و اعتلای فرهنگ و بسط معرفت و حقیقت‌را جامعه‌را فراهم می‌کنند. در ادامه این پیام آمده است: بی‌شک تلاش‌های جهادگران حوزه علم و دانش، جهادی مقدس و الهی

پیکیری در خواست‌های مطرح‌شده در این نامه‌ها، فصل مشترک وعده‌های رؤسای قوا به دانشجویان بود. حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی، رئیس‌جمهور کشورمان که ظرف ۱۲۵ روز سپری شده از مسئولیت خود در رأس دولت سیزدهم تا کنون دو بار گزارش عملکرد خود را به صورت گفت‌وگو تلویزیونی با مردم در میان گذاشته، در دانشگاه صنعتی شریف مطالبات و سؤالات دانشجویان در خصوص «اقتصاد صنعت‌پایه»، «رفع فاصله طبقاتی»، «راهبرد عملیاتی جلوگیری از افزایش بی‌رویه قیمت‌ها» و همین‌طور مذاکرات مربوط لغو تحریم‌ها» پاسخ داد و نظرات مشورتی و کارشناسی آنها را در این حوزه‌ها دریافت کرد.

روز دانشجوی ۱۴۰۰

آغازی بر تعاملات دانشگاه و سران قوا

تشکل‌های دانشجویی از تهران و سایر استان‌های کشور نقطه‌نظرهای خود را در خصوص مسائلی، نظیر «نحوه مبارزه دستگاه قضا با فساد»، «وضعیت زندان‌ها»، «برگزاری علنی دادگاه‌ها» و همچنین «حمایت از سوت‌زنان و افشاگران فساد»، بدون لکنت‌زبان به حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای انتقال دادند و رئیس‌علیه نیز مواضع و راهبردهای دستگاه قضا در دوران تحول و تعالی را برای دانشجویان تشریح کرد. قاضی‌القضات در پایان این نشست که سه ساعت به طول انجامید، از دانشجویان و تشکل‌های دانشجویی درخواست کرد که ایده‌ها و طرح‌های‌شان برای ارتقای سطح خدمت‌رسانی قضایی به مردم را در اسرع وقت به حوزه ریاست قوه قضائیه برسانند تا راهکارهای اجرا و پیاده‌سازی این ایده‌ها از سوی معاونت راهبردی قوه قضائیه تدوین شوند.

در همین زمینه حجت‌الاسلام علیرضا سلیمی، عضو هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با صبح‌صادق ضمن تقدیر از حضور رؤسای قوای سه‌گانه در میان دانشجویان گفت: «این قبیل رویدادهای مبارک هم برای دستگاه‌های اجرایی، تقنینی و نظارتی و هم برای دانشجویان و فرهیختگان یک فرصت بزرگ است.» عضو هیئت رئیسه مجلس با بیان اینکه جنبش‌های دانشجویی باید در مسئله‌یابی

پیکیری در خواست‌های مطرح‌شده در این نامه‌ها، فصل مشترک وعده‌های رؤسای قوا به دانشجویان بود. حجت‌الاسلام والمسلمین رئیسی، رئیس‌جمهور کشورمان که ظرف ۱۲۵ روز سپری شده از مسئولیت خود در رأس دولت سیزدهم تا کنون دو بار گزارش عملکرد خود را به صورت گفت‌وگو تلویزیونی با مردم در میان گذاشته، در دانشگاه صنعتی شریف مطالبات و سؤالات دانشجویان در خصوص «اقتصاد صنعت‌پایه»، «رفع فاصله طبقاتی»، «راهبرد عملیاتی جلوگیری از افزایش بی‌رویه قیمت‌ها» و همین‌طور مذاکرات مربوط لغو تحریم‌ها» پاسخ داد و نظرات مشورتی و کارشناسی آنها را در این حوزه‌ها دریافت کرد.

محمداقرب قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی هم در جمع دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی به مدت حدود دو ساعت به مطالبات دانشجویان در خصوص موضوعات «طرح شفافیت آرای نمایندگان»، «تأمین اشتغال و مسکن جوانان» و «نظارت مجلس بر عملکرد دستگاه‌های اجرایی» پاسخ داد.

حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای رئیس دستگاه قضا نیز در حوزه ریاست قوه قضائیه میزبان جمعی از دانشجویان و اعضای تشکل‌های مختلف دانشجویی بود؛ در این نشست صمیمانه نمایندگان

حسین چخماقی

خبرنگار

۶۸ سال پس از شهادت دانشجویان «احمد قدنجی»، «مهدی شریعت‌رضوی» و «مصطفی بزرگ‌نیا» در دانشگاه تهران به دلیل اعتراض به حضور نیکسون، رئیس‌جمهور آمریکا در ایران، ۱۶ آذر سال ۱۴۰۰ به نقطه عطفی در ارتباط مستقیم و بدون واسطه دانشجویان با سران جمهوری اسلامی ایران در تاریخ انقلاب اسلامی تبدیل شد؛ روزی که رؤسای قوای مجریه، مقننه و قضائیه در گرامیداشت روز دانشجو در جمع‌های دانشجویی حاضر شده و دیدگاه‌ها و نظرات آنها را از طیف‌های گوناگون فکری شنیدند. روز دانشجو که طی سال‌های گذشته عمدتاً از سوی سران قوا مهجور مانده بود با آنها بعضاً به صورت گزینشی و بیشتر با حضور مدیران و مسئولان به جای دانشجویان برگزار می‌شد، امسال از شور و حرارت بسیار بیشتری برخوردار بود. رئیس‌جمهور به دانشگاه صنعتی شریف رفت و ضمن حضور در جمع استادان، دانشجویان و فن‌آوران و استماع نظرات آنها، از نمایندگان دستاوردهای فناوریانه دانشجویان این دانشگاه بازدید کرد؛ رئیس مجلس شورای اسلامی به دانشگاه شهید بهشتی رفت و در جمع پرشور دانشجویان به سؤالات آنها در حوزه‌های گوناگون پاسخ داد و در نهایت رئیس قوه قضائیه هم میزبان حدود ۱۵۰ نفر از دانشجویان و اعضای تشکل‌های دانشجویی سراسر کشور بود و راهکارهای آنها را در خصوص چالش‌هایی که دستگاه قضا با آنها مواجه است، شنید. یکی از نکات برجسته دیدار امسال سران قوا با دانشجویان، صراحت و شفافیت بسیار زیاد در عین وجود کمترین حاشیه و ضمن اینکه دریافت نامه‌های دانشجویان و وعده

عکس و مکت

بغداد مزین به یاد شهید/ یک عراقی نوشت: «چند هفته مانده به دومین سالگرد شهادت دو سردار بزرگ مقاومت، تصاویرشان بغداد را مزین و معطر کرده است. پارسان هم‌زمان با اولین سالگرد این شهیدان، سراسر عراق، عتبات و دانشگاه‌ها، عشاير و حوزة‌ها و... مراسم گرفتند. سال گذشته بیش از ۱۲۵ محفل و ختم و کنگره و... در عراق برگزار شد. حاج قاسم و حاج ابومهدی خیلی خیلی به گردن عراقی‌ها حق دارند.»

روزی دست خدایست/ مغازه‌ای در شهر نجف که به مشتریانش گفته است: «اگر بیول نداری، خجالت نکش و خانواده خود را بدون غذا رها نکن و آنچه لازم داری از میوه بردار، رزق من و تو را خدا می‌دهد.» کسب‌اگر خدایست و واقعی باشد، کسب‌وکارش رونق می‌گیرد و خدا از جاهایی که فکرش را نمی‌کند، خیر و برکت برایش می‌رساند.

سردار سیریداران/ نخستین کنگره شعر سپید شهید حاج قاسم سلیمانی با حضور سردار علی فدوی، جانشین فرمانده کل سپاه پاسداری، فرزندان شهید سلیمانی و جمعی از مسئولان و با شرکت شاعران برگزار شد. در این مراسم از حاج سعید حدادیان و افشین علا تقدیر به عمل آمد و شاعران برتر در حوزه‌های مختلف معرفی شده و جایزه خود را از دریافت کردند.

خاص‌ترین داوطلبان/ طلبه جوانی که دخترش داوطلب تزریق واکسن برکت شده بود، می‌گوید: «از غدغه‌هایم برای شرکت دخترم در کارآزمایی واکسن برکت، این بود که همه ببینند خیلی‌ها در لباس روحانیت، موافق واکسیناسیون در کشور هستند.» نوجوانان دهه هشتادی با گذراندن مرحله آزمایشی واکسن برکت، آماده تزریق این محصول بومی خواهند شد.

دامدار نمونه/ محمدعلی دقیقی حدود بیست‌سال قبل دامداری کوچکی را با ۱۰۰ رأس دام در شهرستان تاکستان راه‌اندازی کرد و با تلاش شبانه‌روزی تعداد دام‌های او امروز به ۱۴ هزار رأس رسیده است. این کارآفرین نمونه کشور مدتی است، تصمیم بزرگی برای ثروتنش گرفته و می‌خواهد با فروش این دامداری چند هزار میلیاردی به درمان بیماران و نیازمندان کمک کند.

شهید داعشی/ اولین شهید آب ایران که داعشی بود! این فرد را با عنوان جعلی «احمد رحمت‌آبادی» و از کشته‌شدگان اعتراضات اخیر اصفهان معرفی می‌کردند؛ در حالی‌که او «ابوایمان الکردی» عضو داعش است که سه سال پیش در سوریه به درک واصل شده است. این خبر هیچ توضیح اضافی نمی‌تواند داشته باشد! کشته‌سازی بخشی از سناریوی دشمن برای ایجاد ناامنی است.

یادداشت

سفر مکرون به سه کشور منطقه

محمد رضا بلوردی

کارشناس مسائل منطقه

امانوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه در روزهای سوم و چهارم دسامبر جاری در سفری که به کشورهای حاشیه خلیج فارس داشت، با مقامات سه کشور امارات متحده عربی، قطر و عربستان سعودی دیدار و گفت‌وگو کرد. این سفر دو روزه و بررسی مسائل گوناگون با مقامات کشورهای فوق در حالی است که در دو سال اخیر رئیس جمهور فرانسه تحرکات دیپلماتیک و ویژه‌ای در منطقه غرب آسیا و خلیج فارس داشته است. توجه مقامات پاریس به منطقه غرب آسیا در حالی است که در سال‌های اخیر موضوع خروج آمریکا از این منطقه از موضوعات مهم بوده است و با توجه به اینکه دیگر کشورهای اروپایی توجه چندانی به این موضوع و خلأ ناشی از آن نشان نداده‌اند، این فرانسه است که به دنبال پرکردن جای خالی آمریکایی‌هاست. همچنان که پیشتر هم رئیس‌جمهور این کشور گفته بود، قدرت‌های منطقه‌ای به خوبی می‌دانند چگونه جای خالی آمریکا را پر کنند؛ از این رو سفر مکرون به منطقه را می‌توان در چارچوب این هدف کلی ارزیابی کرد که بالطبع اهداف دیگری هم در کنار خود دارد. بر این اساس، در کنار تلاش پاریس برای احیای جایگاه سنتی خود در منطقه، مجموعه‌ای از اهداف را می‌توان برای سفر رئیس‌جمهور فرانسه تصور بود:

پرو کردن خلأ ناشی از خروج یا کم‌رنگ شدن حضور آمریکا در منطقه با امضای قراردادهای نظامی، امنیتی و تجاری با کشورهای حوزه خلیج فارس (امضای قرارداد فروش ۸۰ جنگنده اف‌۱۶ بالگرد کاراکال به امارات و تأکید بر توسعه روابط نظامی، امنیتی و اقتصادی با عربستان سعودی در دیدار با محمد بن سلمان، ولی‌عهد عربستان سعودی و شیخ تمیم بن حمد آل ثانی امیر قطر)؛

تلاش برای احیا و شکوفایی صنعت نظامی فرانسه با بهره‌گیری از دلارهای نفتی کشورهای عربی؛ به‌ویژه پس از آنکه استرالیا قرارداد ۴۰ میلیارد دلاری خود برای خرید زیردریایی از فرانسه را لغو کرد.

ایفای نقش برای پایان دادن به اختلافاتی که در ماجرای موضع‌گیری جرج فراداحی، وزیر اطلاع‌رسانی لبنان در خصوص تجاوز سعودی‌ها به یمن، بین بیروت و برخی از کشورهای عرب حوزه خلیج فارس به وجود آمد و در ادامه به قطع رابطه سیاسی بین این کشورها با لبنان منجر شد.

اهداف فوق در حالی از سوی فرانسه در منطقه غرب آسیا دنبال می‌شود که ذکر ملاحظاتی در زمینه آن ضروری است:

تأکید پاریس بر امضای قراردادهای نظامی با کشورهای عرب حوزه خلیج فارس و پافشاری آن بر فروش تسلیحات به عربستان سعودی و امارات متحده عربی، با وجود جنایت‌های رژیم ریاض علیه مردم یمن، نشان دهنده این است که حقوق بشر جایگاهی در راهبرد فرانسه ندارد یا اینکه جزء آخرین اولویت‌های آن است.

نمایش مکرون در قضیه لبنان و تلاش برای بازبانی اعتبار و جایگاه کشورش در سطح منطقه را می‌توان نمایشی ناموفق و بدون نتایج ملموس ارزیابی کرد؛ چرا که در دو سال اخیر و به طور خاص پس از انفجار بندر بیروت، عملکرد پاریس برای مدیریت بحران لبنان کاملاً ناموفق بوده و حتی به تشدید بحران در این کشور خاورمیانه منجر شده است.

پایان سخن اینکه مجموع داده‌های موجود حاکی از تلاش فرانسه برای گسترش نفوذ خود در منطقه غرب آسیاست و برای این منظور از بهانه‌هایی همچون مبارزه با تروریسم، حمایت از ثبات و آرامش در منطقه، حمایت از دین‌داری آزاد در آب‌های خلیج فارس و... بهره‌برداری می‌کند. هر چند واقعیت چیز دیگری است و پاریس توان اتخاذ تصمیمات و انجام اقدامات مستقل در این منطقه را ندارد.

اتحاد برای استقلال

چارچوب هماهنگی شیعی

محمدصادق مصطفوی

کارشناس بین‌الملل

ذیل ساختار «چارچوب هماهنگی شیعی»، تلاش به منظور اتخاذ تصمیمی جمعی برای تشکیل دولتی انقلابی و ضد آمریکایی از سوی همه جریان‌های شیعی حاضر در انتخابات تقویت شد.

اتفاقی که با میزبانی هفته گذشته هادی العامری، رئیس جریان الفتح در دفتر خود از سران گروه‌های شیعی از جمله مقتدی صدر رئیس جریان صدر، نسوری المالکی رئیس ائتلاف دولت قانون، عمار الحکیم رهبر جریان ملی الحکمه، حیدر العبادی رهبر ائتلاف نصر، قیس الخزعلی دبیرکل جنبش عصاب اهل حق، همام حمودی رئیس شورای عالی اسلامی و فالح الفیاض رهبر ائتلاف پیمان ملی، در قالب جمعی دوستانه امید دشمنان عراق برای ادامه بحران در این کشور را تا حد زیادی ناامید کرد؛ بنابراین تقویت بیش از پیش این ائتلاف را می‌توان از چند جهت مهم و دارای اثر دانست:

الف- به دلیل بافت جمعیتی کشور عراق و حضور اکثریت شیعیان و سیاسی جدید در انتخاب نمایندگان پارلمان در این کشور، می‌توان گفت شیعیان از بیشترین ظرفیت برای تشکیل فراکسیون اکثریت و انتخاب نخست‌وزیر به عنوان عالی‌ترین مقام اجرایی کشور برخوردار خواهند بود.

ب- با در نظر گرفتن تحولات اخیر عراق و تلاش دشمن برای به آشوب کشیدن این کشور، از جمله شهرهای شیعه‌نشین و سرنگونی دولت‌های مستقل، این ائتلاف زمینه را برای ایجاد ثبات در ساختار اجرایی عراق و کاهش تلاطم‌های اجتماعی و سیاسی و ارتقای عملکرد دولت‌ها، به ویژه در حوزه خدمات عمومی مهیا خواهد کرد.

ج- نکته دیگر اینکه با توجه به حضور اشغال‌گرانه نیروهای تروریست آمریکایی در عراق و تلاش برای ادامه حضور در این کشور و اعمال نفوذ در دستگاه‌های اجرایی عراق هیچ امری همچون اتحاد نیروهای عراقی نافی ادامه این حضور نیست و شکاف در میان جریان‌های شیعی ادامه این حضور را سهل خواهد کرد.

عمل‌گرایی نتیجه‌محور

سیاست خارجی دولت سیزدهم

حمید خوش‌آیند

کارشناس بین‌الملل

گسترش روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود. کشورهای مسلمان، کشورهای در حال توسعه و کشورهای که یکی از نیازهای مهم اقتصادی، نظامی و تکنولوژیکی کشور را تأمین می‌کنند، به ترتیب در اولویت بعدی روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران قرار دارند. اینکه چرا گسترش مناسبات دوجانبه و چندجانبه با کشورهای همسایه در عرصه‌های مختلف وجودی اولویت روابط خارجی کشور را تشکیل می‌دهد، عمدتاً به ظرفیت‌ها و فرصت‌هایی برمی‌گردد که به شکل آسان و کم‌هزینه در همسایگی وجود دارد. پیوندهای مشترک تاریخی، فرهنگی و غیره در کنار آن، سرنوشت مشترک در حوزه امنیت و ثبات و درهم‌تنیدگی منافع ملی، موضوعات مهم دیگری هستند که روابط همسایگی را حائز اهمیت می‌کند.

رویکردی که جمهوری اسلامی هم‌اکنون در قبال کشورهای همسایه دنبال می‌کند، ارتقای همکاری‌های منطقه‌ای از طریق «تعامل حداکثری با همسایگی» و «تجارت پیرامونی» است. سفر اخیر مشاور امنیت ملی امارات به تهران و ابلاغ پیام دعوت رئیس امارات از رئیس جمهور برای سفر به امارات، مثال صریحی است از اینکه دولت آقای رئیسی در جهت پیشبرد «سیاست همسایگی» که جمهوری اسلامی ایران را به مرکز تعاملات سیاسی، اقتصادی و غیره تبدیل می‌کند، حتی پذیرای خارجی‌شان با جمهوری اسلامی تا سطح تش ارتقا یافته بود. اینکه رئیس جمهور اسلامی ایران به مشاور امنیت ملی امارات وقت ملاقات می‌دهد و با او پیرامون راهکارهای تقویت روابط دوجانبه گفت‌وگو می‌کند، برخلاف تحلیل‌های هدفمندی که می‌خواهند آن را نشان ضعیف تلقی کنند، اتفاقاً نشان‌دهنده قدرت، حسن نیت و آغوش باز جمهوری اسلامی برای استقبال از کشورهای همسایه عربی است؛ آن‌هم در شرایطی که محافل سیاسی، امنیتی و رسانه‌ای وابسته به رژیم صهیونیستی و آمریکا با طراحی برنامه‌ها و سیاست‌های مختلف همچنان تحریب روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران با همسایگان را به جد دنبال می‌کنند.

در ماه‌های اخیر، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران از یک روند پویا و فعالی برخوردار شده است. شرکت رئیس جمهور در اجلاس‌های منطقه‌ای، از جمله شانگهای و اکو، رایزنی و گفت‌وگوی تلفنی با مقامات عالی خارجی از جمله رؤسای جمهور چین، روسیه، فرانسه و... و همچنین افزایش سفرهای مقامات عالی خارجی در قالب هیئت‌های سیاسی، امنیتی، اقتصادی و تجاری به تهران حتی از کشورهای رقیب و پایتخت‌هایی که تا پیش از این سیاست غیرمعقولی در قبال کشورمان داشتند، مصادیق بارزی از تقویت «عمل‌گرایی نتیجه‌محور» در سیاست خارجی دولت آقای رئیسی است.

اگر تا پیش از این و در هشت سال گذشته، تمرکز بر حوزه کشورهای غربی، مرکز ثقل سیاست خارجی کشور را تشکیل می‌داد، اما این روند با آغاز به کار دولت دکتر رئیسی تغییر یافته و ضمن برخورد قاطع و سخت‌گیرانه در حوزه منافع ملی با آمریکا و بازیگران اروپایی، توجه ویژه به کشورهای منطقه به طور خاص و آسیاگرایی به طور عام، به صورت جدی در دستور کار سیاست خارجی دولت قرار گرفته است. امروز احیای برجام دیگر ستون اصلی سیاست خارجی کشور را تشکیل نمی‌دهد؛ بلکه آنچه مورد اهتمام قرار گرفته است، بازگشت به اولویت‌هایی است که پیش از این و در دوره‌های قبلی به هر دلیلی از آن غفلت و روی‌گردانی شده بود؛ یعنی سیاست نگاه به همسایگان که تهران را به مرکز توجه و «کانون دیپلماسی» منطقه تبدیل کرده است. در خصوص برجام تنها کافی است اشاره شود که اولین و مهم‌ترین اصل سیاست خارجی دولت، ایجاد و حفظ اهرم‌هایی است که آمریکا را از زیر پا گذاشتن هرگونه توافق بازدارد.

اسناد بالادستی و تصمیم‌گیری در سطوح عالی نظام نیز اولویت اصلی روابط خارجی را به همسایگان زمینی و دریایی داده است. بر این اساس، کشورهای همسایه، اولویت اصلی

دستاوردهای شگفت‌انگیز در بحبوحه تحریم

تغییر راهبرد ترکیه

الجزیره: روند نزدیکی ترکیه به محور «عربستان، امارات و مصر» انفرادی نیست، بلکه در چارچوب یک روند کلی در منطقه از جمله آشتی چهار کشور عربی با قطر پس از نشست العُلا و توسعه روابط قطر و مصر و همچنین گفت‌وگوهای مستقیم و غیرمستقیم میان عربستان سعودی و ایران صورت می‌گیرد. بر این اساس، این روند کلی منطقه‌ای دلایل متعددی دارد، از جمله: منطقه‌ای و محلی دارد که در کنار هم زمینه را برای آنچه تاکنون صورت گرفته و آنچه در آینده صورت خواهد گرفت، مهیا کرده است. انتخاب بایدن به عنوان رئیس جمهور ایالات متحده آمریکا از یک سو از بسته شدن دوران ترامپ و بحران‌ها، تنش‌ها و روش‌های سیاست خارجی خبر داد و از سوی دیگر، سیاست‌های اعلامی وی که مهم‌ترین آن کاهش اهتمام در منطقه و ادامه خروج نسبی تدریجی از آن و مذاکره با ایران است، کشورهای مختلف منطقه را - که بیشتر آن‌ها از متحدان آمریکا هستند - واداشت تا در سیاست‌ها، مواضع و ائتلاف‌های خود تجدید نظر کنند.

اسرائیل، موضوع هسته‌ای باید به طور کامل از بعد منطقه‌ای جدا شود تا مبادا قدرت چانه‌زنی بیشتری برای تهران ایجاد کند.

توسعه نظامی ایران

ویسگاه «مانیتورینگ آرم رییس» که به تحولات نظامی منطقه و اوراسیا می‌پردازد روز یکشنبه در این زمینه نوشت، در مقایسه با بخش نیرومند نظامی، صنعتی (رژیم) اسرائیل، تولیدکنندگان در ایران، سامانه‌های دفاع موشکی بیشتری نسبت به آنچه یک ارتش عادی می‌تواند به طور منطقی نگه دارد، تولید کرده‌اند. این امر در آزمایش «مدافعان آسمان ولایت ۱۴۰۰» که اواسط مهرماه برگزار شد، مشهود بود. این رویداد سه یا چهار روزه قرار بود قابلیت همکاری شاخه‌های مختلف پدافند هوایی ارتش را آزمایش کند. بخش نظامی، صنعتی ایران در کمتر از دو سال و در بحبوحه تحریم بی‌امان اقتصادی و مالی، چهار سامانه دفاع موشکی متحرک و مختلف را راه‌اندازی کرده و این یک دستاورد شگفت‌انگیز است.

با وجود نزدیکی بین ترکیه و امارات، هم‌پیمان برجسته ریاض، روابط سعودی ترکی همچنان شاهد تنش است. قطر می‌تواند دیدگاه‌های عربستان و ترکیه را به یکدیگر نزدیک کند و این نزدیکی، شروع دیدارهای بعدی برای حل بحران باشد.

خیالات واهی رژیم صهیونیستی

«نیولاینز مگزین»: خواسته‌های اسرائیل از ایالات متحده برای استخراج - از طریق قدرت نظامی بیشتر و کمی فشار اقتصادی بیشتر - یک توافق بهتر با تهران برای جبران خسارت سال‌های ترامپ بسیار دور از دسترس به نظر می‌رسد. در اوایل سال جاری، اطلاعات نظامی اسرائیل شانس هرگونه توافق جدیدی را که شامل فعالیت‌های منطقه‌ای و موشکی ایران شود، غیرممکن و بسیار بعید دانست. این برخلاف خواسته‌هایی است که هنوز به طور دوره‌ای از سوی برخی مقامات اسرائیلی و تحلیلگران آمریکایی منتشر می‌شود. البته امروز، از نظر

تقلای ترکیه

العربییه: آنکارا تصمیم گرفته است برخی از فعالیت‌های اعضای اخوان المسلمین مصر در ترکیه را متوقف کند؛ همچنین در حال بررسی اخراج اعضای اخوان از ترکیه است. ترکیه این روزها با بحران کاهش شدید ارزش لیر دست و پنجه نرم می‌کند. پس از سقوط ۳۰ درصدی ارزش پول ملی ترکیه طی ماه گذشته میلادی، قیمت هر دلار آمریکا در بازار ارز هفته گذشته به ۱۴ لیر رسید. همچنین نرخ تورم در ترکیه در ماه گذشته میلادی به بالاترین میزان در سه سال گذشته، یعنی ۲۱.۳ درصد رسید. به نظر می‌رسد آنکارا امیدوار است با بهبود روابط با کشورهای عربی، بخشی از مشکلات اقتصادی را برطرف کند.

قطر نقش میانجی جدید

با بازگشت روابط ترکیه و امارات، تحولات متعددی در سطح رابطه بین ترکیه و دولت‌های منطقه خلیج فارس ایجاد شده است. در این میان،

ایجاد

هزینه دیپلماتیک

برای روسیه

ثامه اکوان

دبیر گروه بین الملل

ایالات متحده و برخی کشورهای اروپایی از چند هفته پیش بر این عقیده اند که روسیه قصد دارد به اوکراین حمله کرده یا بخش هایی از این کشور را به تصرف خود درآورد. این فرضیه به همراه گزارش اطلاعاتی سازمان سیا در خصوص اینکه تأکید می کرد حمله نیروهای ارتش روسیه به اوکراین در ماه ژانویه سال آینده میلادی صورت خواهد گرفت و حدود ۷۵۰ هزار نیرو نیز در این عملیات شرکت می کنند، جوسازی شدیدی علیه کرملین ایجاد کرد. آمریکا قصد دارد از این مسئله برای تحت فشار گذاشتن پوتین استفاده کند؛ این در حالی است که مقامات مسئول دولت روسیه بارها اعلام کرده اند چنین مسئله ای صحت ندارد و آمریکا به دنبال ایجاد بحران در روابط روسیه و اوکراین و همچنین در روابط روسیه و کشورهای اروپایی است. روسیه البته بنا به ملاحظاتی امنیتی بر تعداد

نیروهای مرزی خود افزوده است و آمریکا سعی دارد از این مسئله برای ایجاد جنجال جدید بین مسکو و پایتخت های اروپایی استفاده کند. با توجه به تهدیداتی که آمریکا علیه روسیه داشته و همچنین تلاشش برای استفاده از کشورهای اروپایی به عنوان پایگاهی برای انجام عملیات های جاسوسی و تهدید مسکو، به نظر می رسد کرملین بیشتر از هر زمان دیگری نسبت به کشورهای حوزه اروپای شرقی در نگرانی به سر می برد. بلاروس و اوکراین، دو کشوری هستند که می توان آنها را منبع هراس روس ها در منطقه نام نهاد.

مرز اوکراین تنها چند کیلومتر با مسکو فاصله دارد و به همین ترتیب پوتین آن را تهدیدی واقعی علیه کشورش شناسایی کرده است. از منظر روس ها عدم توانایی یا حتی تمایل نداشتن ایالات متحده برای شناسایی این نگرانی های امنیتی، آمریکا را در مسیر سیاست تهاجمی و خطرناکی در منطقه قرار داده است. آنها معتقدند تنها نفعی که اوکراین و بلاروس برای آمریکایی ها دارند، این است که موقعیت روس ها را به خطر بیندازند و با ایجاد خطرات امنیتی، روسیه را با مرزها و همسایگان خود

درگیر کنند. به همین ترتیب، به نظر می رسد ایجاد تنش مصنوعی در منطقه با انتشار خبرهای ضد و نقیض در مورد تمایل روسیه برای حمله به اوکراین در همین راستا باشد؛ زیرا در عین حال فرصتی برای آمریکا ایجاد خواهد کرد تا مسکو را تحت فشارهای دیپلماتیک قرار دهد و از سوی دیگر روابط کرملین با پایتخت های اروپایی را به شدت تیره و تار می کند. مسئله ای که آمریکایی ها به آن توجه نکرده اند، میزان غیر واقعی بودن تهدید روسیه برای اوکراین است.

لازمه اصلی حمله به اوکراین و تصرف این کشور یا تصرف بخش هایی از آن، حمله به نیروهای نظامی اوکراین، عقب راندن آنها، باقی ماندن در زمین های اشغال شده و در عین حال رساندن تجهیزات و نیروهای لازم برای باقی ماندن در آن سرزمین است. همه اینها در شرایطی است که مسکو باید با شوری امنیت سازمان ملل متحد و کشورهای اروپایی و آمریکا نیز مواجه داشته باشد.

در وضعیت فعلی، باید دید آیا روسیه امکان حمله نظامی یا حتی باقی ماندن در اوکراین و در عین حال پرداخت هزینه های دیپلماتیک در این خصوص را دارد یا نه! به نظر نمی رسد پوتین در

شرایط فعلی به دنبال ایجاد هزینه جدیدی برای کشورش باشد؛ اما شایعات ایجاد شده از سوی دولت با بدن بهترین فرصت برای آمریکا است که بخواید هر طور شده این هزینه را بر مسکو تحمیل کند؛ به همین دلیل به نظر می رسد در سیاست های مواجهه آمریکا با روسیه حتی اجرای یک عملیات پرچم دروغین و حمله به اوکراین با پرچم روسیه نیز وجود داشته باشد. به این ترتیب، آمریکا می تواند از تنش ایجاد شده در منطقه به نفع خود بهره برده و روسیه را بیش از پیش مورد فشار دیپلماتیک قرار دهد.

تهدید آمریکا برای تحریم شبکه بانکی روسیه در صورتی که این کشور به اوکراین حمله کند، در همین راستا ارزیابی می شود؛ اما دلیل عمده دیگر را باید در سیاست فروش سلاح به اوکراین و تحت فشار گذاشتن کشورهای نظیر بلاروس دانست. ایالات متحده تلاش دارد با ایجاد بحران مصنوعی در منطقه، به دنبال نفوذ بیشتر در کشورهای حوزه اروپای شرقی بوده و دوباره فضای جنگ سردی را به این منطقه بازگرداند تا بلکه بتواند سلاح بیشتری به این کشورها بفروشد.

گزارش

تحریم ورزش به بهانه های سیاسی

المپیک زمستانی روابط آمریکا و چین

دور جدید رویارویی های سیاسی ایالات متحده و چین در هنگام آغاز به کار المپیک زمستانی پکن آغاز شده است. دولت آمریکا که بارها چین را به نقض حقوق بشر متهم کرده، اعلام کرده است که قصد ندارد هیئت دیپلماتیک را برای حضور در بازی های المپیک زمستانی پکن به چین بفرستد. دولت بایدن که قصد دارد فشارهای دیپلماتیک خود را به کشورهای مختلف با بهانه های حقوق بشری ادامه دهد، این بار تلاش کرده است یکی از بزرگترین اتفاقات عرصه ورزشی را در پکن هدف قرار داده و رویارویی ایالات متحده با چین را به فاز ورزشی ببرد.

یکی از انتقاداتی که به دولت بایدن می شود، این است که بهانه او برای تحریم سیاسی و دیپلماتیک المپیک چین چندان خریدار ندارد، زیرا مسائل حقوق بشری که دولت آمریکا اصرار دارد چین با آن رویه ببرد، در سال های گذشته و به خصوص در سال ۲۰۰۸ میلادی نیز که المپیک در این کشور برگزار شده بود، همچنان وجود داشت؛ اما دولت اوپاما آن

را چنان جدی نمی دانست که بخواید یک تقابل در عرصه ورزشی ایجاد کند. با این حال دولت «شی جین پینگ» اعلام کرده است، مسلماً با بایکوت المپیک زمستانی پکن از سوی ایالات متحده، مقابله خواهد کرد. نکته جالب در این خصوص همراه شدن استرالیا با آمریکا در تحریم دیپلماتیک این اتفاق بزرگ است. استرالیا که از وقتی قرارداد ساخت زیر دریایی هسته ای را با آمریکا امضا کرده، خود را به جبهه غرب در مقابل چین ملحق کرده است، تلاش دارد در تمام اهداف و سیاست های آمریکا در قبال چین با این کشور هم راستا باشد.

با این حال، نگرانی ای که از سوی برخی کشورهای دیگر در خصوص سرنوشت استرالیا در درگیری دیپلماتیک آمریکا و چین مطرح می شود، این است که اگر قرار باشد اتفاقی از لحاظ نظامی در منطقه رخ دهد، آن وقت ای استرالیاست که باید هزینه های سیاست های آمریکا در منطقه شرق آسیا را بپردازد.

تحلیل

شولتز نهمین صدراعظم آلمان

ادامه راه مرکل در دولت جدید آلمان

هفته گذشته با رأی مجلس نمایندگان آلمان، «اولاف شولتز» به نهمین صدراعظم آلمان پس از جنگ جهانی دوم تبدیل شد. این سیاست مدار ۶۳ ساله آلمانی توانست در سپتامبر سال جاری میلادی برنده انتخابات از طریق حزب، یعنی حزب سوسیال دموکرات باشد. کمپین انتخاباتی او حول محور سه وعده شکل گرفته بود: سیاست های رفاهی بیشتر، تعهدات بیشتر در قبال مقابله با بحران آب و هوایی و از همه مهم تر حفظ ثبات سیاسی شانزده ساله زمان آنگلا مرکل در آلمان. بنابراین به نظر می رسد مردم آلمان در انتظار رویه ای در دولت او باشند که تا پیش از این نیز به خوبی دیده شده است. رسانه های آلمانی بر همین مبنای اولاف شولتز را مرکل جدید در عرصه سیاست آلمان می دانند. در زمانه ای که کشورهای اروپایی یک به یک در حال مقابله با پوپولیسم سیاسی و حزب های دست راستی افراطی هستند، قدرت گیری شولتز در آلمان و انتقال آرام قدرت در این کشور، آن هم در زمانی که بحران های زیادی می تواند متوجه انتخابات های مختلف در سراسر دنیا

شود، دستاوردی مهم برای این کشور است. به نظر می رسد انتظارات سیاسی و اقتصادی افکار عمومی از دولت جدید انتظاراتی باشد که از سال های گذشته نیز وجود داشته و به ثبات رسیده است. افکار عمومی می داند در عین حال نمی تواند انتظاراتی از دولت جدید آلمان داشته باشد که در طول شانزده ساله گذشته از مرکل داشته است؛ اما همین مسئله سبب می شود که انتظارات فراتر از حد تصور دولت جدید نیز نرود و بتواند به یک نوع ثبات سیاسی دست پیدا کند. در عرصه سیاست خارجی نیز تصور نمی شود دولت جدید مبنایی برای اقداماتی داشته باشد که خارج از اقدامات سیاست خارجی ۱۶ سال گذشته آلمان ارزیابی شود. با این حال می توان پیش بینی کرد، به دلیل اینکه حزب سوسیال دموکرات، حزب چپ متمایل به میانه رو هاست، اعضای دولت شولتز سیاست آلمان چه در بعد داخلی و چه خارجی را به سمت سیاست های کمی میانه رو تر پیش برده و از میزان سیاست های چپ گرایانه دولت کم کنند.

۵

جهان

شماره ۱۰۲۸ | دوشنبه ۲۲ آذر ۱۴۰۰

صداقت

پیشخوان

جنجال

شوخی کروناپی

همزمان با افزایش میزان شیوع کرونا و امیکرون در انگلستان، برخی رسانه های انگلیسی خبر داده اند کارکنان دفتر نخست وزیری به شوخی درباره برگزاری جشن سال نو میلادی در دفتر نخست وزیر صحبت کرده و گفته اند می توان جشن را در قالب یک جلسه کاری برگزار کرد تا مورد انتقاد مردم نیز قرار نگیرد. این اتفاق سبب ایجاد عصبانیت در بین مردم و رسانه ها شده است. اطلاعات ارائه شده نشان می دهد، تعداد مبتلایان به گونه امیکرون ویروس کرونا در انگلستان به بیش از ۱۵۰ نفر طی ۲۴ ساعت رسیده است. انگلستان اعلام کرده است در چند منطقه از جمله اسکاتلند و لندن، سویه امیکرون مشاهده شده است. متخصصان در بریتانیا نگران شیوع گسترده و غیر قابل کنترل سوی امیکرون هستند؛ اما دولت انگلستان بنا ندارد تعطیلات کریسمس را دچار تغییر و تحول کرده یا محدودیت های جدیدی در این خصوص اعمال کند. چندی پیش با گسترش شیوع کرونا در کشورهای اروپایی، انگلستان دوباره قوانین مرتبط با اجباری کردن ماسک را در امکان عمومی بازگرداند.

آمریکا در انتظار پرل هاربر جدید

هفته گذشته هشتادمین سالگرد حمله ژاپن به بندر پرل هاربر در آمریکا بود. روزنامه یواس ای تودی با اشاره به اینکه این واقعه تاریخی است، اضافه کرده است که این رخداد هیچ گاه از یادها پاک نمی شود. در همین حال شبکه خبری فاکس نیوز در مقاله ای به این مسئله اشاره کرده است که سیاست خارجی جو بایدن آقدر ضعیف است که ممکن است دشمنان آمریکا را به حمله به خاک این کشور ترغیب کند و ماجرابی، مانند بندر پرل هاربر را به وجود بیاورد. در حال حاضر چین آزمایش سلاح هسته ای مافوق صوت انجام می دهد که می تواند به دور زمین چرخیده و هر جایی را که پکن خواست، مورد اصابت قرار دهد. با این تفاسیل پرل هاربرهای بالقوه در آینده آمریکا مشاهده می شود. عامل چنین حملاتی می تواند تروریست های سازمان یافته غیر دولتی باشند که از بسیاری از حوادث مرتبط با نمایش ضعف نظامی آمریکا استفاده کرده و می خواهند حوادث دیگری، مانند ۱۱ سپتامبر را راه بیندازند. البته بسیاری از آمریکایی ها معتقدند، حمله به بندر پرل هاربر به بهانه ای در دست آمریکا تبدیل شد که به جنگ جهانی دوم ورود پیدا کند و احتمال اینکه آمریکا به دنبال جرقه ای برای ورود به جنگ جدید در دنیا به خصوص علیه روسیه یا چین باشد نیز در شرایط فعلی زیاد است.

پیش بینی حذف ماکرون

«والری پکرس» نامزد ریاست جمهوری حزب راست گرای جمهوری خواه فرانسه در نظر سنجی ها با جهش در آرا مواجه شده و حتی یکی از این نظر سنجی ها برای نخستین بار شکست امانوئل ماکرون، رئیس جمهور فرانسه در انتخابات را نشان داده است. نظر سنجی جدید انجام شده از سوی شرکت Elabe نشان می دهد، در حالی که پکرس در دور اول انتخابات ریاست جمهوری آوریل آتی در فرانسه با ۲۰ درصد رأی پشت سر امانوئل ماکرون، رئیس جمهور فعلی فرانسه با ۲۳ درصد رأی قرار می گیرد؛ اما در دور دوم این انتخابات با کسب ۵۲ درصد رأی در مقابل ۴۸ درصد رأی این رقیبش پیروز خواهد شد.

ترامپ پیروز نظر سنجی

بر اساس نتایج یک نظر سنجی جدید ترامپ برنده انتخابات مجدد بین خود و بایدن خواهد بود. طبق نتایج نظر سنجی دانشگاه هاروارد و مؤسسه افکار سنجی هریس که به طور انحصاری برای ویگانه خبری «هیل» وابسته به کنگره آمریکا منتشر شد، ۴۸ درصد از رأی دهندگان در نظر سنجی گفته اند که از ترامپ حمایت خواهند کرد، در حالی که این رقم برای بایدن ۴۵ درصد بوده است. ۸ درصد دیگر تردید داشته اند. این نظر سنجی در حالی انجام شد که دولت بایدن به دلیل مسائلی از جمله تورم، میزان بالای ابتلا به کرونا و خروج پرهیز و مرج از افغانستان تحت فشار و انتقاد قرار دارد.

حکم ناعادلانه

دادگاه نظامی میانمار روز دوشنبه ۶ دسامبر «آنگ سان سوچی» رهبر اتحادیه ملی برای دموکراسی را به دو سال زندان محکوم کرد؛ اما در حکم او که به اتهام ایجاد اجتماع در وضعیت کروناپی صادر شده، اشاره ای به مسئولیت مستقیم سوچی در کشتار مسلمانان روهینگیا نشده است. سخنگوی دولت نظامی میانمار با اعلام این خبر، تأکید کرده بود که اتهامات خانم سوچی نقض قوانین بهداشتی کرونا بوده است، اما اتهام بزرگ تر در این زمینه، سکوت سوچی به کشتار مردم مسلمان روهینگیا به دست نظامیان این کشور بود که مجامع بین المللی از آن با عنوان پاکسازی قومی و نسل کشی مسلمانان در این کشور یاد کردند.

یادداشت

مسکن سازی مدرن

عباس زرکوب
عضو هیئت مدیره
انجمن انبوه سازان مسکن

درباره موضوعات اقتصادی، از جمله مسئله مسکن باید توجه داشت که این مسائل همواره پیوند نزدیکی با مسائل سیاسی، اجتماعی و فرهنگی جامعه دارند. بنابراین، برای حل این مشکلات در ابتدا باید به ارتباط بین آنها توجه شود. به نظر می‌رسد، در سال‌های گذشته در حوزه مسکن راهبرد حل مسئله به اشتباه ترسیم شده است؛ به گونه‌ای که در دولت‌های یازدهم و دوازدهم به جای ارائه یک برنامه راهبرد مشخص در حوزه مسکن، مدام از عملکرد دولت قبل در این حوزه انتقاد می‌شد؛ برای نمونه، وزیر راه و شهرسازی این دولت اعتقاد داشت طرح‌های مسکن دولت گذشته مزخرف بوده و اصولاً دولت هیچ نقشی در ساخت و تولید مسکن بر عهده ندارد، در صورتی که باید در دوره مدیریتش در این وزارتخانه کارهای شکل گرفته را به صورت آرام پیش می‌برد و از مزیت‌های نسبی مسکن مهر استفاده و اگر وضعی در این زمینه وجود داشت، این ضعف‌ها را برطرف می‌کرد. در سال‌های گذشته، موضوع مسکن بر این اصل استوار بود که دولت و وزارت راه و شهرسازی هیچ راهبردی برای حل مشکل مسکن ارائه ندادند؛ در حالی که باید با شناسایی نقاط قوت و ضعف و بررسی تهدیدها و فرصت‌ها در این زمینه اقدام می‌کردند؛ اما متأسفانه در این زمینه دولت و وزارت راه و شهرسازی طی سال‌های گذشته توفیقی نداشتند، به همین دلیل تولید مسکن طی یک دهه اخیر به حداقل ممکن رسید.

همان‌طور که گفته شد، اگر ما به مسائل جامعه به صورت ارگانیک نگاه کنیم بسیاری از مشکلات موجود رفع می‌شود. اگر چه اقداماتی چون ارائه زمین با مشخصات اجاره ۹۹ ساله و... می‌تواند اقدامات مناسبی در راستای توفیق به ساخت مسکن و رونق گرفتن این حوزه باشد، ولی اینکه بتوانیم با پرداخت وام و تسهیلات انبوه‌سازی را در کشور انگیزه‌مندتر کنیم، قطعاً مفیدتر خواهد بود. برای نمونه، هر گاه زیرساخت‌های مورد نیاز ساخت مسکن در کشور فراهم شده است، ما شاهد افزایش حضور بخش خصوصی و انبوه‌سازان در این حوزه بوده‌ایم و بیشترین تولید مسکن نیز اتفاقاً در این دوران بوده است. اگر چه اقداماتی، مانند مسکن مهر نیز اقدام درستی بود، اما باید جوانب آن به خوبی دیده و سنجیده می‌شد که این اتفاق رخ نداد؛ از این‌رو به نظر مهم‌ترین راهکار حل مشکل مسکن این است که مردم به میدان آمده و ساخت‌وساز انبوه از سوی مردم و بخش خصوصی شکل بگیرد. در این میان، طرح‌ها و اقداماتی شبیه مسکن مهر یا فروش متری مسکن نیز از موارد خوب برای پاسخ به تقاضای مصرفی فعلی است؛ اما در نهایت این طرح‌ها نسخه‌های کاملی نیستند.

مشکل دیگری که امروز در حوزه صنعت ساخت‌وساز کشور وجود دارد، این است که مسکن‌سازی در کشور ما هنوز مدرن نشده و همچنان با روش‌های قدیمی دنبال می‌شود. با وجود اینکه می‌توان در این زمینه به فناوری‌های جدیدی رسید، ولی تاکنون اقدام خاصی در این زمینه صورت نگرفته است. تا زمانی که زیرساخت‌های این موارد ایجاد نشود، ساخت سالانه یک میلیون واحد مسکونی در کشور بسیار پرهزینه و زمان‌بر خواهد بود.

غلامحسین رضوانی، عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس در گفت‌وگو با صبح صادق

عملیاتی بودن

گام اول اصلاح ساختار بودجه است

بودجه‌های سالانه را می‌توان مهم‌ترین برنامه کشور طی یک سال دانست. برنامه‌ای که لایحه آن هر ساله در آذرماه از سوی دولت به مجلس تقدیم شده و نمایندگان با بحث و بررسی روی آن برنامه‌ها و مسیر حرکتی سال آینده کشور را تعیین می‌کنند. چند سالی است که رهبر معظم انقلاب بر اصلاح ساختار بودجه به منزله یکی از اقدامات مهم و اساسی دولت و مجلس برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور تأکید دارند. موضوعی که البته تا به امروز و با گذشت چند سال از طرح این موضوع توجه چندانی به آن صورت نگرفته است. بودجه ۱۴۰۱ اولین بودجه‌ای است که قرار است با همکاری مجلس و دولت سیزدهم به فرجام برسد. صبح صادق در گفت‌وگویی با غلامحسین رضوانی، رئیس کمیته بررسی لایحه بودجه شرکت‌های دولتی و عضو کمیسیون برنامه و بودجه بایدها و الزامات تحقق اصلاح ساختاری در بودجه ۱۴۰۱ را بررسی کرده است.

علی مرزبان

خبرنگار

نظرتان درباره ارائه لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ دولت به مجلس چیست؟ برای اینکه بودجه سال آینده متناسب با وضعیت اقتصادی کشور باشد، باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟

در ابتدا باید به این موضوع توجه کنیم که جهت‌گیری اصلی انقلاب از ابتدای پیروزی انقلاب تا به امروز، برقراری عدالت و کاهش شکاف طبقاتی بوده است. اگر به شاخص ضریب جینی که نشان‌دهنده این موضوع است، توجه کنید خواهید دید این شاخص پس از پیروزی انقلاب، اگر چه با نوساناتی همراه بوده؛ اما به جز سال‌های گذشته همواره روند کاهش داشته است؛ یعنی جهت‌گیری انقلاب اسلامی در تمام دولت‌ها اگر چه راضی‌کننده نبوده، اما همواره به سمت کاهش شکاف طبقاتی و افزایش عدالت در جامعه بوده است. البته به دلیل مشکلات موجود، آن طور که باید و شاید در برقراری عدالت و کاهش شکاف طبقاتی موفق نبوده‌ایم؛ لذا به نظر بنده بودجه‌ای را می‌توان بودجه موفق دانست که در نهایت به کاهش شکاف طبقاتی و ضریب جینی بینجامد. اگر بودجه به گونه‌ای تدوین و اجرا شود که خودش منشا ایجاد و تولد برخی از گرفتاری‌ها شود، طبیعتاً از اجرای عدالت به عنوان هدف اصلی انقلاب نیز دور خواهیم شد. برای تحقق یک بودجه خوب، همچنان که در قانون برنامه چهارم توسعه نیز پیش‌بینی شده است، در گام اول باید تراز عملیاتی بودجه به گونه‌ای باشد که بتوانیم هزینه‌های جاری کشور را از طریق درآمدهای دولت تأمین کنیم، نه اینکه برای تأمین هزینه‌های جاری، ثروت‌های ملی کشور را فروخته و با فروش آن هزینه‌های جاری کشور را تأمین کنیم. البته ما در این زمینه، طی دهه‌های گذشته توفیقاتی داشته‌ایم، ولی وجود مسائل و ضعف‌هایی به خصوص در دولت گذشته سبب شد از اهداف تعیین شده دور شویم؛ به گونه‌ای که در بودجه سال جاری چیزی حدود ۴۰۰ هزار میلیارد تومان کسری بودجه داریم که برای جبران این کسری مجبور به فروش اوراق شده‌ایم و دولت سیزدهم مجبور است ماهیانه چیزی حدود ۱۰ تا ۱۲ هزار میلیارد تومان بابت اصل و سود اوراق فروخته شده در دولت قبل بازپرداخت کند.

در بودجه سال ۱۴۰۱ باید چه گام‌هایی در راستای اصلاح ساختاری بودجه برداشته شود؟

من معتقدم تحقق اهداف بزرگی که برای اصلاح ساختار بودجه وجود دارد و توقعاتی که به تبع آن ایجاد می‌شود، طی یکی دو سال تا حدودی ایده‌آلیستی است. ما باید در تحقق اصلاح ساختار بودجه واقع‌بین

باشیم. اگر واقع‌بین باشیم، می‌توانیم در بودجه ۱۴۰۱ گام‌هایی در این راستا برداریم. برای نمونه، در سال آینده بودجه‌ای داشته باشیم که در گام اول کسری نداشته باشد و در کنار آن تا آنجا که ممکن است به سمت اجرای عدالت حرکت کنیم.

برای نداشتن کسری بودجه باید چه اقداماتی انجام شود؟

ابتدا باید بدانیم کسری بودجه می‌تواند به مثابه ام‌المصائب برای کشور، دولت و مردم باشد. وقتی با کسری بودجه مواجه هستیم، در نهایت مجبور به خلق پول خواهیم شد. رئیس‌جمهور در دولت گذشته مدعی بود ما برای جبران کسری بودجه خلق پول نمی‌کنیم، اما کسی از او نمی‌پرسید اگر خلق پول نمی‌کنید، پس چه کار می‌کنید؟ آیا با جادو کسری بودجه را تأمین می‌کنید؟ متأسفانه در این زمینه رسانه‌ها نیز که وظیفه‌شان تئور افکار عمومی بود، عملکرد خوبی نداشتند. اگر عملکرد ما در این حوزه خوب بود، هرگز فردی در جایگاه رئیس دولت به ترک فعل‌های صورت گرفته از سوی دولت افتخار نمی‌کرد؛ اما در پاسخ به این پرسش که باید چه اقداماتی انجام دهیم که کسری بودجه نداشته باشیم، باید گفت در تدوین بودجه باید به دنبال اجرای برنامه‌ها و نه صرفاً گذران امور باشیم؛ یعنی نباید به گونه‌ای عمل کنیم که کسی در بودجه دارای قدرت چانه‌زنی بیشتری بوده و بتواند سهم بیشتری از بودجه داشته باشد؛ بلکه توزیع منابع باید بر اساس نیازها، آمایش سرزمینی و ضرورت‌های موجود باشد. در حالی که متأسفانه این روند در سال‌های گذشته در اقتصاد ما وجود داشته که دستگاه‌های مختلف بر اساس قدرت چانه‌زنی خود از بودجه بهره‌مند می‌شدند؛ اما این مسئله در بودجه ۱۴۰۱ باید اصلاح شود. در واقع، بودجه‌ها باید بر اساس نیازها و عملکردها پرداخت شود. اگر بتوانیم

در بودجه سال ۱۴۰۱ این دو مسئله را رعایت کنیم؛ یعنی به گونه‌ای برنامه‌ریزی کنیم که کسری بودجه نداشته باشیم و توزیع بودجه نیز بر اساس عملکردها و نیازها باشد، طبیعتاً می‌توان از این دو اقدام به عنوان گام اول در اصلاح ساختار بودجه نام برد. به نظر من این امکان برای بودجه سال آینده وجود دارد و به هیچ عنوان بلندپروازانه نیست.

حالا اگر این موضوعات در بودجه ۱۴۰۱ محقق شود، مردم چگونه متوجه نتایج مثبت این اتفاق خواهند شد؟

اولین اتفاقی که در این شرایط رخ می‌دهد، روند نزولی تورم است. ضمن اینکه فعالیت‌های عمرانی کشور افزایش خواهد داشت و روند اجرای عدالت نیز بهبود خواهد یافت.

موضوع عرضه اوراق و سررسید بازپرداخت آنها می‌تواند چه پیامدهایی برای اقتصاد ایران داشته باشد؟

در دولت گذشته حجم قابل توجهی از اوراق عرضه شده است. البته شاید در مقاطعی فروش اوراق برای تأمین کسری بودجه اجتناب‌ناپذیر بوده است. به هر حال با توجه به وضعیت پیش آمده، این اوراق فروش رفته و دولت سیزدهم طبیعتاً در زمان سررسید باید این اوراق را بازپرداخت کند و چاره‌دیگری جز بازپرداخت هم وجود ندارد؛ چرا که خود عدم بازپرداخت این اوراق می‌تواند به افزایش تورم بینجامد؛ لذا امیدوارم دولت سیزدهم با رویه‌ای که در پیش گرفته، بتواند علاوه بر بازپرداخت اوراق فروخته شده در دولت قبل، با انجام برنامه‌ریزی‌های لازم روند افزایش تورم در کشور را مهار کند.

با توجه به اینکه جناب‌عالی از مخالفان جدی واردات خودرو به کشور هستید، به عنوان سؤال پایانی می‌خواستم نظرتان

را درباره بحث واردات خودرو بدانم. به نظرتان این حجم از واردات خودرو که رقم چندانی هم نیست، می‌تواند تأثیری بر قیمت خودرو داشته باشد؟

درباره بحث واردات خودرو، واقعیت این است کسانی که به دنبال واردات خودرو هستند، افراد و گروه‌های مختلفی هستند. ممکن است برخی از افرادی که به خیرخواه مردم و جامعه باشند و از باب اینکه دوست دارند مشکلات صنعت خودرو کاهش یابد، این موضوع را دنبال می‌کنند؛ اما گروه دیگری از موافقان واردات خودرو، کسانی هستند که در موضوع واردات خودرو ذی‌نفع هستند. طبیعتاً ما با گروه دوم کاری نداریم؛ اما گروه اول در بیان دلایل موافقت‌شان با واردات خودرو می‌گویند اگر خودروهای با کیفیت خارجی وارد کشور شود، این موضوع علاوه بر اینکه روی کیفیت خودروهای داخلی تأثیر می‌گذارد، منجر به کاهش قیمت خودروهای داخلی نیز می‌شود. در اینجا ذکر این مسئله مهم است که اگر واردات خودروهای خارجی منجر به افزایش کیفیت یا کاهش قیمت خودروهای داخلی می‌شود، پس چرا با وجود اینکه در همه این سال‌ها ما واردکننده خودروهای خارجی بوده‌ایم، این اتفاق نیفتاده و خودروهای داخلی نه در قیمت و نه در کیفیت نتوانسته‌اند رضایت مشتریان خود را کسب کنند؟ به هر حال وقتی خودرویی وارد می‌شود، برای ورود این خودرو ارزش مصرف می‌شود. حالا ممکن است عده‌ای بگویند این واردات می‌تواند با ارزیابی‌هایی که در خارج از کشور وجود دارد، انجام شود. به هر حال این ارزیابی‌ها در معرض ورود به کشور هستند یا نیستند. اگر نیستند که طبیعتاً این موضوع محل بحث نیست؛ اما آن ارزیابی که قرار است وارد کشور شود اگر ما بخشی از این ارزیابی‌ها را به افزایش نرخ ارز در کشور می‌شود؟ می‌خواهم بگویم واردات خودرو از هر طریقی منجر به تشدید تقاضای ارز و افزایش نرخ ارز می‌شود. به عبارت دیگر اگر بخواهم خیلی ساده این مسئله را بیان کنم، واردات خودرو می‌تواند منجر به افزایش تقاضای ارز و به تبع آن افزایش نرخ ارز و نرخ تورم شود که طبیعتاً این موضوع به معنای سخت‌تر کردن معیشت مردم خواهد بود. بنابراین، به نظر من چنانچه در این شرایط اجازه واردات خودرو را به هر بهانه و عنوانی بدهیم، به این معناست که فشار به سمت طبقات پایین و متوسط جامعه خواهد رفت؛ در حالی که منافع این تصمیم صرفاً متعلق به طبقات مرفه جامعه خواهد بود.

افزوده

سرمایه انسانی

عبارت «سرمایه انسانی» از پراستفاده‌ترین «استعاره»ها در اقتصاد است. این عبارت از این نظر استعاره‌ای است که ما را در فهم اینکه چرا و چگونه می‌توان در مورد کارآیی انسان، مانند کارآیی دیگر منابع تولید، از جمله ماشین‌ها استدلال کرد. به طور کلی، در اقتصاد چیزی را «سرمایه» می‌دانیم که در فرآیند تولید نقشی بر عهده داشته باشد. بنابراین، سرمایه انسانی ما مجموعه دانش، مهارت‌ها، استعدادها و تحصیلاتی است که ما در طول سال‌ها کسب کرده‌ایم. اگر همه عوامل دیگر را برای همه افراد یکسان فرض کنیم، افرادی که سرمایه انسانی بیشتری داشته باشند، از کارآیی بیشتری برخوردار بوده و دستمزدها بالاتری دارند.

شاخص

خشکسالی فراگیر

به گزارش ریلیف وب، شدت خشکسالی‌ها و گستردگی این وضعیت آب‌وهوایی در کشورهای جنوب شرق آسیا طی ۲۰ سال گذشته افزایش یافته است. خشکسالی‌های شدید و طولانی مدت سبب شده است تا میزان تولید محصولات کشاورزی در این کشورها پایین آمده و امنیت غذایی و زندگی روزمره این کشورها را تهدید کند. خشکسالی در کشورهای جنوب شرق آسیا منحصر به محدود کردن مصرف آب در حوزه کشاورزی نشده؛ بلکه مصارف شهری و صنعتی را هم تحت تأثیر قرار داده است. به طور کلی، کشورهای حوزه آسه‌آن با وضعیت کم‌آبی بسیار بیشتری نسبت به دیگر نقاط جهان روبه‌رو هستند.

منهای نفت

اصلاح ساختار

بی‌تردید، حرکت به سمت اقتصاد بدون نفت نیازمند اصلاح ساختار اقتصاد است. این امر به معنای آن است که حلقه‌های مهم و مبادی اصلی مؤثر برای دستیابی به اقتصاد بدون نفت باید شناسایی شود و طی برنامه‌های مدون گام‌های منطقی و صحیحی برداشت. برای نمونه، اگر سیاست‌گذاران کشور تصمیم به قطع فروش نفت کشور بگیرند، سؤال آن است که واردات مورد نیاز برای بخش‌های مولد با کدام ارز تأمین خواهد شد؟ بر این اساس، به نظر می‌رسد باید طی دوره زمانی معین با تقویت تولید و توسعه صادرات از طریق توسعه بخش خصوصی اصلاح ساختارهای اقتصادی در دستور کار قرار گیرد.

مدیر عامل هلدینگ تخصصی نیروی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) اعلام کرد

اجرای موفق ۶۴۰۰ کیلومتر خط انتقال آب در ۱۵ استان کشور

شاید امروز کمتر کسی باشد که در ایران زندگی کند و از کمبود منابع آب در کشور آگاه نباشد. نه تنها ایران، بلکه کل منطقه غرب آسیا در حال حاضر با این مشکل دست‌وپنجه نرم می‌کنند و شاید به جرئت بتوان گفت، با توسعه جمعیت و صنایع در کل دنیا، تا چند سال آینده، معضل کمبود آب تجدیدشونده به مشکلی جهانی تبدیل خواهد شد. برای بیان بخشی از دستاوردهای قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص)، مصاحبه‌ای با مهندس محمد رستمی، مدیر عامل هلدینگ تخصصی نیروی قرارگاه انجام شد تا مهم‌ترین اقدامات این مجموعه را در حوزه سد و بند انحراف، کانال و شبکه‌های آبیاری و زهکشی از زبان او بشنویم.

لطفاً در خصوص لزوم ورود قرارگاه به حوزه آب و سدسازی در کشور توضیح دهید.

امروزه کمبود آب، توجه همه جوامع بشری را به خود جلب کرده است تا جایی که کمبود این منبع راهبردی می‌تواند علاوه بر ایجاد مشکلات اجتماعی، در برخی موارد امنیت ملی کشورها را نیز دستخوش تهدید کند. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) نیز با درک اهمیت عرصه آب و با توجه به بند ۴۰ سیاست‌های کلی نظام و نیز سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مبنی بر توجه به ارزش اقتصادی، امنیتی، سیاسی و زیست‌محیطی آب در استحصال، عرضه، نگهداری و مصرف آن، عنایت ویژه‌ای به این عرصه داشت و در چهار حوزه اصلی سدسازی، کانال‌ها و شبکه‌های آبیاری و زهکشی، خطوط انتقال آب، تونل انتقال آب، احداث آب‌شیرین کن‌ها و بازچرخانی آب با احداث تصفیه‌خانه‌ها به این مهم پرداخت.

امروز قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) به یک پیمانکار شناخته‌شده در حوزه سدسازی تبدیل شده است. بفرمایید در این زمینه چه تعداد سد در کارنامه کاری قرارگاه وجود دارد؟

قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) به عنوان یکی از پیمانکاران وزارت نیرو، در حوزه سدسازی کارنامه پرافتخاری از خود بر جای گذاشته و توانسته است به یکی از سدسازان بزرگ منطقه تبدیل شود و کشور را در این حوزه خودکفا کند. ساخت ۶۲ سد خاتمه یافته و در دست اجرا با حجمی بالغ بر ۲۵ میلیارد متر مکعب ذخیره آب از موفقیت قرارگاه در این حوزه حکایت دارد. اهمیت این احجام هنگامی مشخص می‌شود که بدانیم ذخیره‌سازی کل سدهای کشور حجمی بالغ بر ۴۹ میلیارد متر مکعب است که از این مقدار حدود ۲۵ میلیارد متر مکعب، یعنی ۵۰ درصد کل حجم مخازن از سوی قرارگاه احداث شده یا در دست ساخت است. از مهم‌ترین پروژه‌های خاتمه‌یافته و در دست اجرای قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- سد عظیم کرخه به ظرفیت مخزن ۷/۳ میلیارد متر مکعب؛

- سد و نیروگاه گتوند به ظرفیت مخزن ۴/۵ میلیارد متر مکعب؛

- سد و نیروگاه رودبار لرستان، سد هایقر، سد مخزنی بافت، سد مخزنی دریک، سد مخزنی آج‌چای، سد مخزنی نواب، سد مشمبا، سد ابوشان، سد صفا، سد سیلان، سد حسنلو، سد زابل، سد زولا، سد سهند، سد سیرجان و... .

در زمینه اجرای طرح‌های انتقال آب بین حوضه‌ای و مشکلات بین‌استانی که در وضعیت کنونی در کشور وجود دارد، قرارگاه چه نقشی دارد؟

با توجه به نبود توازن بارش‌ها در اقلیم کشور، انتقال بین‌حوضه‌ای آب یکی از راهکارهای ایجاد این توازن است که از سوی وزارت نیرو دنبال می‌شود و در این راستا برخی طرح‌های انتقال آب بین‌حوضه‌ای در کشور اجرا شده و در حال بهره‌برداری است. مطابق ماده ۲۱ قانون توزیع عادلانه آب، تخصیص و اجازه بهره‌برداری از منابع عمومی آب در کشور به عهده وزارت نیروست و تمام طرح‌های انتقال آب بین‌حوضه‌ای علاوه بر اخذ مجوزهای ارزیابی زیست‌محیطی و تخصیص آب، ملزم به اخذ مجوز شورای عالی آب کشور شده‌اند. قرارگاه نیز پیمانکار دولت و وزارت نیرو است و تا طی شدن تمام این مراحل و در رأس آن رفع مشکلات اجتماعی و رعایت حقوق ذی‌نفعان، هیچ اقدامی انجام نخواهد شد. انجام طرح‌های انتقال آب بین‌حوضه‌ای نیازمند طرح جامعی است که ملاحظات متعددی

نظیر شرایط زیست‌محیطی، اجتماعی، رعایت عدالت در مبدأ و مقصد و... را می‌طلبد و وزارت نیرو متولی آن است. در خصوص طرح‌های انتقال آب از حوضه زاینده‌رود و کارون بزرگ که استان‌های خوزستان، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، اصفهان، کرمان و یزد را تحت تأثیر قرار می‌دهد، وزارت نیرو مطالعات جامع و کاملی انجام داده و در چندین مرحله آن را به‌روزرسانی کرده است. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) بنا بر رسالت مردم‌داری خود این اطمینان را به مردم شریف استان‌های مورد نظر می‌دهد که اجرای طرح‌های انتقال آب بین‌حوضه‌ای که به عهده این نهاد گذاشته می‌شود، در شرایطی عملیاتی می‌شود که مجوزهای لازم زیست‌محیطی، اجتماعی و تخصیصی آن از سوی مجموعه‌های ذی‌ربط صادر شده و پیامدهای آن به حداقل رسیده باشد. در واقع اگر مردم هر استانی نسبت به طرح‌های انتقال آب آن استان رضایت نداشته باشند، قرارگاه از قبول پروژه امتناع می‌کند.

اجرای این سدهای عظیم در سراسر کشور به جز بحث مهار سیلاب‌های نابهنگام، چه اهمیت و دستاورد دیگری دارند؟

بله، ما در سیلاب ویرانگر فروردین سال ۱۳۹۸ شاهد بودیم که وجود سدهای کرخه، گتوند و دیگر سدهای کشور توانست حجم بالایی از سیلاب‌ها را مهار کند؛ به گونه‌ای که به‌زعم کارشناسان، اگر این سدها در کشور وجود نداشت، حجم ویرانی‌ها و خسارات مالی و جانی به چندین برابر وضع موجود می‌رسید. علاوه بر این، وجود این سدها توانسته در زمینه رونق کشاورزی در کشور و افزایش ظرفیت زیر کشت، کمک شایانی به کشاورزان کند. همچنین اشتغال‌زایی و کاهش میزان بیکاری و جلوگیری از مهاجرت به کلان‌شهرها و امکان مهاجرت معکوس به منطقه با توجه به فراهم شدن بسترهای مناسب از دیگر دستاوردهای وجود این سدهاست. امکان احداث صنایع تبدیلی، بهبود شرایط زیست‌محیطی، آبرسانی به منظور مصارف خانگی، کشاورزی و صنعتی و در نهایت ایجاد امنیت پایدار در کشور از دستاوردهای اجرای پروژه‌های این حوزه است.

قرارگاه در زمینه احداث کانال‌ها و شبکه‌های آبیاری چه اقداماتی انجام داده است؟

توسعه شبکه آبیاری و زهکشی و همچنین احداث کانال، فعالیتی در جهت رونق کشاورزی و گامی در راستای خودکفایی در این عرصه است. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) با اجرای ده‌ها پروژه بزرگ و عظیم کانال و شبکه آبیاری و زهکشی به وسعت بیش از ۱۰۰۰ کیلومتر توانایی‌های خود را در

پس از درخواست مسئولان اجرایی و مردم برای واگذاری این پروژه به سپاه وارد عمل شد و به سرعت زیرساخت‌ها و تمهیدات مربوط به طراحی و تکمیل پروژه انتقال آب به‌غیراینه را فراهم کرد. همت و برنامه‌ریزی همکاران من در هلدینگ نیرو و مؤسسه اروندان قرارگاه به گونه‌ای بود که با وجود اینکه تصور می‌شد اجرای این پروژه، به علت وضعیت آب و هوای بسیار گرم و شرایط محیطی سخت، دو ماه به طول بینجامد؛ اما در مدت زمانی بسیار کمتر از موعد پیش‌بینی شده، تکمیل شد و هزاران نفر از جمعیت روستایی مناطق محروم خوزستان به آب شرب مناسب دسترسی پیدا کردند. برنامه‌ریزی اصلی قرارگاه سازندگی سپاه، اجرای طرح‌های بزرگ و پروژه‌هایی است که سایر پیمانکاران به دلایل فنی یا مالی امکان بر عهده گرفتن آن را نداشته باشند، اما در کنار چنین اقدامات ملی، در هر منطقه و موقعیتی که مسئولان دولتی نیازمند همکاری و ورود سپاه به منظور حل مشکلات مردم باشند، آماده خدمت‌رسانی و تأمین نیازهای مناطق محروم هستیم. قرارگاه سازندگی سپاه، آبرسانی را یک امر مقدس می‌داند؛ چرا که سقانی در فرهنگ اسلامی و عاشورایی پاسداران انقلاب ریشه دارد و همه فرزندان ایران اسلامی در سپاه، به آن افتخار می‌کنند.

آیا قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) در زمینه تونل‌های انتقال آب هم پروژه‌هایی اجرا کرده است؟

بله. وجود اختلاف سطح در نقاط مختلف کشور، نیاز فراوان و گسترده به ساخت تونل در تمام بخش‌ها از جمله راه، راه‌آهن و خطوط انتقال آب را اجتناب‌ناپذیر کرده است. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) با استفاده از تجارب ارزشمند کسب‌شده در دوران دفاع مقدس، از ابتدای فعالیت خود در زمینه احداث تونل، حضور مؤثر و چشمگیری داشته است و با توجه به اجرای ده‌ها تونل با کاربری‌های خاص در مقاطع و اشکال بزرگ و پیچیده و فنی، در حال حاضر یکی از پیمانکاران بزرگ و منحصربه‌فرد در رشته تونل است. در حوزه تونل‌های بلند انتقال آب قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) تاکنون ۴۵۰ کیلومتر تونل طولی انتقال آب طراحی و اجرا شده است که از مهم‌ترین آنها می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- تونل انتقال آب از سد صفارود به کرمان به طول ۳۸ کیلومتر که در دست اجراست؛

- تونل انتقال آب سد دز به طول ۹/۲ کیلومتر (رکورد ۳۸ متر حفاری مکانیزه در یک شیفت کاری ۱۲ ساعته در این پروژه ثبت شده است. همچنین طراحی و اجرای کامل دمو‌تائز دستگاه حفار برای اولین بار به صورت معکوس از داخل تونل در ۳۵ روز در این پروژه اجرا شده است)؛

- طراحی و احداث تونل نوسود به طول ۴۹ کیلومتر (رکورد حفاری و سنگ‌گذاری ۱۰۷۸ متر در ماه با روش حفاری مکانیزه در این پروژه ثبت شده و طول‌ترین تونل انتقال آب در غرب آسیاست)؛

- تونل انتقال آب از سد امیرکبیر به طول ۳۰ کیلومتر به تصفیه‌خانه شماره ۶ غرب تهران (رکورد ۶۵ متر حفاری و سنگ‌گذاری در روز با روش حفاری مکانیزه در این پروژه به ثبت رسیده است)؛

- طراحی و اجرای قطعه ۳، ۲ و ۴ تونل انتقال آب قمرود به طول ۲۴/۵ کیلومتر؛

- قطعه ۵ تونل آب قمرود به طول ۹ کیلومتر؛

- تونل انتقال آب کانی سبب (تونل اصلی به طول ۳۵/۷ کیلومتر و تونل فرعی آن با قطر ۶/۲ متر به طول تقریبی ۱/۳ کیلومتر)؛

- تونل انتقال آب لار- لوسانک به تصفیه‌خانه شرق تهران به طول ۷/۵ کیلومتر؛

- تونل انتقال آب بازی دراز.

این زمینه به منصف ظهور گذاشته است. شبکه آبیاری و زهکشی دشت قره ضیاءالدین، اجرای کانال اصلی انتقال آب سد گاران به میروان، شبکه آبیاری و زهکشی دویرج و بازسازی سد انحرافی، شبکه‌های آبیاری و زهکشی استان‌های کرمانشاه و ایلام و کانال انتقال آب چالوس، از جمله پروژه‌های قرارگاه در این زمینه است. اجرای پروژه بزرگ زهکشی ۸۰ هزار هکتار از اراضی استان گلستان (حوضه گرگان‌رود و قره‌سو) از مهم‌ترین پروژه‌های در دست اجرای قرارگاه است. اجرای سامانه زهکشی در این اراضی که با همکاری وزارت جهاد کشاورزی انجام می‌شود، علاوه بر کاهش سطح ماندابی و شوری اراضی، زمینه تفکیک، ذخیره‌سازی و بهره‌برداری حدود ۲۵ میلیون مترمکعب از آب باران این منطقه را فراهم می‌کند و این در حالی است که قبلاً این میزان از آب باران، از طریق نفوذ به آب‌های زیرزمینی از دسترس خارج می‌شد.

با توجه به مشکل کمبود آب در سطح کشور و اهمیت خطوط انتقال آب، قرارگاه در این زمینه چه اقداماتی انجام داده است؟

قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) با بیش از سی سال فعالیت در عرصه سازندگی کشور، طراحی و اجرای

بیش از ۶۴۰۰ کیلومتر خط انتقال آب را در ۱۵ استان کشور طبق استانداردهای فنی به اتمام رسانده است. مهم‌ترین پروژه‌های خاتمه‌یافته و در دست اجرای قرارگاه در این حوزه عبارتند از:

- خط انتقال آبرسانی غدیر (۲۴ شهر و ۵ روستای استان خوزستان) به طول ۸۹۱ کیلومتر؛

- خط انتقال آب یزده به طول ۴۵۵ کیلومتر؛

- خط انتقال آب زابل به زاهدان به طول ۱۹۲ کیلومتر؛

- خط انتقال آب شهر مقدس قم به طول ۲۰۰ کیلومتر؛

- خط انتقال آب تبریز به طول ۳۶۰ کیلومتر؛

- خط انتقال آب خرم‌آباد به طول ۲۲ کیلومتر؛

- خط انتقال آب کرمان به طول ۵۲ کیلومتر؛

- خطوط انتقال آب از سد تالوار تا شهر همدان؛

- خطوط انتقال آب از سد گاویشان به شهر کرمانشاه؛

- خط انتقال آب شیراز از سد رودزن؛

- خط انتقال آب از سد کوثر به شهرهای حاشیه خلیج فارس؛

- خط انتقال آب زاینده‌رود به کاشان.

در زمینه تأمین آب منطقه غیزانیه استان خوزستان هم که در حال تبدیل شدن به یک تهدید ملی بود، قرارگاه وارد شد و مشکل را حل کرد. در این خصوص هم توضیح دهید.

بله. آبرسانی به بخش غیزانیه از آرزوهای دیرینه مردم این منطقه بود؛ اما طی چندین سال به دلایل مختلف معطل مانده بود. قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص)

بیش از سه دهه سازندگی

مجید ترابی

سرپرست روابط عمومی قرارگاه

۳۲ سال پیش در ۲۳ آذرماه سال ۱۳۶۸ که نهال نوپای قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) در دشت سرسبز انقلاب کاشته شد، کمتر کسی گمان می‌کرد که این نهال، روزی به درختی تنومند و شجره مبارکی تبدیل خواهد شد که نه تنها در برابر تندبادهای شرقی و غربی خواهد ایستاد؛ بلکه جای‌جای میهن اسلامی نیز از ثمرات آن منتفع می‌شوند. تعهد و همت بالای نیروهای انقلابی در این نهاد مقدس سبب شد تا مسیر پیشرفتی را که شرکت‌ها، کارتل‌ها و تراست‌های بزرگ در نیم قرن و حتی یک قرن طی کردند تا به فناوری اجرای ابرپروژه‌ها دست یابند، قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء (ص) در کمتر از دو دهه طی کند. امروز این قرارگاه با روحیه انقلابی و مدیریت جهادی با بیش از سه دهه فعالیت در عرصه آبادانی و سازندگی ایران عزیز، توانسته است با اجرای هزاران پروژه بزرگ و اثربخش در گرایش‌های راه و راه‌آهن، تونل و سازه‌های زیرزمینی، سد و بند انحراف، کانال و شبکه‌های آبیاری و زهکشی، معدن و صنایع معدنی، نفت، گاز و پتروشیمی، بنادر و سازه‌های دریایی، ابنیه و پل‌سازی، خطوط انتقال نفت، گاز و آب، نیروگاه، ارتباطات و فناوری اطلاعات و نیز گرایش خدمات مشاوره مهندسی، دستاوردهای فراوانی را به ارمغان آورد و به یک مرکز امیدافزین و عزت‌بخش برای نظام تبدیل شود.

به بهانه ۲۳ آذر سالروز تأسیس قرارگاه سازندگی از این شماره، صفحه **جلوه‌خاتم** در هر شماره صبح صادق به بیان دستاوردهای قرارگاه در یکی از حوزه‌های سازندگی خواهد پرداخت.

پیمانکاران همکار هلدینگ نیرو

سیاست کلی قرارگاه مشارکت و همکاری با پیمانکاران خرد و استفاده از توان آنها در حوزه‌های گوناگون با هدف هم‌افزایی، حمایت و توانمندسازی آنهاست. در حال حاضر، هلدینگ نیرو با حدود ۴۰۰ پیمانکار اجرایی در سطح پروژه‌های خود همکاری دارد. ارائه خدمات به پیمانکاران منطبق با منابع موجود، آموزش در زمینه حوزه ایمنی و اقدامات تأمینی به آنها، پشتیبانی سخت‌افزاری از پیمانکاران و پرداخت حقوق و دستمزد پرسنل پیمانکاران هم‌زمان و هم‌راستا با پرسنل سازمانی، از جمله خدماتی است که در راستای ایجاد تعامل با این پیمانکاران از سوی هلدینگ صورت می‌پذیرد. مهم‌ترین پیمانکاران همکار هلدینگ نیرو عبارتند از:

- شرکت‌های سراج‌ابزار

- لوله‌سازی اهواز

- کیان‌پرشیا

- شرکت آب و خاک شهرآب‌گستر

- لوله‌سازی ماهشهر

- مکانیک آب

- شرکت صلب‌سازه

- شرکت تولید لوله و

پوشش سلفچگان

- لوله‌سازی سدید

- میرآب

- شرکت سورن‌تدبیر

<div><div>۸</div></div>
پرونده
شماره ۱۰۲۸   دوشنبه ۲۲ آذر ۱۳۰۰
<i>صداقت</i>

راهکار معقول

نگاهی آسیب‌شناسانه به دوگانه معیشت و مذاکره

- پیش‌درآمد**

علاج همه مشکلات در داخل کشور است

گروه پرونده

صبح صادق

با وجود تبلیغات عظیم رسانه‌ای کشورهای غربی مبنی اینکه اهل منطق و مذاکره هستند؛ ولی رویکرد رفتار آنها از همان ابتدای مذاکره با ایران نشان داد آنها نه تنها اهل منطق و مذاکره نیستند؛ بلکه از طریق موضوع مذاکره اهداف مختلفی دارند که ایجاد دوگانه معیشت–تولید داخل، با توجه به فرجه معده متوسلین و مردم خواهران حل مشکلات داخلی اقتصادی هستند باید همه، برای طی کردن راه درست با یکدیگر هم قسم شویم. به این معنا که همگان برای تأمین منافع جامعه کارکنند نه برای منافع فردی.»

با عنایت به مطالب بالا می‌توان گفت، علاج حل مشکلات اقتصادی در داخل است و کلید حل مشکلات اقتصادی ایران رفیع چالش‌های اقتصادی ایران، بیرونی برای رفع چالش‌های اقتصادی ایران، ناتوانی خود را در طول هشت سال گذشته نشان داده است. متأسفانه، عده‌ای به دلیل نگاه نادرست به فرجه معده متوسلین و مردم ایران با بازگشت آمریکا به برجام و به فرض لغو همه تحریم‌ها مشکلات اقتصادی و معیشتی مرتفع خواهد شد یا نه؟

بررسی چالش‌های مهم اقتصادی کشورمان نشان می‌دهد چالش اقتصادی ایران تنها بین‌المللی نیست و بسیاری از ساختارهای داخلی اقتصاد ناکارآمد است که این موضوع اثرگذاری تحریم‌ها را از چند سبب کم کرده است؛ داخلی را ازتفاوت سیاستی که در حوزه داخلی و عملیات روانی که در دل جنگ شناختی تعریف می‌شود، باعث اثرگذاری تحریم‌ها شده است.

دوهر معظم انقلاب اسلامی در این زمینه فرمودند: «مسئله این را گفته‌ام، بسیار هم تکرار می‌کنم: تا فعلاً این‌بخش‌های کل‌نگونی که در زمینه اقتصاد و غیراقتصاد متوسل هستند همه بایدند که علاج همه مشکلات در داخل کشور است. بسیاری از مشکلات ما مربوط به خارج است. اما علاجش در داخل است. هیچ کس علاج مشکلات را در خارج از کشور جست‌وجو نکند؛ ما از خارج از کشور هیچ‌گونه خیر و برهه‌ای نخواهیم دید؛ علاج در داخل است. علاج در تدبیر داخلی است. علاج در تلاش داخلی است. معیشت در نگاه صحیح و محاسبه‌درست داخلی به مسائل کشور و مسائل منطقه‌ای و با‌پاک‌گیری نیروی خود؛ با عزم و اراده‌راسخ باید و می‌توان ان‌شاه‌الله از مشکلات فرار شد.»(۱۳۹۷/۲۱)

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی نیز در خصوص مشکلات اقتصادی کشور می‌گوید: «عدم ثبات اقتصادی، نظام مالیاتی، بانکی و ساختارهای بیمه‌ای چهار مشکل عمده اقتصاد ایران از سال ۱۳۹۷ تاکنون بوده‌است.»
اینکه ملکی، فعال اقتصادی در خصوص اینکه مشکلات اقتصادی امروز نتیجه معیشت است یا ناکارآمدی داخلی، می‌گوید: «واقعیت این است که نمی‌توان مسئله تحریم‌ها را در

در گفت و گو با فرامرز توفیقی عضو شورای عالی کار عنوان شد

نقش کاسبان برجام در معیشت اقشار کم درآمد

ملیحه زرین‌پور

خبیرنگار

ایسن روزها اقتصاد و به ویژه معیشت خانوارهای کارگری و دستمزدبگیر در گیر و دار تحولات بین‌الملل و مشکلات عرصه تولید داخل، تورم و شکاف طبقاتی و گرانی و نامهانگی دستمزدها با تحولات سریع و رشدی بی حد و حساب نرخ‌ها گرفتار مشکلاتی شده است تا جایی که حقوق و دستمزد خیلی خواهران حل مشکلات داخلی اقتصادی نیستند؛ بلکه برای طی کردن راه درست با یکدیگر هم قسم شویم. به این معنا که همگان برای تأمین منافع جامعه کارکنند نه برای منافع فردی.»

درحالی‌که معیشت کارگران نیتانده که در سه‌جانبه‌های شورای عالی کار وجود داشته و قدرت نامتوازنی که در این شورا وجود داشته، این اتفاق نیتانده است. اسامال هم این شورا به دستمزد ورود کرده تا ببینیم رویکرد دولت آقای رئیسی در این حوزه به چه گونه‌ای است تا بتوانیم در خصوص افزایش دستمزد ۱۴۰۱ ذیل ماده ۴۱ قانون کار و ماده ۴۲ که صراحتاً اعلام می‌کند خارج از هرگونه کمکی که کارفرما به کارگر کند، افزایش دستمزد ۴۱ باشد نقدی باشد.

برخی کارشناسان مدعی هستند معیشت کارگران به برجام گره خورده است، نظر شما چیست؟ آیا وضعیت کارگران در گرو نتایج مذاکرات است یا چرخش تولید داخلی آن را بهبود می‌بخشد؟

هم می‌توان گفت بله و هم می‌توان گفت نه، به این دلیل که ننگانه‌های مؤثر بر فعالیت‌های اقتصادی داخل کشور می‌تواند خیلی متأثر از تحریم نباشد؛ بلکه بیشتر خود تحریم‌ها و استفاده از تحریم‌ها و کاسبان تحریم زندگی را سخت می‌کند تا خود تحریم.

اگر بگوییم سرجمع تمام مؤلفه‌های تأثیرگذار در دستمزد به کارگر پرداخت شود، این کارگر ۳٫۳ فزنی فاصله دستمزدش با سبب معاش حداقلی کل کشور حدود ۲ میلیون تومان است. حال اگر شما یک تورم ۵۰ درصدی را هم بر آن تحمیل کنید و بخواهید سبب معاش را بالاتر ببرید، باز هم می‌بینید که جامعه کارگری فشار بسیار زیادی را تحمل می‌کند و طبقه کارگر در فشار و سختی است.

از منظر شما به عنوان یک فعال کارگری در این عرصه چه باید کرد؟

باید برایش راهکاری پیدا کرد که این راهکارها هم در خارج از کشور نیست؛ بلکه در داخل کشور است. راهکارها می‌تواند شامل کمک‌های نقدی و غیر نقدی باشد. کمک‌های نقدی که ذیل ماده ۴۱ رفع شده و دیگر افزایش دستمزد نامیده نمی‌شود؛ زیرا اسابان سال است که این کلمه برای جامعه کارگری خنده‌دار است و طبقه کارگر قرض راضی به آن است که فاصله معاش و تورم تحمیلی بر معاش پوشش داده شده که این اتفاق هرگز نمی‌افتد.

برای نمونه، اگر فردی به دلیل راهداندازی یک واحد تولیدی باشد، آنقدر با فشار باشد، آنقدر با فشار واردت مواجه می‌شود که از خیر آن می‌گذرد. به دلیل سنگ‌اندازی‌های اداری است که رتبه کسب‌وکار ایران در فضای بین‌المللی بسیار پایین است. بنابراین به جغای صحبت از تحریم‌های اقتصادی، باید به‌دنبال ایجاد شفافیت اقتصادی باشیم که رمسز عبور از چالش‌های مختلف اقتصادی است.

در گفت و گو با عطا بهرامی تحلیلگر اقتصادی مطرح شد

خطر خودتحریمی بیشتر از تحریم‌های آمریکا است

سمت فناوری در حرکت نمی‌کند؛ چرا که خرید یک سلول خورشیدی برای یک خانه ۳۰۰ میلیون هزینه‌دارد، در حالی‌که برق یک خانه تا ده‌ها سال هرگز ۳۰۰ میلیون تومان نمی‌شود. این موارد باعث پرتی، کمبود و قطعی برق و عدم سرمایه‌گذاری در این صنعت شده است.»

بهرامی درخصوص صنعت گاز و سایر مواردی که منجر به چالش‌های اقتصادی زیادی شده، گفت: «وضعیت درصعت گاز کشور هم بر همین روال است. یک حساب‌دویم کشور دارنده ذخایر گازی گسترده، اما گاز وارد نمی‌کند؛ تا اینکه سراسر انگلشتی می‌توان نتیجه گرفت چند درصد از چالش‌های اقتصاد ایران مربوط به تحریم‌ها و چند درصد مربوط به مسائل اقتصادی در این باره وضعیت‌های داده است.

عطا بهرامی، کارشناس و تحلیلگر مسائل اقتصادی با تأکید بر اینکه بخشی از مشکلات اقتصاد ایران ناشی از مدیریت‌های غلط دولت‌های گذشته و عدم اصلاحات ساختاری اقتصادی است، گفت: «برای حل مشکلات خودسازمان‌شده است. نه تنها در این صنعت، در بسیاری راهفرت‌ها نیز چنین مسأله‌ها، مشکلات، آن زمان متوجه می‌شویم بار تحریم‌های خارجی و خود تحریمی‌های داخلی تا چه اندازه کمر اقتصاد ما را شکسته است.» وی در این باره افزود: «وقتی فهرستی از مشکلات داشته باشیم، طبق فرست‌های توایم برای حل مشکلات قدم برداریم. ۷۸درصد پول کشور توسط بانک‌های خصوصی خلق می‌شود؛ موضوعی که در دنیا سابقه‌ای ندارد.»

این کارشناس اقتصادی بحران‌های ارزی را عامل بزرگی در افزایش شوک‌های اقتصادی عنوان کرد و گفت: «متأسفانه دولت قبلی نتوانست بحران ارزی را به درستی کنترل کند. در حال حاضر، با کاهش ارزش پول ملی ترکیه، دولت ترکیه هرگز ارزشپاشی نکرد؛ در حالی‌که دولت آقای روحانی با تعریف دلار ۴۲۰۰ تومانی، با توجه کنترل ارز ۷۰ میلیارد دلار را نابود کرد. برای کنترل بازار غرغ تاکنون چندر رانت توزیع شده، در حالی‌که کل می‌مورد نیاز کشور با ۱۱ میلیارد دلار قابل تأمین بود. تاکنون چندین میلیارد دلار خرج واردات تجهیزات پزشکی آن هم به اسم واردات دارو شده، در حالی‌که اصل واردات کالای لوکس، لاغری و بوتاکس بوده است. کدام یک از این موارد مربوط به تحریم‌های آمریکاست؟ تحریم چگونه می‌خواهد قیمت‌گذاری خودرو را حل کند؟ تحریم چگونه می‌تواند اثرهای مثبت‌ها را در دست‌درازی بانک مرکزی خودتحریمی‌های داخلی گفته؛ «مثلاً یک فرد دوستی که اجداد وی چندین سال گلداری و دامداری کرده‌اند، اگر به دنبال توسعه دامداری باشد، با سسگ‌اندازی‌های مختلف مانع توسعه کسب‌وکاری می‌شوند که آیا و اجدادی بوده است.»وی در این باره تصریح کرد: «به جای نظارت‌های بنیینی، نظارت‌های پیشینی پروانه و مجوز را اسدراه توسعه کسب‌وکار کرده‌اند. وضعیت راهداندازی کسب‌وکار در ایران به قدری وخیم است‌که بسیاری به دلیل بروکراسی اداری نمایی به راهداندازی کسب‌وکار داندند. اگر برای یک فعالیت کشاورزی، یک چران نخیه اعلام کند بپذیرد نیاز به آب طرحی را توسعه می‌دهد، اوزا به اخذ مجوز می‌تواند اقدام کند. جانب این است که به دلایل مختلف مجوز آب به او نمی‌دهند، یعنی کار و تحقق طرح‌های نوین و فناوری‌های جدید به راحتی کنار گذاشته می‌شود. این کارشناس اقتصادی قیمت‌گذاری دستوری را یکی از چالش‌های بزرگ در اقتصاد ایران می‌داند و تأکید می‌کند که قیمت‌گذاری دستوری به جز توزیع رانت و عقب نگه‌داشتن کشور از فناوری‌های روز دنیا محاسلی ندارد.

بهرامی در این باره به مثالی اکتفا کرد و بر این تبیین هر چه بهتر وخامت مدیریت اقتصادی گفت: «مثلاًکسب‌کار راهداندازی طرح تولید و تأمین و خرید سلول‌های خورشیدی در ایران به دلیل نازل بودن شدید نرخ برق اصلاً به صرفه نیست. قیمت بسیار پایین یرن در ایران مصرف‌کننده را به مصرف بیشتر شتویق می‌کند، در حالی‌که به مصرف کمتر امتیازی داده می‌شود.»

وی در این باره افزود: «نتیجه این است که هیچ کس به

تاریخ ایران اسلامی بی‌سابقه و عجیب بود. این چنین بود که قیمت اقلام مصرفی سبب خانوار هم هر روز گران و گران‌تر می‌شد و حتی نظارت درستی بر آن صورت نمی‌گرفت تا سرمنشأ این گرانی‌ها را پیدا و جلوی فشارهای اقتصادی برگرده مردم گرفت شود.

- این ره نانجاکا می‌رود**

دولت روحانی‌که سودای مذاکره با کدخدا را در سر داشت، از همان ابتدا تلاش کرد با وعده و وعید درباره حل مشکلات اقتصادی کشور مقدمات مذاکره با آمریکا را فراهم کند؛ روحانی در زمانی که موضوع مذاکره داغ بود، دولت رسماً کار را تعطیل و چشم‌انظاری شش‌ماهه و رتیم مذاکره کننده بود، آب خوردن مردم را هم به برجام گره می‌زد و می‌گفت: «اینکه می‌گوییم تحریم ظالمانه باید از بین برود، بعضی‌ها چشم‌های‌شان را زیاد نچرخانند!

هویت‌دهنده اقتصاد تولید ملی است نه مذاکره

درک اصلی از چالش اقتصادی ایران که در یک دهه اخیر به وجود آمده است، می‌تواند اوضاع اقتصادی ایران را بهبود بخشد. چشم‌انظاری دولت یازدهم و دوازدهم برای گره‌گشایی از مشکلات اقتصادی از برخی کشورها و مذاکرات نه تنها گره‌ای از مشکلات اقتصادی را باز نکرد، بلکه اقتصاد ایران را با چالش‌های بزرگی نیز هم‌راه کرد. تأکید بیش از حد دولت روحانی بر مذاکره و برجام سبب شد که یک انتظار غیرمعقولی در کشور ایجاد شود. این روند همچنین موجب شد عملیات رسانه‌ای عظیمی در داخل و خارج از کشور در جهت دوگانه‌سازی معیشت–مذاکره به‌وجود بیاید و تنها راه حل مشکلات اقتصادی را «مذاکره» مطرح کند. در چنین فضای مدیریت داخلی برای حل مشکلات اقتصادی رها شد و همه به انتظار چیدن میوه برجام نشستند. در طرف مقابل نیز دشمن با جنگ رسانه‌ای و رفع تک‌رکن تحریم‌ها اقتصاد ایران را شطی بگه داشت. بدیهی است که شرطی بگه داشتن اقتصاد ایران، کاملاً به نفع غرب و در جهت مخالف منافع ملی ایران است. تأکید بر مذاکره برای حل چالش اقتصادی سبب تشدید دوگانه معیشت–مذاکره خواهد بود و این به معنای این است که حل مشکلات کشور به مذاکره وابسته است؛ در حالی‌که این خلاف واقعیت است. در این میان، جمع‌آوری نظرات اقتصاددانان نشان می‌دهد آدرس رفع مشکلات اقتصادی در برجام نیست:

مهدی رسولی خبیرنگار
دکتر اصلی‌تا نخالص ملی کشور به تجارت خارجی نیازی ندارد و منتظر ماندن در آن برای حصول نتایج در مذاکرات خارجی درست نیست. نباید برای اقدامات مثبتی بر توافق اروپایی معطل مانیم؛ بلکه باید به فکر رونق تجارت‌مان با شرق باشیم. باید جهت تولید‌مان را تغییر دهیم. با توجه به قابلیت‌های زنجیره‌ای مختلف تولید پوشاک، مبل، طلا و جواهرات، محصولات ارگانیک، دارو و میکرو الکترونیک، باید تلاش کنیم تا تولید این محصولات به صرفه‌ر شود و برای افزایش تولید قوانین مان را به نفع تولیدکنندگان اصلاح کنیم.

علی آقا محمدی:
۵۰ درصد تولید ناخالص ملی کشور به تجارت خارجی نیازی ندارد و منتظر ماندن در آن برای حصول نتایج در مذاکرات خارجی درست نیست. نباید برای اقدامات مثبتی بر توافق اروپایی معطل مانیم؛ بلکه باید به فکر رونق تجارت‌مان با شرق باشیم. باید جهت تولید‌مان را تغییر دهیم. با توجه به قابلیت‌های زنجیره‌ای مختلف تولید پوشاک، مبل، طلا و جواهرات، محصولات ارگانیک، دارو و میکرو الکترونیک، باید تلاش کنیم تا تولید این محصولات به صرفه‌ر شود و برای افزایش تولید قوانین مان را به نفع تولیدکنندگان اصلاح کنیم.

محمدرضا امامقلی، کارشناس اقتصادی‌سیاسی:

برجام درماتی برای اقتصاد کشور فایده ندارد، سال‌ها مردم را در انتظار نقد شدن چک برجام گذاشتیم؛ در صورتی‌که از ابتدا نیز مشخص بود این چک برچش است و نقد نخواهد شد. اگر دویاره بخواهیم راه گذشته را دنبال کنیم خواه‌خواه به ظرفیت‌های داخلی بی‌توجه می‌شویم و لاجرم چشم به گشایش خارجی خواهیم داشت.

سمحمد شویچهره، اقتصاددان:

گردزن رونق تولید و دیگر گشایش‌های اقتصادی به تسهیل روابط خارجی هم مهلک است. متأسفانه حل بعضی از مشکلات به عوامل بروزآزرگه خورده که این موضوع اصلاً درست نیست. ما باید در بخش قاچاق یا واردات که یکی از موانع مهم رونق تولید است، سیاست‌گذاری‌های مناسبی را اعمال کنیم. علاوه‌بر این، در بخش نظارت و استانداردسازی نیز عملکردی مثبتی صورت نگرفته است. هویت‌دهنده اقتصاد ملی تولید ملی است؛ به گونه‌ای‌که اگر در آمد ملی کشور متأثر از تولید ملی باشد، به طور حتم اقتصاد کشور مسیر پیشرفت را طی خواهد کرد و همه از آن درآمد منتفع خواهند شد. اما وقتی درآمد ملی متأثر از تولید ملی نباشد و ما این موضوع را به متغیرهای خارجی وصل کنیم، به طور حتم آسیب‌پذیر خواهیم شد.

ساجدصمدی قربانی، کارشناس مسائل اقتصادی:

مسئله «درون‌ای اقتصاد» یکی از مؤلفه‌های مهمی است که حاکم نبودن آن در دستگاه حکمرانی اقتصادی کشور می‌تواند از جمله عیوب ساختاری اقتصاد ایران تلقی شود. به عبارت دیگر، متولیان مدیریت اقتصادی در یک جامعه می‌توانند شکوفایی اقتصاد را دو بستر متفاوت که مبتنی بر تفکر کمپلار هستند، پیگیری کنند. اگر تفکر درون‌ای در نقطه کانونی تصمیم‌گیری برای اقتصاد کشور قرار گرفت و همه اقدامات اجرایی دولت مبتنی بر آن دنبال شد، متغیرهای نظیر «بوم‌سازي فناوری‌های مورد نیاز برای تولید»، «هدایت نقدینگی موجود در جامعه به سمت بخش تولیدی»، «ارتقای کیفیت نیروی انسانی فعال در عرصه تولید»، «بهبود فضای کسب‌وکار» و «درک پیام رونق تولید ملی موضوعیت پیدا می‌کند.

احسان سبحانی، پژوهشگر اقتصاد:

امروزه راه‌های اقتصاد کشور رونق تولید است، اما ارادت و سوءمدیریت‌ها مانع اجرای این موضوع شده است. جانب‌انچسب‌ت که با افزایش قیمت ارز برخی از صنایع بزرگ به دلیل عدم کاهش قیمت‌ها اجناس خود را احتکار می‌کردند، چرا با آنها برخورد نشد؟ به نظر می‌رسد دست‌های پشت‌پرده (در زمان دولت روحانی) خواستار تشدید رکود در اقتصاد کشور هستند تا در نهایت تن دادن به مذاکرات راه نجات کشور عنوان کنند؛ در حالی‌که این موضوع اشتباه مطلق بوده‌و به نوعی خیانت به کشور است.

فیصل مرداسی، فعال اقتصادی:

بسیاری از مشکلات اقتصادی در درون کشور قابل حل است. وابسته کردن حل مشکلات اقتصادی به برجام و مسائلی خارج از اراده داخلی چنگ زدن گرهی در تصمیمات و برنامه‌ریزی‌ها ایجاد کند، مشکلی از مشکلات کشور را بر طرف نمی‌کند. به عبارتی، اگر با تولیدکنندگان جلسهای بگذاریم و مشکلات آنها را بشنوم، خواهیم دید که بیش از ۹۰ درصد مشکلات آنها موضوعاتی است که مربوط به مدیریت داخلی کشور است، نه مربوط به موضوعات بین‌المللی. فضای بین‌المللی و میزان تعاملات ایران با بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی و جابه‌جایی پول و ورود تکنولوژی مسائل مهمی هستند؛ ادر حال حاضر بسیاری از تولیدکنندگان ما با مدیریت داخلی و بدون در نظر گرفتن برجام و حتی با خاتمه برجام قابل حل و قابل رسیدگی است.

آرمان حاجیان‌فرد، کارشناس اقتصادی:

بررسی و آنالیز سیاست‌های اقتصادی دولت‌ها بدون تبیین ملاحظات اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و بین‌المللی مشرثمر نخواهد بود؛ از طرفی دولت روحانی باید قبول می‌کرد که قبل و بعد برجام به زعم اظهارات دولتمردان هیچ اتفاق خاصی برای اقتصاد کشور رخ نداد. ما به انجام رساندن تا پس از آن، نوبت وعده‌های آمریکا و اروپا نیست؛ ما باید با نگاه داخلی به معده‌های بی‌خون بزرگ اکتا می‌کردیم. (در حال حاضر) با مشخص شدن چهره واقعی آمریکا برای دولتمردان بهترین فرصت برای بامهندسی فضای کسب‌وکار و تلاش مجددانه برای تحقق تق به گام سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است.

کننه بابایی: بعد از گذشت چندین سال از برجام مذاکره با غرب، نه تنها هیچ‌گونه تحریمی برداشته نشد؛ بلکه بالای ۱۵۰۰ تحریم نیز بر تحریم‌های قبلی افزوده شد. در چنین فضای بیشتر اقتصاددانان و معیشتین مردم به بی‌فایده بودن مذاکره تأکید دارند. البته برخی از کارشناسان معتقدند، دولت رئیسی با نگاه داخلی و با شعار تقویت از درون، مورد احترام جامعه است. انتظار می‌رود، دولت رئیسی مسیر قبلی در باب مذاکره را ادامه ندهد و در راستای تقویت اقتصادی ملی، راهکار داخلی ارائه کند. اینکه مذاکرات وین ادامه پیدا کند و همچون غروب، دولت محترم نیز به ادامه آن تأکید کند، دوگانه مدنظر محور شیطان‌ی عبری– غربی، یعنی معیشت–مذاکره را تشدید کرده‌ایم و مدیریت اقتصاد از دست دولت‌سیزدهم خارج خواهد شد. «تولید ملی» هویت‌دهنده و نجات‌دهنده جمهوری اسلامی از چالش‌های اقتصادی پیش‌روست.

محمد رسولی خبیرنگار
دکتر اصلی‌تا نخالص ملی کشور به تجارت خارجی نیازی ندارد و منتظر ماندن در آن برای حصول نتایج در مذاکرات خارجی درست نیست. نباید برای اقدامات مثبتی بر توافق اروپایی معطل مانیم؛ بلکه باید به فکر رونق تجارت‌مان با شرق باشیم. باید جهت تولید‌مان را تغییر دهیم. با توجه به قابلیت‌های زنجیره‌ای مختلف تولید پوشاک، مبل، طلا و جواهرات، محصولات ارگانیک، دارو و میکرو الکترونیک، باید تلاش کنیم تا تولید این محصولات به صرفه‌ر شود و برای افزایش تولید قوانین مان را به نفع تولیدکنندگان اصلاح کنیم.

علی آقا محمدی:
۵۰ درصد تولید ناخالص ملی کشور به تجارت خارجی نیازی ندارد و منتظر ماندن در آن برای حصول نتایج در مذاکرات خارجی درست نیست. نباید برای اقدامات مثبتی بر توافق اروپایی معطل مانیم؛ بلکه باید به فکر رونق تجارت‌مان با شرق باشیم. باید جهت تولید‌مان را تغییر دهیم. با توجه به قابلیت‌های زنجیره‌ای مختلف تولید پوشاک، مبل، طلا و جواهرات، محصولات ارگانیک، دارو و میکرو الکترونیک، باید تلاش کنیم تا تولید این محصولات به صرفه‌ر شود و برای افزایش تولید قوانین مان را به نفع تولیدکنندگان اصلاح کنیم.

محمدرضا امامقلی، کارشناس اقتصادی‌سیاسی:

برجام درماتی برای اقتصاد کشور فایده ندارد، سال‌ها مردم را در انتظار نقد شدن چک برجام گذاشتیم؛ در صورتی‌که از ابتدا نیز مشخص بود این چک برچش است و نقد نخواهد شد. اگر دویاره بخواهیم راه گذشته را دنبال کنیم خواه‌خواه به ظرفیت‌های داخلی بی‌توجه می‌شویم و لاجرم چشم به گشایش خارجی خواهیم داشت.

سمحمد شویچهره، اقتصاددان:

گردزن رونق تولید و دیگر گشایش‌های اقتصادی به تسهیل روابط خارجی هم مهلک است. متأسفانه حل بعضی از مشکلات به عوامل بروزآزرگه خورده که این موضوع اصلاً درست نیست. ما باید در بخش قاچاق یا واردات که یکی از موانع مهم رونق تولید است، سیاست‌گذاری‌های مناسبی را اعمال کنیم. علاوه‌بر این، در بخش نظارت و استانداردسازی نیز عملکردی مثبتی صورت نگرفته است. هویت‌دهنده اقتصاد ملی تولید ملی است؛ به گونه‌ای‌که اگر در آمد ملی کشور متأثر از تولید ملی باشد، به طور حتم اقتصاد کشور مسیر پیشرفت را طی خواهد کرد و همه از آن درآمد منتفع خواهند شد. اما وقتی درآمد ملی متأثر از تولید ملی نباشد و ما این موضوع را به متغیرهای خارجی وصل کنیم، به طور حتم آسیب‌پذیر خواهیم شد.

ساجدصمدی قربانی، کارشناس مسائل اقتصادی:

مسئله «درون‌ای اقتصاد» یکی از مؤلفه‌های مهمی است که حاکم نبودن آن در دستگاه حکمرانی اقتصادی کشور می‌تواند از جمله عیوب ساختاری اقتصاد ایران تلقی شود. به عبارت دیگر، متولیان مدیریت اقتصادی در یک جامعه می‌توانند شکوفایی اقتصاد را دو بستر متفاوت که مبتنی بر تفکر کمپلار هستند، پیگیری کنند. اگر تفکر درون‌ای در نقطه کانونی تصمیم‌گیری برای اقتصاد کشور قرار گرفت و همه اقدامات اجرایی دولت مبتنی بر آن دنبال شد، متغیرهای نظیر «بوم‌سازي فناوری‌های مورد نیاز برای تولید»، «هدایت نقدینگی موجود در جامعه به سمت بخش تولیدی»، «ارتقای کیفیت نیروی انسانی فعال در عرصه تولید»، «بهبود فضای کسب‌وکار» و «درک پیام رونق تولید ملی موضوعیت پیدا می‌کند.

احسان سبحانی، پژوهشگر اقتصاد:

امروزه راه‌های اقتصاد کشور رونق تولید است، اما ارادت و سوءمدیریت‌ها مانع اجرای این موضوع شده است. جانب‌انچسب‌ت که با افزایش قیمت ارز برخی از صنایع بزرگ به دلیل عدم کاهش قیمت‌ها اجناس خود را احتکار می‌کردند، چرا با آنها برخورد نشد؟ به نظر می‌رسد دست‌های پشت‌پرده (در زمان دولت روحانی) خواستار تشدید رکود در اقتصاد کشور هستند تا در نهایت تن دادن به مذاکرات راه نجات کشور عنوان کنند؛ در حالی‌که این موضوع اشتباه مطلق بوده‌و به نوعی خیانت به کشور است.

فیصل مرداسی، فعال اقتصادی:

بسیاری از مشکلات اقتصادی در درون کشور قابل حل است. وابسته کردن حل مشکلات اقتصادی به برجام و مسائلی خارج از اراده داخلی چنگ زدن گرهی در تصمیمات و برنامه‌ریزی‌ها ایجاد کند، مشکلی از مشکلات کشور را بر طرف نمی‌کند. به عبارتی، اگر با تولیدکنندگان جلسهای بگذاریم و مشکلات آنها را بشنوم، خواهیم دید که بیش از ۹۰ درصد مشکلات آنها موضوعاتی است که مربوط به مدیریت داخلی کشور است، نه مربوط به موضوعات بین‌المللی. فضای بین‌المللی و میزان تعاملات ایران با بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی و جابه‌جایی پول و ورود تکنولوژی مسائل مهمی هستند؛ ادر حال حاضر بسیاری از تولیدکنندگان ما با مدیریت داخلی و بدون در نظر گرفتن برجام و حتی با خاتمه برجام قابل حل و قابل رسیدگی است.

آرمان حاجیان‌فرد، کارشناس اقتصادی:

بررسی و آنالیز سیاست‌های اقتصادی دولت‌ها بدون تبیین ملاحظات اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و بین‌المللی مشرثمر نخواهد بود؛ از طرفی دولت روحانی باید قبول می‌کرد که قبل و بعد برجام به زعم اظهارات دولتمردان هیچ اتفاق خاصی برای اقتصاد کشور رخ نداد. ما به انجام رساندن تا پس از آن، نوبت وعده‌های آمریکا و اروپا نیست؛ ما باید با نگاه داخلی به معده‌های بی‌خون بزرگ اکتا می‌کردیم. (در حال حاضر) با مشخص شدن چهره واقعی آمریکا برای دولتمردان بهترین فرصت برای بامهندسی فضای کسب‌وکار و تلاش مجددانه برای تحقق تق به گام سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است.

کننه بابایی: بعد از گذشت چندین سال از برجام مذاکره با غرب، نه تنها هیچ‌گونه تحریمی برداشته نشد؛ بلکه بالای ۱۵۰۰ تحریم نیز بر تحریم‌های قبلی افزوده شد. در چنین فضای بیشتر اقتصاددانان و معیشتین مردم به بی‌فایده بودن مذاکره تأکید دارند. البته برخی از کارشناسان معتقدند، دولت رئیسی با نگاه داخلی و با شعار تقویت از درون، مورد احترام جامعه است. انتظار می‌رود، دولت رئیسی مسیر قبلی در باب مذاکره را ادامه ندهد و در راستای تقویت اقتصادی ملی، راهکار داخلی ارائه کند. اینکه مذاکرات وین ادامه پیدا کند و همچون غروب، دولت محترم نیز به ادامه آن تأکید کند، دوگانه مدنظر محور شیطان‌ی عبری– غربی، یعنی معیشت–مذاکره را تشدید کرده‌ایم و مدیریت اقتصاد از دست دولت‌سیزدهم خارج خواهد شد. «تولید ملی» هویت‌دهنده و نجات‌دهنده جمهوری اسلامی از چالش‌های اقتصادی پیش‌روست.

محمد رسولی خبیرنگار
دکتر اصلی‌تا نخالص ملی کشور به تجارت خارجی نیازی ندارد و منتظر ماندن در آن برای حصول نتایج در مذاکرات خارجی درست نیست. نباید برای اقدامات مثبتی بر توافق اروپایی معطل مانیم؛ بلکه باید به فکر رونق تجارت‌مان با شرق باشیم. باید جهت تولید‌مان را تغییر دهیم. با توجه به قابلیت‌های زنجیره‌ای مختلف تولید پوشاک، مبل، طلا و جواهرات، محصولات ارگانیک، دارو و میکرو الکترونیک، باید تلاش کنیم تا تولید این محصولات به صرفه‌ر شود و برای افزایش تولید قوانین مان را به نفع تولیدکنندگان اصلاح کنیم.

علی آقا محمدی:
۵۰ درصد تولید ناخالص ملی کشور به تجارت خارجی نیازی ندارد و منتظر ماندن در آن برای حصول نتایج در مذاکرات خارجی درست نیست. نباید برای اقدامات مثبتی بر توافق اروپایی معطل مانیم؛ بلکه باید به فکر رونق تجارت‌مان با شرق باشیم. باید جهت تولید‌مان را تغییر دهیم. با توجه به قابلیت‌های زنجیره‌ای مختلف تولید پوشاک، مبل، طلا و جواهرات، محصولات ارگانیک، دارو و میکرو الکترونیک، باید تلاش کنیم تا تولید این محصولات به صرفه‌ر شود و برای افزایش تولید قوانین مان را به نفع تولیدکنندگان اصلاح کنیم.

محمدرضا امامقلی، کارشناس اقتصادی‌سیاسی:

برجام درماتی برای اقتصاد کشور فایده ندارد، سال‌ها مردم را در انتظار نقد شدن چک برجام گذاشتیم؛ در صورتی‌که از ابتدا نیز مشخص بود این چک برچش است و نقد نخواهد شد. اگر دویاره بخواهیم راه گذشته را دنبال کنیم خواه‌خواه به ظرفیت‌های داخلی بی‌توجه می‌شویم و لاجرم چشم به گشایش خارجی خواهیم داشت.

سمحمد شویچهره، اقتصاددان:

گردزن رونق تولید و دیگر گشایش‌های اقتصادی به تسهیل روابط خارجی هم مهلک است. متأسفانه حل بعضی از مشکلات به عوامل بروزآزرگه خورده که این موضوع اصلاً درست نیست. ما باید در بخش قاچاق یا واردات که یکی از موانع مهم رونق تولید است، سیاست‌گذاری‌های مناسبی را اعمال کنیم. علاوه‌بر این، در بخش نظارت و استانداردسازی نیز عملکردی مثبتی صورت نگرفته است. هویت‌دهنده اقتصاد ملی تولید ملی است؛ به گونه‌ای‌که اگر در آمد ملی کشور متأثر از تولید ملی باشد، به طور حتم اقتصاد کشور مسیر پیشرفت را طی خواهد کرد و همه از آن درآمد منتفع خواهند شد. اما وقتی درآمد ملی متأثر از تولید ملی نباشد و ما این موضوع را به متغیرهای خارجی وصل کنیم، به طور حتم آسیب‌پذیر خواهیم شد.

ساجدصمدی قربانی، کارشناس مسائل اقتصادی:

مسئله «درون‌ای اقتصاد» یکی از مؤلفه‌های مهمی است که حاکم نبودن آن در دستگاه حکمرانی اقتصادی کشور می‌تواند از جمله عیوب ساختاری اقتصاد ایران تلقی شود. به عبارت دیگر، متولیان مدیریت اقتصادی در یک جامعه می‌توانند شکوفایی اقتصاد را دو بستر متفاوت که مبتنی بر تفکر کمپلار هستند، پیگیری کنند. اگر تفکر درون‌ای در نقطه کانونی تصمیم‌گیری برای اقتصاد کشور قرار گرفت و همه اقدامات اجرایی دولت مبتنی بر آن دنبال شد، متغیرهای نظیر «بوم‌سازي فناوری‌های مورد نیاز برای تولید»، «هدایت نقدینگی موجود در جامعه به سمت بخش تولیدی»، «ارتقای کیفیت نیروی انسانی فعال در عرصه تولید»، «بهبود فضای کسب‌وکار» و «درک پیام رونق تولید ملی موضوعیت پیدا می‌کند.

احسان سبحانی، پژوهشگر اقتصاد:

امروزه راه‌های اقتصاد کشور رونق تولید است، اما ارادت و سوءمدیریت‌ها مانع اجرای این موضوع شده است. جانب‌انچسب‌ت که با افزایش قیمت ارز برخی از صنایع بزرگ به دلیل عدم کاهش قیمت‌ها اجناس خود را احتکار می‌کردند، چرا با آنها برخورد نشد؟ به نظر می‌رسد دست‌های پشت‌پرده (در زمان دولت روحانی) خواستار تشدید رکود در اقتصاد کشور هستند تا در نهایت تن دادن به مذاکرات راه نجات کشور عنوان کنند؛ در حالی‌که این موضوع اشتباه مطلق بوده‌و به نوعی خیانت به کشور است.

فیصل مرداسی، فعال اقتصادی:

بسیاری از مشکلات اقتصادی در درون کشور قابل حل است. وابسته کردن حل مشکلات اقتصادی به برجام و مسائلی خارج از اراده داخلی چنگ زدن گرهی در تصمیمات و برنامه‌ریزی‌ها ایجاد کند، مشکلی از مشکلات کشور را بر طرف نمی‌کند. به عبارتی، اگر با تولیدکنندگان جلسهای بگذاریم و مشکلات آنها را بشنوم، خواهیم دید که بیش از ۹۰ درصد مشکلات آنها موضوعاتی است که مربوط به مدیریت داخلی کشور است، نه مربوط به موضوعات بین‌المللی. فضای بین‌المللی و میزان تعاملات ایران با بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی و جابه‌جایی پول و ورود تکنولوژی مسائل مهمی هستند؛ ادر حال حاضر بسیاری از تولیدکنندگان ما با مدیریت داخلی و بدون در نظر گرفتن برجام و حتی با خاتمه برجام قابل حل و قابل رسیدگی است.

آرمان حاجیان‌فرد، کارشناس اقتصادی:

بررسی و آنالیز سیاست‌های اقتصادی دولت‌ها بدون تبیین ملاحظات اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و بین‌المللی مشرثمر نخواهد بود؛ از طرفی دولت روحانی باید قبول می‌کرد که قبل و بعد برجام به زعم اظهارات دولتمردان هیچ اتفاق خاصی برای اقتصاد کشور رخ نداد. ما به انجام رساندن تا پس از آن، نوبت وعده‌های آمریکا و اروپا نیست؛ ما باید با نگاه داخلی به معده‌های بی‌خون بزرگ اکتا می‌کردیم. (در حال حاضر) با مشخص شدن چهره واقعی آمریکا برای دولتمردان بهترین فرصت برای بامهندسی فضای کسب‌وکار و تلاش مجددانه برای تحقق تق به گام سیاست‌های اقتصاد مقاومتی است.

کننه بابایی: بعد از گذشت چندین سال از برجام مذاکره با غرب، نه تنها هیچ‌گونه تحریمی برداشته نشد؛ بلکه بالای ۱۵۰۰ تحریم نیز بر تحریم‌های قبلی افزوده شد. در چنین فضای بیشتر اقتصاددانان و معیشتین مردم به بی‌فایده بودن مذاکره تأکید دارند. البته برخی از کارشناسان معتقدند، دولت رئیسی با نگاه داخلی و با شعار تقویت از درون، مورد احترام جامعه است. انتظار می‌رود، دولت رئیسی مسیر قبلی در باب مذاکره را ادامه ندهد و در راستای تقویت اقتصادی ملی، راهکار داخلی ارائه کند. اینکه مذاکرات وین ادامه پیدا کند و همچون غروب، دولت محترم نیز به ادامه آن تأکید کند، دوگانه مدنظر محور شیطان‌ی عبری– غربی، یعنی معیشت–مذاکره را تشدید کرده‌ایم و مدیریت اقتصاد از دست دولت‌سیزدهم خارج خواهد شد. «تولید ملی» هویت‌دهنده و نجات‌دهنده جمهوری اسلامی از چالش‌های اقتصادی پیش‌روست.

محمد رسولی خبیرنگار
دکتر اصلی‌تا نخالص ملی کشور به تجارت خارجی نیازی ندارد و منتظر ماندن در آن برای حصول نتایج در مذاکرات خارجی درست نیست. نباید برای اقدامات مثبتی بر توافق اروپایی معطل مانیم؛ بلکه باید به فکر رونق تجارت‌مان با شرق باشیم. باید جهت تولید‌مان را تغییر دهیم. با توجه به قابلیت‌های زنجیره‌ای مختلف تولید پوشاک، مبل، طلا و جواهرات، محصولات ارگانیک، دارو و میکرو الکترونیک، باید تلاش کنیم تا تولید این محصولات به صرفه‌ر شود و برای افزایش تولید قوانین مان را به نفع تولیدکنندگان اصلاح کنیم.

علی آقا محمدی:
۵۰ درصد تولید ناخالص ملی کشور به تجارت خارجی نیازی ندارد و منتظر ماندن در آن برای حصول نتایج در مذاکرات خارجی درست نیست. نباید برای اقدامات مثبتی بر توافق اروپایی معطل مانیم؛ بلکه باید به فکر رونق تجارت‌مان با شرق باشیم. باید جهت تولید‌مان را تغییر دهیم. با توجه به قابلیت‌های زنجیره‌ای مختلف تولید پوشاک، مبل، طلا و جواهرات، محصولات ارگانیک، دارو و میکرو الکترونیک، باید تلاش کنیم تا تولید این محصولات به صرفه‌ر شود و برای افزایش تولید قوانین مان را به نفع تولیدکنندگان اصلاح کنیم.

محمدرضا امامقلی، کارشناس اقتصادی‌سیاسی:

برجام درماتی برای اقتصاد کشور فایده ندارد، سال‌ها مردم را در انتظار نقد شدن چک برجام گذاشتیم؛ در صورتی‌که از ابتدا نیز مشخص بود این چک برچش است و نقد نخواهد شد. اگر دویاره بخواهیم راه گذشته را دنبال کنیم خواه‌خواه به ظرفیت‌های داخلی بی‌توجه می‌شویم و لاجرم چشم به گشایش خارجی خواهیم داشت.

سمحمد شویچهره، اقتصاددان:

گردزن رونق تولید و دیگر گشایش‌های اقتصادی به تسهیل روابط خارجی هم مهلک است. متأسفانه حل بعضی از مشکلات به عوامل بروزآزرگه خورده که این موضوع اصلاً درست نیست. ما باید در بخش قاچاق یا واردات که یکی از موانع مهم رونق تولید است، سیاست‌گذاری‌های مناسبی را اعمال کنیم. علاوه‌بر این، در بخش نظارت و استانداردسازی نیز عملکردی مثبتی صورت نگرفته است. هویت‌دهنده اقتصاد ملی تولید ملی است؛ به گونه‌ای‌که اگر در آمد ملی کشور متأثر از تولید ملی باشد، به طور حتم اقتصاد کشور مسیر پیشرفت را طی خواهد کرد و همه از آن درآمد منتفع خواهند شد. اما وقتی درآمد ملی متأثر از تولید ملی نباشد و ما این موضوع را به متغیرهای خارجی وصل کنیم، به طور حتم آسیب‌پذیر خواهیم شد.

ساجدصمدی قربانی، کارشناس مسائل اقتصادی:

تقویم انقلاب

جایگاه مردم و رهبری در قانون اساسی

سید مهدی حسینی مورخ و پژوهشگر

پس از همه‌پرسی قانون اساسی در ۲۱ آذر ماه سال ۸۵۳۱، آنان خط غائله‌فرینی و آشوب‌گری را پیشه کرده و فضای عمومی کشور را ملتهب می‌کردند. در همین راستا بود که در روز ۲۲ آذر ۸۵۳۱ خبر داده شد، دکتر محمد مفتاح، استاد دانشکده الهیات هنگام ورود به محل کارش هدف چند گلوله گروهبان تروریستی فرغان قرار گرفت و به همراه دو محافظش به شهادت رسید. در ادامه در نشریات و بیانیه‌ها فشار تبلیغاتی سنگینی علیه مسئولان نظام به راه انداختند و خواهان کناره‌گیری روحانیت از صحنه سیاسی و اداره امور کشور شدند تا راه ورود برای جریان‌های ضد انقلاب و لیبرال‌ها به عرصه دستگاه حاکمیت و دولتی به خصوص قوه مجریه و انتخابات ریاست جمهوری آسان‌تر فراهم شود. اساس و مبنای ناسازگاری این گروه‌ها مخالفت با حاکمیت اسلام و محوریت رهبری دینی در جامعه بود. آنها خواهان حذف یا محدودیت اختیارات ولی فقیه در قانون اساسی بودند و مدعی بودند آنچه در قانون اساسی آمده، به واقع الگویی از حکومت استبدادی است که در آن اختیارات مردم انقلابی جایگاه و اعتبار چندانی ندارد و اکثر قدرت در دست رهبری قرار گرفته است، بدون آنکه پاسخگو باشد!

این در حالی است که در چندین اصل قانون اساسی بر نفی استبداد داخلی و حمایت از حقوق مردم تأکید شده است. برای نمونه، در مقدمه قانون اساسی تصریح شده است: «با توجه به ماهیت این نهضت بزرگ، قانون اساسی تضمین‌گر نفی هرگونه استبداد فکری و اجتماعی و انحصار اقتصادی می‌باشد و در خط گسستن از سیستم استبدادی و سپردن سرنوشت مردم به دست خودشان تلاش می‌کند.» در ادامه ذکر شده است: «با توجه به این جهت قانون اساسی چنین مشارکتی را در تمامی مراحل تصمیم‌گیری‌های سیاسی و سرنوشت‌ساز برای همه افراد اجتماعی فراهم می‌سازد تا در مسیر تکاملی انسان هر فردی خود دست‌اندرکار و مسئول رشد و ارتقای رهبری گردد.» در همین مقدمه «ولایت فقیه» را «ضامن عدم انحراف سازمان‌های مختلف از وظایف اصیل اسلامی خود باشند.» معرفی کرده است و در اصل پنجم هم که آن همه جنجال و هیاهو راه انداختند، آمده است: «در زمان غیبت حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه» در جمهوری اسلامی ایران ولایت امر و امامت امت برعهده فقیه عادل و با تقوی، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر است که طبق اصل یکصد و هفتم عهدنامه آن می‌گردد.» در نظر می‌آید قانون اساسی جمهوری اسلامی تمامی حق و حقوق اقرار، احزاب و گروه‌های سیاسی را لحاظ کرده و بدون شک ریشه ناسازگاری‌های مخالفان را باید در جای دیگر جست‌وجو کرد که یکی از مهم‌ترین آن مخالفت‌شان با اسلام بود که به تعبیر حضرت امام(ره) اینها با اسلام مخالف هستند.

به واقع این گروه‌ها به عمل‌های بیگانگانی بدل شده بودند که تاب تحمل تشکیل حکومتی مستقل از شرق و غرب و آن هم مبتنی بر آموزه‌های ادیان آسمانی را نداشتند؛ به همین دلیل با همه توان به میدان آمده بودند تا مانع تحقق چنین حکومتی باشند؛ در حالی که ملت مسلمان ایران اراده کرده بود تا حکومتی مبتنی بر عدالت اسلامی بنا بگذارد و خداوند متعال نیز حامی این اراده مبارک ملت ایران بود.

اردوکنشی‌های خیابانی

انتخابات ریاست جمهوری دهم و صف‌آرایی جریان‌های سیاسی - ۱۳

نوشت: «اکنون پس از انتخابات می‌توان به نحو روشن‌تری دریافت که مقصود برخی اقتدارگرایان در روزهای پیش از برگزاری انتخابات از احتمال وقوع انقلاب مخملی در واقع آماده‌سازی زمینه‌های ذهنی لازم برای انجام کودتایی مخملی بوده است.» (۱۳۸۸/۳/۲۴)

در فضای ایجاد شده، آقای کروی که کمترین آرا را کسب کرده بود، نیز مدعی شد و با صدور بیانیه‌ای، نتیجه انتخاب ملت را زیر سؤال برد و نوشت: «نتایج اعلام شده بر این انتخابات نامشروع و دولت برآمده از آن فاقد جاهت ملی و صلاحیت اجتماعی است.» (۱۳۸۸/۳/۲۴)

بیانیه شماره سه میرحسین نیز در همین ایام (۱۳۸۸/۳/۲۴) صادر شد که توجه به چند نکته در متن بیانیه حائز اهمیت است:

۱- بیانیه این‌گونه آغاز شد: «از سراسر کشور اخبار بسیاری در مورد وقوع اعتراض نسبت به نتایج اعلام شده برای انتخابات اخیر به اینجانب می‌رسد. این بدان معناست که تخلفات عمده‌ای در سر صندوق‌های رأی در کشور صورت گرفته است؛

اما جالب است بدانیم در نامه‌ای که درست در همین روز موسوی برای شورای نگهبان در اعتراض به اعلام نتایج انتخابات نوشت، اشاره دقیقی به این

تخلفات نشد و ضمن کلی‌گویی مهم‌ترین دلایل طرح ادعای ابطال انتخابات را فضای ایجاد شده پیش از انتخابات معرفی کرد.

۲- فرزاد بعدی قابل توجه در بیانیه، تأکید بر قانون‌گرایی بود: «اینجانب در طول انتخابات به کرات از خطرات قانون‌گریزی سخن گفتم...» این در حالی است که تمام رفتار موسوی به طور مشخص بعد از برگزاری انتخابات، حرکت در مسیر «قانون‌گریزی» بود.

۳- تأکید بر متعهد ماندن به قانون اساسی و اعتقاد به «ولایت فقیه»، نقطه برجسته این بیانیه بود: «ما به عنوان کسانی که به نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی آن پایبندیم، اصل ولایت فقیه را یکی از ارکان این نظام می‌دانیم و حرکت سیاسی را در چارچوب‌های قانونی دنبال می‌کنیم.» بررسی حوادث اتفاق افتاده و رفتار و گفتار موسوی بعد از صدور این بیانیه، خود بهترین شاهد بر صدق و کذب این ادعای موسوی است؛ فردی که رقیب را به «دروغ‌گویی» متهم و خود را نماد «ادب» و «صداقت» معرفی کرد.

۴- درخواست موسوی در این بیانیه اجازه برگزاری

مهدی سعیدی

دبیر گروه تاریخ

یک راهپیمایی غیرقانونی بود: «ما از مسئولان درخواست کرده‌ایم که مجوز برگزاری یک راهپیمایی بزرگ در تمامی شهرهای کشور به ما داده شود تا در طی آن مردم فرصتی برای نمایش مخالفت خود با شیوه برگزاری انتخابات و نتایج آن پیدا کنند. موافقت مسئولان با این امر می‌تواند بهترین راه حل برای مهار هیجانات فعلی باشد.»

موسوی که خود عامل شدت یافتن این «هیجانات» بود، از سویی ادعای قانون‌گرایی داشت و از سویی دیگر، راه‌های غیرقانونی را برای شکایتش پیگیری می‌کرد و خواهان برگزاری تظاهراتی بود که مبتنی بر قانون احزاب، برگزاری آن غیرقانونی است.

بیانیه‌های همسو و هم‌جهت فوق، آتش بیار حوادث شومی شد که در روزهای بعد از رأی‌گیری مشاهده شد. برگزاری راهپیمایی بدون مجوز و غیرقانونی روزهای شنبه و یکشنبه و اوج آن در بعدازظهر روز دوشنبه (۱۳۸۸/۳/۲۵) در خیابان آزادی که در آن موسوی نیز حضور داشت و سخنرانی کرد، نمونه‌ای از اقدامات غیرقانونی این جریان برای تحت فشار قرار دادن نهادهای قانونی انتخابات بود.

حمله به یک مقر نظامی و تلاش برای خلع سلاح آن پایگاه، از سوی برخی چهره‌های مشکوک، تنها بخشی از حواشی این راهپیمایی بود که متأسفانه به کشته شدن هفت نفر و مجروح شدن تعداد بیشتری انجامید. همه اینها، تأویل بخش‌هایی از آن نامه کذایی بود که در روز چهارشنبه (۱۳۸۸/۳/۲۰) به دست یکی از حامیان کلیدی موسوی، خطاب به رهبر معظم انقلاب اسلامی نوشته شده بود. در آن نامه از وجود «فتنه‌های خطرناک» و ضرورت «خاموش کردن آتشی که هم‌اکنون دودش در فضا قابل مشاهده است» سخن رانده شده بود که بعد از انتخابات در راه است. در این نامه به معظم‌له توصیه شده بود: «هرگونه که صلاح می‌دانید، اقدام مؤثری بنمایید و مانع شعله‌ورتر شدن این آتش در جریان انتخابات و پس از آن شوید(!)»

میرحسین موسوی بعد از تجمع غیرقانونی روز دوشنبه این اقدام را ستایش کرد و با صدور بیانیه‌ای (بیانیه شماره چهار) (۱۳۸۸/۳/۲۷) مدعی شد: «تجمع عظیم و بی‌سابقه روز ۲۵ خرداد اصحاب دروغ را به خشم آورده است(!)»

حافظه

درخشان‌ترین حکومت

نگاهی به حکومت تیموریان در هند

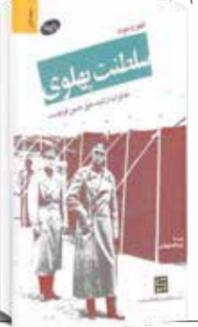
حکومت تیموریان را می‌توان درخشان‌ترین دوره‌های حکومت اسلامی هند دانست. حکومت این سلسله از لحاظ قدرت و وسعت مرز به مرتبه‌ای رسید که پیش از آن هیچ یک از حکومت‌های مسلمان هند به این مرتبه نائل نشده بودند. شهرهای هندوستان به همان پایه از تمدن رسیدند که پایتخت‌های عربی در زمانی که سازنده تاریخ و تمدن می‌بودند، رسیده بودند. شکوه و قدرت این مسلمانان سرفراز و سربلند، آن چنان شد که سفیر جیمز اول پادشاه انگلستان، بیش از دو سال در هند ماند تا شاید بتواند با جهانگیر، امپراتور مغولی هندوستان ملاقات کند و موفق نشد، آن‌گاه که پس از نومیذی از برآمدن این خواسته، با فروتنی خواهش کرد که از او نامه‌ای برای پادشاه انگلستان بستاند، نخست‌وزیر هند در جواب گفت: «مناسب شأن و مقام پادشاه مغولی مسلمان نیست که به حاکم جزیره کوچکی که مسکن جمعی صیاد تیره‌بخت است، نامه بنویسد.» این جریان به اوایل قرن ۱۷ میلادی مربوط می‌شود؛ یعنی پس از آنکه شرکت هند شرقی برای تجارت در هندوستان و ممالک شرقی تأسیس شده بود. در ۱۷۰۷م) امپراتور بزرگ و مقتدر مغولی، حکومت اسلامی پیشرفت شایانی کرد. این امپراتور به هند وحدتی بی‌سابقه داد و مقررات اسلام را با مراقبت و احتیاط تمام، در سراسر مملکت مجری کرد؛ به همین دلیل وی بیش از دیگر پادشاهان مغولی هند، هدف حمله‌ای مغرضانه مورخان غیرمسلمان واقع شده است. متأسفانه،

دهلیز

نفوذ انگلیس در شورای امنیت کشور

مروری بر مفاسد دربار رژیم دیکتاتور پهلوی

در حفظ امنیت کشور و پیش‌بینی وقایع در سطوح عالی مملکتی دارد. لذا از انگلستان به من دستور داده شده که اهمیت این شورا را به اعلی‌حضرت یادآوری کنم (شاپور جی نمی‌گوید کدام مقام انگلستان، قاعدتاً باید نخست‌وزیر باشد). لذا اعلی‌حضرت ترجیح دادند که این مطالب با حضور خودشان بازگو شود؛ اول اینکه، همه شورا باید منظم تشکیل شود. دوم اینکه، همه موضوعات مهم مملکتی و امنیتی و خارجی باید در آن مطرح شود. سوم اینکه، هرگاه یکی از اعضای شورا مطلبی را قبل از تشکیل شورا مستقیماً به اعلی‌حضرت گفته باشد، دلیل بر این نیست که در شورا مطرح نشود. صورت جلسات شورا منظملاً باید به اطلاع اعلی‌حضرت برسد و دستورات صادره دقیقاً باید اجرا گردد و چنین نباشد که چون فلان عضو شورا فلان مطلب را به اطلاع اعلی‌حضرت رسانده دیگر آن را در شورا مطرح نکند. اطلاع مستقیم فوری اعلی‌حضرت یک جنبه کار است و اطلاع شورا جنبه دیگر کار، که با بررسی جوانب مختلف موضوع مسئله پخته خواهد شد. چهارم اینکه، مقامات انگلستان سفارش نمودند که علاوه بر شورای موجود، یک شورای دیگر نیز مرکب از معاونین ارگان‌های اطلاعاتی و امنیتی و انتظامی و با شرکت مسئول شورای عالی تشکیل شود و صورت‌جلسات، این شورای جدید به اطلاع اعلی‌حضرت و اعضای شورای رده یک برسد.»

حکومت‌های دست‌نشانده هم در هنگام تشکیل مستظفر به حمایت خود را وام دار اجنبی می‌دانند و بدون آنها حق تصمیم‌گیری ندارند. حکومت پهلوی نمادی از حکومت دست‌نشانده بود که در همه تصمیمات کلان دربار می‌توان رد پای بیگانگان را مشاهده کرد. این حضور مؤثر را در خاطراتی که از چهره‌های شناخته شده آن زمان به جای مانده، می‌توان مشاهده کرد. برای نمونه، حسین فردوست، مشاور برجسته و یار غار شاه پهلوی در کتاب خاطراتش با عنوان «ظهور و سقوط سلطنت پهلوی» درباره نفوذ انگلیس در شورای امنیت کشور آورده است: «در سال ۱۳۴۹، یک روز صبح، محمدرضا، وزیر جنگ (ارتشبد عظیمی)، رئیس ستاد ارتش (جم یا از هاری دقیقاً یاد نیست کد امیک بودند، احتمالاً جم بود)، رئیس ساواک (نصیری)، رئیس اداره دوم ارتش (پالیزبان)، رئیس شهرداری (مبصر) و فرمانده ژاندارمری (اویسی) را به کاخ مرمر احضار کرد. در این جلسه من به دلایلی حضور نداشتم. مقامات پس از حضور نزد شاه مشاهده کردند که شاپور جی نیز آنجاست. ابتدا شاپور جی، به عنوان نماینده دولت انگلستان، شروع به صحبت کرد و مقامات از سخنان او یادداشت برداشتند. شاپور جی چنین گفت: همانطور که مستحضرد شورای امنیت کشور اهمیت فوق‌العاده و حیاتی

عقلانیت مذاکراتی ایران

خرد

شماره ۱۰۲۸ | دوشنبه ۲۲ آذر ۱۴۰۰

صداقت

مصطفی قربانی

کارشناس سیاسی

مروری بر تاریخ روابط خارجی و اقتصاد ایران از واقعیت تلخی پرده برمی‌دارد و آن، این است که در تعامل با کشورهای دیگر، به‌ویژه کشورهای غربی، ایران همواره نتوانسته است به طور مناسب منافع خود را تأمین کند. این موضوع چند دلیل اساسی داشته است که عبارتند از:

۱- امید بستن بیش از حد به نقش متغیر روابط خارجی برای حل مشکلات کشور: قائل شدن نقش بیش از حد لازم برای متغیر روابط خارجی در حل مشکلات کشور سبب شده تا ایران به‌خوبی نتواند از مزایای ارتباط با خارج بهره‌برداری کند. به بیان دقیق‌تر، نوع نگاه ما به متغیر روابط خارجی همواره این گونه بوده که آن را متغیر مستقل یا عامل اصلی توسعه تصور کرده‌ایم و بنابراین، در شرایط نبود مشکل بر سر راه ارتباط با دنیا، از قوی شدن غفلت کرده‌ایم و در شرایط وجود تصنیقات خارجی هم همواره حل مشکلات کشور را منوط به رفع تصنیقات خارجی کرده‌ایم. برای نمونه، در زمان قاجار، نگاه غالب نخبگان سیاسی بر مدار تقلید از غرب و ضرورت بازسازی ایران بر مبنای تصویر غرب می‌چرخید. در دوره پهلوی نیز این نگاه، نگاه محوری بود. در دوره جمهوری اسلامی ایران، رگه‌های قوی این نوع نگاه در میان نخبگان سیاسی و اقتصادی حاکم بر بیشتر دولت‌ها، کم و بیش وجود داشته است. مبتنی بر این نگاه، تاکنون کمتر تلاش شده در ارتباط با اقتصادهای توسعه یافته دنیا از ظرفیت‌های آنها برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور، از جمله در حوزه‌های مهمی، چون انتقال فناوری به ایران، آموزش نیروی کار ایرانی، وارد کردن ماشین‌آلات و تجهیزات سرمایه‌ای به ایران و... استفاده کنیم و در ارتباط با این نوع اقتصادها، بیشتر منافع کوتاه‌مدت و مقطعی را مدنظر قرار داده و کمتر به منافع معطوف به توسعه بلندمدت کشور توجه شده است. در عین حال، به واسطه استفاده از ظرفیت‌های خارجی، قوی‌شدن و تلاش برای کاهش ضریب وابستگی به خارج کمتر مورد توجه بوده است.

۲- نوع نگاه طرف‌های مذاکره به ایران: طرف‌های مذاکره در برهه‌های گوناگون تاریخی اساساً درصد

دادن امتیاز لازم به ایران، به گونه‌ای که باعث تقویت اقتصاد ایران شود، نبوده‌اند. البته این به معنای آن نیست که سیاست خارجی و دیپلماسی کشور در طول تاریخ معاصر اصلاً موفق نبوده است، بلکه به معنای آن است که اگر هم توافقی صورت گرفته، این توافق در راستای حفظ خطوط وابستگی ایران به اقتصاد جهانی و تثبیت موقعیت ایران در حاشیه این اقتصاد بوده است. در توضیح باید گفت، اقتصاد ایران تا قبل از انعقاد قرارداد ترکمن‌چای جزء اقتصاد جهانی نبود؛ یعنی در چرخه تقسیم کار جهانی نقشی برای آن تعریف نشده بود. با تحمیل یک کاپیتولاسیون تجاری - اقتصادی بر ایران در ترکمن‌چای، ایران در حاشیه اقتصاد جهانی قرار گرفت و مأموریتی که برای آن تعریف شد، مبتنی بر دو محور اساسی بود؛ صادرات مواد خام و اولیه از ایران و در نقطه مقابل، واردات کالاهای مصرفی به ایران به منظور تسخیر بازار مصرف آن. از این برهه به بعد، روابط خارجی ایران با کشورهای بزرگ، به‌ویژه در بعد اقتصادی مبتنی بر تثبیت این موقعیت ایران تنظیم شده است؛ به همین دلیل کشورهای توسعه‌یافته همواره از وارد کردن دانش فنی به ایران، سرمایه‌گذاری در حوزه‌های زیربنایی و نه استخراجی و مصرفی، آموزش نیروی کار ایرانی و... طفره می‌روند.

عقلانیت انقلابی

در مذاکرات هسته‌ای وین

با توجه به آنچه گفته شد، تیم مذاکره‌کننده کشورمان هم‌اکنون در وین در بستری وارد مذاکره شده است

ریزش‌ها

فراز و فرود محسن مخملباف - ۱

فعالیت مخفی و چریکی

تاریخ سراسر تقابل حق و باطل است و مغیوب‌ترین انسان‌ها در طول تاریخ کسانی هستند که روزگاری در مسیر حق بوده و سابقه‌ای در توسعه و اعتلای حق داشته‌اند و تلاش‌ها کرده و حتی مجروح شده یا تا مرز مرگ در راه هدف رفته‌اند؛ اما در ادامه راه قدرت درک و تحلیل موانع راه با عوامل انحرافی را نداشته و از نیمه راه حق بازگشته‌اند یا فاجعه‌بارتر اینکه از مسیر حق جدا شده و در مسیر باطل وارد شده‌اند. عوامل متعددی در انحراف انسان‌ها نقش دارد. در ادبیات دینی و اسلامی می‌توان عوامل انحراف را به دو دسته کلی عوامل بیرونی چون هم‌نشینی و محیط نامناسب، تهاجم فرهنگی و جنگ نرم، شیطان، ثروت و فرزند و عوامل درونی مانند هوای نفس، خودخواهی و خودپرتر بینی و... دسته‌بندی کرد. تاریخ انقلاب اسلامی هم مانند قطعه‌ای از یک جورچین بزرگ از این افراد تهی نبوده است و همواره عدل‌ای بنا به دلایل و بهانه‌های مختلف از قطار انقلاب اسلامی پیاده شده و چون شناسایی که در خلاف جهت امواج حقیقت شنا می‌کند، خود را خسته و در نهایت غرق می‌کند. از نمونه‌های این افراد، می‌توان به «محسن مخملباف» اشاره کرد. وی در جنوب شهر تهران به دنیا آمد و به دلیل فقر خانوادگی از هشت تا هفده سالگی در سیزده شغل مختلف شاگردی و کاری کرد تا مخارج خود و مادرش را تأمین کند. او از پانزده سالگی در گروهی چریکی که خود تشکیل داده بود، به طور مخفیانه فعالیت کرد. در هفده سالگی در جریان عملیات خلع سلاح یک پلیس تیر خورد و دستگیر شد. بنابر نقل

نگاه تاریخی آنها به ایران، این بود که برجام نباید عاملی برای رفع فضای غیرعادی حاکم بر اقتصاد ایران و کمک‌کننده‌ای به منظور تقویت موقعیت آن در ساختار اقتصاد جهانی باشد. مبتنی بر این نوع نگاه، برجام اساساً توافقی نبود که تأمین‌کننده نیازهای اساسی ایران باشد.

با توجه به این تجربه، دیپلماسی کشور اکنون در تلاش است ضمن رفع تحریم‌ها، فضای لازم را برای تقویت موقعیت ایران در اقتصاد جهانی فراهم کند. در واقع، تیم مذاکره‌کننده اکنون درصد است عملیات‌های استراتژیک غرب برای تأثیرگذاری بر اقتصاد ایران را که عبارت است از تحریم و حاکم کردن یک فضای غیرعادی بر اقتصاد ایران، بی‌اثر کند تا اقتصاد ایران بتواند فرصت تنفس و تقویتی به دست آورد. تأکید بر رفع مؤثر تحریم‌ها و ارائه تضمین‌های لازم از طرف مقابل، در این راستاست که معنای دقیقی پیدا می‌کند؛ وگرنه چنانچه نگاه کوتاه‌مدت و مقطعی به مذاکره داشته باشیم، تضمین موضوعیت پیدا نمی‌کند. در این میان، نکته مهم آن است که این تلاش، دقیقاً در نقطه مقابل هدف‌گذاری طرف‌های غربی در قبال ایران قرار دارد. بنابراین، آنها به‌راحتی به این قضیه تن نمی‌دهند. هر چند جای امیدواری وجود دارد که با توجه به انسجام تیم مذاکره‌کننده و دستگاه‌های تعیین‌کننده سیاست خارجی کشور و همچنین، بازسازی قدرت هسته‌ای ایران به عنوان اهرم فشار ایران بر غرب، در این دوره بتوان توافقی خوبی با طرف‌های مقابل منعقد کرد.

بنابراین، اصل سخن در اینجا آن است که به واسطه قرار گرفتن ایران در یک موقعیت تحمیلی در اقتصاد جهانی (قرار گرفتن در موقعیت حاشیه‌ای در اقتصاد جهانی)، قدرت‌های سلطه‌گر همواره امکان مداخله در ایران و برهم زدن تعادل حیات اقتصادی ایران را داشته‌اند. دستگاه دیپلماسی کشور اکنون تلاش می‌کند ضمن بی‌اثرسازی امکان‌های مداخله طرف‌های مقابل، زمینه را برای جهش اقتصادی ایران فراهم کند. از این جهت، در افق تاریخی و کلان، ریل‌گذاری دولت و نظام در حوزه مذاکرات هسته‌ای، دقیق، موشکافانه و مبتنی بر فایده‌آمدن بر مسائل اساسی کشور است. در واقع، طرف مقابل درصد انعقاد توافقی با ایران است که خاصیت چندانی نداشته باشد و ایران هم در نقطه مقابل تصریح دارد که توافقی نکردن بهتر از توافق بد است.

۱- در گام اول اعلام کردند مذاکره می‌کنیم و معتقد به تعامل با دنیا هستیم، اما معطل به نتیجه رسیدن مذاکرات نمی‌مانیم. در واقع، با این گزاره به نظر می‌رسد دولت، سیاست‌گذاران و مجریان سیاست هسته‌ای کشور در این مقطع در تلاش برای رهایی از دامی هستند که در دوره‌های مختلف تاریخی بازتولید شده و تداوم یافته است. این دام همانا گره زدن حل مشکلات کشور به متغیر روابط خارجی است که البته در هیچ مقطعی هم نتوانسته نتایج لازم را برای ایران به بار آورد. بر این اساس، شرط موفقیت دولت سیزدهم در پیشبرد این راهبردگذاری دقیق و درست، تمرکز جدی بر تقویت ظرفیت‌های داخلی به منظور ترمیم نقاط آسیب‌پذیر داخلی در برابر فشارهای خارجی است؛ زیرا اصل مسئله ایران نه روابط خارجی، که آسیب‌ها و ضعف‌های داخلی است.

۲- مدلی که در برجام پیاده شد، درست در راستای نوع نگاه طرف‌های غربی به ایران بود؛ زیرا در برجام، در ازای تضعیف قدرت هسته‌ای ایران، تلاش شد به صورت مقطعی نه دائمی و مؤثر، بخشی از فشارهای تحریمی علیه ایران (نه همه آنها) کاسته شود. در واقع، نگاه طرف مقابل، در امتداد

آفاق

چهره پنهان سیاست - ۲۴

نفوذ باورنگردنی در رسانه

سیامک باقری

دکترای علوم سیاسی

خبرنگار، جمعی از ناشران و عده‌ای از بزرگان رسانه‌ها بود که از دهه ۱۹۵۰ اساساً صحه‌گذار تبلیغات سیا بوده‌اند. به اعتقاد مأموران سیا، «یک روزنامه‌نگار به اندازه ۲۰ مأمور، ارزشمند است.» (بی‌شپ، ۱۳۸۷: ۵۲-۵۰) «گرت پورتر» یکی دیگر از نویسندگان و تاریخ‌نگار آمریکایی که در حوزه امنیت ملی آمریکا تخصص دارد، از نفوذ و سوءاستفاده سازمان اطلاعات موساد از خبرنگاران پرده برداشته است. او در کتاب «بحران ساختگی؛ داستان ناگفته هراس از ایران هسته‌ای» (۱۳۹۳) به چگونگی اجیر شدن برخی رسانه‌ها و روزنامه‌نگاران به‌وسیله موساد می‌پردازد و به خبرگزاری «آسوشیتدپرس» و نشریه «تایمز» اشاره می‌کند که ادعاهای دروغین آمریکایی‌ها را به‌عنوان سند واقعی جا می‌زند و از آن برای ایجاد اختلال و بحران در مذاکرات هسته‌ای ایران و ۵۰۱ بهره می‌جویند. کارنامه اداره مطالعات و پژوهش‌های انگلیس که ارتباط نزدیک و تودرتویی با ام‌آی-۶ و سیا دارد، نیز نشان می‌دهد که این اداره برنامه‌های تهاجم تبلیغاتی علیه اهداف مشخص را بر عهده دارد و در این راستا نفوذ گسترده‌ای در مطبوعات، نشریات و کتب دارد. گفتنی است، کمک به راه‌اندازی یا حمایت از خبرگزاری‌های انگلیسی و کشورهای دیگر یا نفوذ در آنها مأموریت‌های این اداره است.

با چنین لایه‌هایی از نفوذ سازمان‌های اطلاعاتی در رسانه‌ها و مطبوعات است که این عبارت معنای خود را پیدا می‌کند. «اگر هشیار نباشید، رسانه‌ها شما را وامی‌دارند، از ستم‌دیدگان متنفر و دوستدار ستمگران باشید.» (بی‌شپ، ۱۳۸۷: ۴۶)

سیاست نامه

سیدمحمدکاظم یزدی-۱۵

اختیارات فقیه جامع الشرایط

فتح‌الله پریشان

دبیر گروه اندیشه

سیدمحمدکاظم یزدی همانند بیشتر علما و دانشمندان برای فقیهان جامع‌الشرایط اختیاراتی را در امور عامه پذیرفته است؛ از جمله این اختیارات، می‌توان به تصدی منصب قضاء، مسئولیت افتاء و تصدی امور حسبه اشاره کرد. سید یزدی قضاوت را منصبی عالی‌رتبه می‌داند که از مناصب عامه پیامبر و ائمه (ع) سرچشمه گرفته است و شاخه‌ای از درخت تنومند ریاست عامه آن بزرگواران به شمار می‌رود.^(۱) در ادامه نیز متذکر شده است که قضاوت مانند امر به معروف و حکمی از احکام شرع نیست، بلکه ولایت و سلطنت بر جان و مال دیگران است؛ به همین دلیل اعلم بودن قاضی نسبت به علمای دیگر شهر را احوط دانسته^(۲) و اهلیتی برای غیرفقیه نسبت به قضاوت قائل نشده است.^(۳) نکته دیگر اینکه با وجودی که قضاوت از واجبات کفایی است، ولی به اعتقاد سید یزدی ارتزاق قاضی از بیت‌المال مجاز است و حتی اگر نیازمند نباشد می‌تواند اجرت عمل خویش را از آن بردارد.^(۴)

افتاء به معنای فتوا دادن و بیان دیدگاه شرع از جمله دیگر وظایف اختصاصی فقیه جامع‌الشرایط است. به اعتقاد سید یزدی، افتاء مجانی است و اخذ اجرت در قبال آن جایز نیست.^(۵) البته به اعتقاد وی علمیت در تقلید شرط است و مکلف موظف است به فتاوی‌ای مجتهد اعلم عمل کند.

تصدی امور حسبه وظیفه دیگر فقهاست. امور حسبه اموری است که شارع مقدس راضی به بر زمین ماندن آن نیست.^(۶) سرپرستی محجورین اعم از صغار، مجانین و سرپرستی اوقاف عامه از جمله این امور به‌شمار می‌آید. سید در مورد تصدی امور حسبه معتقد است که علمیت شرط آن نیست و تنها شرط اجتهاد برای رتی و فسق آن امور کافی است.^(۷)

اما در باب تصدی امور حسبه، همواره این سؤال مهم مطرح می‌شود که دایره امور حسبه ضیق است یا وسیع؟ یعنی به اعتقاد سید یزدی همان سرپرستی صغار و غیره امور حسبه است یا امری، مانند حکومت و تصرف در امور عامه نیز از جمله حسبه به شمار می‌رود؟ از قرائن بر می‌آید که منظور سید از امور حسبه به معنای ضیق نیست و در عمل نیز اختیاراتی ما فوق معنای ضیق امور حسبه برای خود قائل بود. با این توضیح که مثلاً ایشان در بحث از استفاده مأمور جمع‌آوری زکات تصریح کرده است که اگر نایب امام در عصر غیبت ميسوط‌الید شد، می‌تواند افرادی را استخدام کند؛ یعنی این اختیار و حق را برای نایب امام به رسمیت می‌شناسد که می‌تواند ميسوط‌الید باشد و قدرت را هر چند در مناطق محدودی در اختیار داشته باشد. از این گذشته، رفتار سید در جریان جنگ انگلیس علیه عراق نشان‌دهنده آن است که اختیاراتی بیش از امور حسبه به معنی محدود آن برای خود قائل بوده است. چنانچه در بحث از زمانه، به موارد زیادی اشاره کردیم که در رأس آنها رهبری جنگ علیه انگلیس بود همچنان که سید در یکی از نامه‌های خود به هوادارانش می‌نویسد: «این امر مهم (جهاد علیه انگلیس) از طرف خدای تعالی بر شما و بر هر کس که فتوای من به او رسیده باشد واجب است.»^(۸) منابع در دفتر نشریه موجود است.

نقطه آغاز قناعت کجاست؟

ابوالفضل نبی‌نی فرکی

کارشناس علوم اسلامی

امروزه که مشکلات زیادی در زندگی بشر وجود دارد، این جمله را زیاد می‌شنویم که خاستگاه بسیاری از این مشکلات از قناعت نکردن و حرص و آز انسان‌هاست. توصیه متفکران هر جامعه‌ای هم این است که مردم باید قناعت کنند و در ایجاد عدالت در جامعه فعال باشند. اینکه قناعت چیست را بسیاری از ما می‌دانیم، اما اینکه قناعت شامل چه کسانی می‌شود و کجا قناعت باید شروع شود را کمتر کسی بیان کرده است. برای فهم این مطلب باید ابتدا قناعت را توضیح بدهیم. «قناعت» یکی از بهترین، با برکت‌ترین و پرثمرترین صفات انسانی است. صفتی که می‌تواند آسایش و آرامش و همچنین سعادت دنیوی و آخروی را به ارمغان بیاورد. قرآن و روایات چند معنا برای قناعت آورده‌اند، از جمله اعتماد به خدا و راضی بودن از نعمات خدا، بسنده کردن به روزی مقرر، بی‌نیاز بودن از مردم، از کسی چیزی نخواستن و تکیه به توان خود، حسرت نخوردن برای نداشته‌ها، اندازه نگاه‌داشتن، حرص نداشتن و... که در خصوص هر کدام آیاتی از قرآن را می‌توان ذکر کرد. حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) می‌فرماید: «شرقی برتر از اسلام و عزتی عزیزتر از تقوا و پناهگاهی استوارتر از ورع و شفیعی رهاکننده تر از توبه و گنجی بی‌نیازکننده تر از قناعت نیست.» (نهج البلاغه، ج ۳۷) این بی‌نیازی گنجی است که هم مکتب می‌آورد، هم شکوه و هم عزت که انسان‌های فهیم آن را بهتر از جایگاه بالای مادی، اما بدون عزت می‌دانند.

شاید برخی تصور کنند دین اسلام می‌گوید هیچ کاری انجام نده تا نیازمند نشوی و اگر نیاز به چیزی داشتی، از آن بگذر تا لازم به درخواست از کسی نباشی و غیره، در حالی که با توجه به آیه ۳۱ سوره اعراف که می‌فرماید: «كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا، إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ»؛ باید آن را طوری دیگر معنا کرد. خداوند خودش انسان را نیازمند اجتناباتی در زندگی آفریده است که انسان‌ها باید برای به دست آوردن آن تلاش کنند. آنجا که دچار افراط می‌شوند و می‌خواهند

بیشتر از نیاز خود داشته باشند، خداوند به قناعت امر فرموده است. این بیشتر داشتن هم در ثروت است، هم در مقام و جایگاه سیاسی و اجتماعی و هم در نعمات مادی می‌تواند وجود داشته باشد. رفع نیازمندی انسان تاجایی ادامه پیدا می‌کند که آفاتی را به وجود نیابد؛ یعنی اگر بخواهیم حد و سستی برای پایان تأمین نیازمندی‌ها و شروع «قناعت» تعیین کنیم، آنجایی را باید معین کنیم که از آن به بعد وارد حیطه اسراف، طمع، حرص و پا گذاشتن روی حقوق خدا و خلق خدا می‌شویم. انسان برای رفع نیازهای معقول خود در راه‌های معقول و شرعی تا هر جا که خواست می‌تواند جلو برود؛ اما وقتی به اسراف و گناه و نافرمانی خداوند و ظلم به دیگران رسید، باید در همان حد شرعی و عقلی و عرفی بماند. قناعت کند و یا را آن طرفی که حرص و خلاف شرع آغاز می‌شود، نگذارد. حال برای آنکه بخواهیم مردم را با یک تعریف درست به سمت قناعت توصیه کنیم، باید به این حدود هم توجه کنیم؛ زیرا عقلاً نمی‌توان کسی را که برای رفع نیاز خود تلاش می‌کند یا اصلاً چیزی ندارد که بسا آن زندگی کند، به قناعت توصیه کرد؛ زیرا آنجا اصلاً قناعت معنا پیدا نمی‌کند.

استجاب قطعی دعای موحدانه

گفتاری از حضرت آیت‌الله عبدالله جوادی آملی

تقریباً هفتاد یا هشتاد سال یا بیشتر در این بدن بود حالا می‌خواهد این بدن را راه کند، جریان مردن سخت است؛ اما دو نظر است: یکی اینکه انسان چون به این بدن می‌رسد این بدن فرسوده شد، او ناچار است این خانه فرسوده را ترک کند؛ این درباره اهل دنیا. مردان الهی برای خود قصر ساخته‌اند؛ چون آنجا قصر خوبی ساخته‌اند، به این خانه توجهی ندارند؛ کم کم این خانه فرو می‌ریزد.

شرک و شریک او قرار می‌دهد؛ ولی اگر بگوید خدا هست و همه آنچه علل و اسباب هستند مأموران اجرایی خدای سبحان هستند، چنین شخصی موحّد است و دعای او موحّدانه است و یقیناً اثر بخش است.

در اینجا فرمود: «فَمَنْ أَحْسَبُ الذُّنْيَا وَ تَوَلَّاهَا أَبْغَضَ الآخِرَةَ وَ عَادَاهَا»؛ کسی که گرفتار زودپسندی است، تقدیر پسنندی است، از آینده نگران است و از آینده بریده است، او کاری به آخرت ندارد. خداوند در قرآن کریم فرمود: کسانی که با دست پُر می‌گیرند، فرشتگان الهی به خدمت او می‌آیند «الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ»، سلام می‌کنند «سَلَامٌ عَلَيْكُمْ» و با احترام روح او را قبض می‌کنند. ما از جان دادن هراسناک هستیم و واقعاً هراس هم دارد چون آدم اگر خانه‌ای، یک سال در آنجا بود بخواهد فاصله بگیرد کمی نگران است، وقتی رفت بی‌یلاق سه ماه در جایی ماند هنگام خداحافظی، یک نگاه منتظرانه به این خانه می‌کند، چون سه ماه در این خانه بود؛ این روح که

مرحوم شیخ مفید در کتاب شریف آملی از معصوم (ع) نقل کرد، دعایی مستجاب است که دعاکننده موحّد باشد، بدانند فقط از خدا چیزی می‌خواهد و لا غیر! اگر کسی بیماری داشته باشد چشمش هم به داروی خودش باشد، به رهنمود طیب باشد، به دستگاه تغذیه و تجزیه و مانند آن باشد و خدا را هم یکی از این علل و اسباب بداند، چنین دعایی موحّدانه نیست؛ یا بی اثر است یا کم اثر. ولی اگر کسی بگوید خدایا همه اینها فیض تو هستند، همه اینها را تسو تدبیر می‌کنی، همه اینها دست اندرکاران تو هستند (وَ مَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ) من از تو می‌خواهم که تو مسبب اسباب هستی؛ فرمودند این دعا یقیناً مستجاب است، دعای موحّد ممکن نیست رد بشود. در بخش پایانی سوره مبارکه «یوسف» آمده است: «وَ مَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَ هُمْ مُشْرِكُونَ»، یک زنگ خطری است که بسیاری از مردم گرفتار یک شرک مرموز هستند. آن که می‌گوید خدا هست «ولی!» خدا هست «اما!» این «ولی» و «اما» را

نسبت وراثت با سعادت و شقاوت

جدید از نسل‌های قبل را رد می‌کند و مردم را به تفکر و اندیشه و پیدا کردن بهترین راه امر می‌فرماید. (لقمان ۲۱ و...) که باز هم نظریه سوم را تأیید می‌کند. در این میان حدیثی مورد استناد قرار گرفته است که پیامبر اسلام (ص) می‌فرماید: «السُّقَىٰ مَنْ شَقِيَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ وَ السَّعِيدُ مَنْ سَعَدَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ» (کافی، ج ۸، ص ۸۱) اگرچه این حدیث با در کنار هم قرار دادن احادیث دیگر به راحتی فهمیده می‌شود، اما برخی علما برای درک آن راه پیچیده‌ای در پیش گرفتند و از جبر و اختیار و... سخن گفتند.

حتی برخی از آنان به آیه ۱۰ سوره هود استناد کردند که خداوند می‌فرماید: «آن روز که (قیامت) و زمان مجازات) فرا رسد، هیچ کس جز به اجازه او سخن نمی‌گوید، گروهی بدبختند و گروهی خوشبخت.» (تفسیر فخر رازی، ج ۱۸، ص ۳۹۹) در حالی که طبق بررسی آیات و روایات و کلیات دین می‌توانیم به همان قسمت سوم برسیم که دخالت ژنتیک و تربیت است. انسان با فطرتی پاک آفریده می‌شود که مسلماً راه سعادت باز است، اما برخی افراد در خانواده از سوی پدر و مادر به انحراف کشیده می‌شوند و برخی دیگر در جامعه که باز هم مادر انسان است، به راه شقاوت می‌روند. این تأثیر پذیری‌ها برای آن است که اختیار را اثبات کنند و خداوند به این وسیله انسان‌ها را ایازد.

قائل به نظریه سوم است؛ در حالی که بسیاری از مردم جزء دسته اول و دوم هستند. برای نمونه، در سوره یوسف هنگامی که ظرف مثلاً دزدیده شده در میان وسایل بنیامین پیدا می‌شود، برادرانش گفتند: «اگر او دزدی کند، (تعجبی ندارد چون) برادرش (یوسف) نیز قبل از او دزدی کرد...» (یوسف/۷۷) این یعنی قائل بودند به اثر ژنتیک که اشتهای بود. در آیه ۸۴ سوره اسراء آمده است: «فَلْ كُلُّ يَعْمَلُ عَلَىٰ سُنَّاتِهِ» و در آیه ۳۴ سوره آل عمران نیز آمده است: «ذُرِّيَّةٌ بَعْضُهَا مِن بَعْضٍ» که اثبات اثر ژنتیکی می‌کنند، ولی در آیه ۲۷ سوره آل عمران اثر صرف نفی می‌شود. در روایات هم دستور امیرالمؤمنین (ع) برای انتخاب مسئولان حکومتی را می‌بینیم که ایشان برای اعطای مسئولیت رفتن به سمت افرادی را امر می‌فرمایند که در خانواده‌های پارسا و پرهیزکار بزرگ شده‌اند (نهج البلاغه، نامه ۵۳) و حتی برای انتخاب همسر رفتن به سمت خانواده‌های شجاع را امر می‌فرمایند.

همچنین بیان شریف‌شان به محمد حنفیه هنگامی که در میدان جنگ ترسید و امام به او فرمود: «مَا أَدْرَكَكَ عَرَقٌ مِّنْ أَبِيكَ، أَدْرَكَكَ عَرَقٌ مِّنْ أُمَّكَ» (شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۱، ص ۲۴۳) تأیید حالت سوم، یعنی جمع میان ژنوم و تربیت است.

خداوند در قرآن تقلید کورکورانه نسل‌های

عوامل (عوامل ژنتیکی و عوامل محیطی و تربیتی) می‌توانند بر خلق و خوی انسان‌ها اثر بگذارند. در مردود دانستن نظر دسته اول دوقلوهای را مثال می‌زند که تابع یک ژن هستند، اما رفتارها و شخصیت‌شان با یکدیگر تفاوت دارد و در مورد دسته دوم هم بسیاری از شباهت‌های رفتاری و جسمانی و خلقی را در نسل‌های جدید و نسل‌های قدیم مثال می‌زند که مشترک است.

علم ژنتیک علم جدیدی است، در حالی که پیامبر عظیم‌الشان اسلام (ص) به آن اشاره داشته‌اند. ایشان در جواب سؤال مردی که از تیره بودن پوست فرزندش پرسید، در حالی که خودش و همسرش رنگ پوست‌شان روشن بود، فرمودند: ««هَذَا نَزَعَهُ عِرْقٌ»؛ این از جا برکنند ریشه و اصلی است. ای مرد! بدان یقیناً این «عرق» انتقال‌دهنده اوصاف، خصایل و روحیات گذشتگان است به آیندگان و قطعاً در پدران گذشته تو، یا در پدران گذشته همسرت، یک مرد یا یک زن، سیاه‌پوست بوده و این عرق، این سیاهی را از آنها منتقل کرده است و از بچه تو این رنگ ظهور یافته و آشکار شده است.

بنابراین، نگران نباش و مطمئن باش و یقین داشته باش که این طفل، طفل خود شمامست.» (صحیح بخاری، ج ۸، ص ۳۱) این بحث در قرآن و روایات به شکل‌های مختلف آمده است که با کمی بررسی به این نتیجه می‌رسیم اسلام

سیدحسین خاتمی خوانساری

دبیر گروه معارف

یکی از قواعد مورد قبول دین و علم، قانون «وراثت» یا «ژنتیک» است. هم آیات و روایات اسلامی انتقال برخی خصوصیات و ویژگی‌ها را به نسل بعدی قبول دارد و هم علمی، مانند علم ژنتیک، البته اینکه کسی فکر کند هر چه نسل‌های امروزی دارند، از نسل دیروز خود به ارث برده‌اند، یک اشتباه بزرگ است. ما فقط می‌دانیم که برخی رفتارها و طبیعیات و عادت‌ها می‌تواند از نسل قبل به نسل بعد انتقال پیدا کند؛ اما اینکه رفتار و خلق منتقل می‌شود یا نه، مشخص نیست. محققان و دانشمندان مطالعات بسیاری در این مورد داشته و دارند و به نتیجه‌های بسیار جالبی هم دست پیدا کرده‌اند، اما این نتیجه‌ها یکسان نیست؛ پس بر مبنای این نتایج گروه‌هایی نیز تشکیل شده‌اند.

یک گروه فقط به اثرات ژنتیکی تکیه دارند که به «جبرگرایان ژنتیک» معروفند؛ در مقابل عده‌ای انتقال خلقیات از طریق ژنوم را رد می‌کنند و تأثیرات محیطی را مؤثر می‌دانند و قائلند فقط محیط، اجتماع و تربیت می‌تواند در رفتار و شخصیت انسان‌ها اثر داشته باشد. دسته سوم هم کسانی هستند که معتقدند هر دوی این

گناه نابخشودنی

آیت‌الله سیدعبدالله فاطمی‌نیا: خدا چند گناه را نمی‌بخشد: ۱- عمدا نماز نخواندن، ۲- به ناحق آدم کشتن، ۳- عقوق والدین و ۴- آبروبردن. این گناهان این قدر نجس هستند که صاحبان‌شان گاهی موفق به توبه نمی‌شوند. پسر یکی از بزرگان علما که در زمان خودش استادالعلماء بود، برای من تعریف می‌کرد: «به پدرم گفتم پدر تو دریای علم هستی. اگر بنا باشد یک نصیحت به من بکنی چه می‌گویی؟ می‌گفت پدرم سرش را انداخت پایین. بعد سرش را بالا آورد و گفت آبروی کسی را نبر!...» روایت داریم که می‌فرماید: «اغلب جهنمی‌ها، جهنمی زبان هستند.»

ملاک وجوب خمس

پرسش: شخصی برای آسایش و رفع نیازهای خانواده‌اش اقدام به خرید ماشینی با مال غیر خمس و سودی که در وسط سال به دست آمده، کرده است؛ آیا پرداخت خمس آن بر او واجب است؟ در صورتی که ماشین را برای انجام امور مربوط به کارش یا به هر دو منظور خریده باشد، چه حکمی دارد؟

پاسخ: ماشینی اگر برای انجام امور مربوط به کار و کسب او باشد، حکم ابزار کار را در وجوب خمس دارد، ولی اگر برای رفع نیازهای زندگی و جزء احتیاجات مناسب با شأن عرفی او باشد، خمس ندارد. البته اگر به پول خرید آن خمس تعلق گرفته، باید پرداخت شود؛ در صورتی هم که برای هر دو منظور خریده باشد، به نسبت محاسبه شود. اجوبه‌الاستفتائات، س ۹۲۴

تغییر احکام با تغییر مناسبات

حجت‌الاسلام مرتضی جوادی آملی: مناسبات محدود، یک «حکم» محدود ایجاد می‌کند و مناسبات وسیع، موضوعات دیگری را ایجاد می‌کند... مناسبات عشیره‌ای و قبیله‌ای، حکم قبیله‌ای می‌آورد؛ اما وقتی مناسبات تغییر کرد و جامعه از عشیره‌ای به شهروندی رسید و معادلات در سطح یک حکومت مطرح شد، این مناسبات فضا را تغییر خواهد داد. احکام قضایی، جزایی و تجاری که در گذشته بوده، نوعاً فردی بوده است؛ اما وقتی سوالات دامنه‌دار شد و در عرصه اجتماع، سیاست، فرهنگ، اقتصاد بین‌الملل و تجارت بین‌الملل و امثالهم مطرح شد، همین تفاوت در موضوع سبب تغییر هویت موضوع شده و طبعاً حکم دیگری را می‌طلبد.

مراقب خطر تکرار باشیم

نسیم اسدپور
دبیر گروه فرهنگ

«سر جوخه» هم به پایان رسید. سریالی اجتماعی - امنیتی که هر چند با استقبال مخاطبان روبه‌رو شد، اما به هر حال چندان نتوانست، مانند سریال‌های «گاندو» یا «خانه امن» مخاطب را پای تلویزیون میخ‌کوب کند؛ هر چند برخی بازیگران اصلی این سریال جزء بازیگران مهم سریال «خانه امن» بودند و همین موضوع هم شاید این تصور را ایجاد می‌کرد که به نوعی بین این سریال و خانه امن شباهت وجود داشته باشد. البته این تصور هم چندان دور از ذهن نبود و با سریالی مواجه شدیم که مسائل امنیتی را مدنظر قرار داده بود. هر چند نویسنده فیلمنامه‌اش معتقد است: «سر جوخه نه اثری سیاسی است، نه یک کار امنیتی صرف، بلکه یک درام اجتماعی امنیتی است که به بهانه مسائل امنیتی به آسیب‌های اجتماعی می‌پردازد. از این جهت به پدیده‌هایی مثل اینفلونسرها، بلاگرها و حتی سایت‌های شرط‌بندی پرداخته است.»

تجربه فیلم‌هایی مانند گاندو، خانه امن و حالا سر جوخه نشان می‌دهد مردم به دیدن فیلم‌های امنیتی علاقه‌مند هستند و شاید این علاقه نیز به این دلیل است که در واقعیت نیز کشورمان در حال حاضر با چنین موضوعاتی مواجه است و این موضوعات خلاف واقع و حقیقت نیست. هر چند برخی سریال‌ها، مانند گاندو بیشتر از واقعیت بهره برده و سریالی مانند خانه امن بهره گرفته از چند خبر در مورد ورود تیم داعش به کشورمان بوده است، اما به هر حال حتی اگر برخی داستان‌های تعریف شده و تصویر شده در این سریال‌ها نیز برگرفته از پرونده‌های واقعی نباشد؛ اما چندان دور از واقعیت هم نیست و قطعاً مشابه آن اتفاق افتاده است.

♦ مستندی که به کمک سر جوخه آمد
در «سر جوخه» در تیتراژ ابتدایی به این نکته که نیمی از آن واقعیت است و نیمی برگرفته از حقیقت، اشاره شده بود. در قسمت‌های پایانی نیز مستندی پخش شد که مربوط به بخش‌هایی از سریال بود و این بسیار خلاقانه و مبتکرانه بود.

کار جالب‌تر این بود که این مستند پس از پخش قسمت‌های مرتبط در سریال پخش شد، نه قبل از آن و همین موضوع جذابیت مستند و سریال را بالاتر برد. خیلی خوب است که در کنار داستان‌هایی که کل آن یا بخشی از آن واقعیت است، مستند آن نیز پخش شود.

♦ مراقب خطر تکرار باشیم
در هر حال، این استقبال از سریال‌های امنیتی موجب شده است تا این ژانر در سال‌های گذشته بیش از قبل نیز مورد توجه مدیران فرهنگی قرار بگیرد؛ اما باید در نظر داشت که این استقبال مردم و توجه مدیران، ما را به تکرار نیندازد یا سبب نشود که کیفیت افدای کمیت کنیم.

سریال‌های امنیتی فارغ از جذابیت تصویری و

داستانی، با هدف سرگرمی صرف ساخته نمی‌شود؛ بلکه این سریال‌ها برای بالا بردن سطح سواد و آگاهی مردم در رابطه با چنین موضوعاتی تولید می‌شوند و بنابراین چنین هدفی نباید از یاد تولیدکنندگان این آثار و پیش از آن مدیران فرهنگی برود.

نمیشد سالی سه یا چهار سریال امنیتی بر روی آنتن برود، اما این لازم و حتی واجب است که بر روی کیفیت یک سریال امنیتی دقت و وسواس بیشتری وجود داشته باشد؛ چرا که خانواده‌ها مخاطبان اصلی سریال‌های تلویزیونی هستند؛ خانواده‌هایی که دل‌شان می‌خواهد ساعتی از شب را در کنار دیگر اعضای خانواده به تماشای فیلم بنشینند.

برای نمونه، هر چند «سر جوخه» تلاش داشت این بار بیش از خانواده، جوانان را درگیر و مشتاق پیگیری سریال کند، اما آن‌چنان که باید و شاید نتوانست در این امر موفق باشد. دو جوان نقش اصلی فیلم را بر عهده گرفتند؛ یکی در نقش غلامرضا و دیگری در نقش کیان. داستان این دو به صورت موازی فیلم را جلو می‌برد، تا در نهایت

برداشت

کتاب‌شناسی حاج قاسم

از چیزی نمی‌ترسیم

حاج قاسم، مسابقه کتابخوانی «هشت بهشت» با موضوع کتاب «از چیزی نمی‌ترسیم» روز جمعه ۱۰ دی‌ماه از ساعت ۹ تا ۲۴ به‌صورت مجازی برگزار می‌شود و به ۵۰ نفر از برگزیدگان دانش‌آموزی و دانشجویی این مسابقه جوایز ۲ میلیون ریالی اهدا می‌شود. علاقه‌مندان شرکت در این رقابت، می‌توانند با مراجعه به پایگاه باشگاه کتابخوانی دانشجویان ایران به نشانی BookRc.ir برای نام‌نویسی در این مسابقه اقدام کنند. مسابقات کتابخوانی، شروعی مبارک و مبتکرانه برای بازخوانی و بازشناسی شخصیت حاج قاسم عزیز ملت ایران است که باید با هدفگذاری‌های دقیق‌تر دنبال شود.

است. یکی از این آثار، زندگی‌نامه خودنوشت حاج قاسم با عنوان «از چیزی نمی‌ترسیم» است که به کوشش دختر گرامی شهید، مدتی است منتشر و روانه بازار کتاب شده است. کتاب «از چیزی نمی‌ترسیم»، مزین به یادداشت رهبر معظم انقلاب است و شامل دست‌نوشته‌های شخصی شهید سلیمانی از دوران کودکی و زندگی در روستای قنات ملک کرمان تا میانه مبارزات انقلابی در سال ۵۷ است؛ زبان شیرین و صمیمانه و به دور از پیرایه‌های ظاهری، مهم‌ترین ویژگی این اثر ارزشمند است که حسابی به دل مخاطب می‌نشیند. حالا و در آستانه دومین سالگرد شهادت

در این دو سال، به کرات از حاج قاسم گفته‌اند و نوشته‌اند و هر قدر هم که گفته و نوشته شود، باز هم کم است، چرا که شخصیت‌شناسی او می‌تواند باب جدیدی از الگوسازی را در جامعه اسلامی و در جهان اسلام باز کند و این امکان را فراهم می‌آورد که از کلیشه‌گویی و کلیشه‌سازی برای نشر ارزش‌ها و حقایق دینی و تجسم‌های عینی آن، جلوگیری شود. یکی از حوزه‌هایی که تلاش شده است در آن شخصیت‌کم‌نظیر حاج قاسم معرفی شود، حوزه کتاب و ادبیات است که در آن، حداقل چهار یا پنج اثر خواندنی از زوایای پیدا و پنهان شخصیت کاری، اجتماعی و معنوی شهید سلیمانی منتشر و به جامعه عرضه شده

حسین مهریزی

خبرنگار فرهنگی

کمتر از یک ماه به دومین سالگرد شهادت مظلومانه و در عین حال، مقتدرانه و عزت‌آفرین سیدالشهدای مقاومت «حاج‌قاسم سلیمانی» باقی مانده است. واقعه‌ای که صرف‌نظر از تلخی وصف‌ناشدنی بابت از دست دادن این اسطوره اخلاص، تقوی، تدبیر و رشادت، روح جدیدی در جامعه ایرانی دمید و خون به ناحق ریخته شده این قهرمان مبارزه با تروریسم تکفیری - غربی، افق‌های جدیدی پیش روی مردم این کشور باز کرد.

هنر و رسانه

مهمان استان‌ها کاروان هنری روایت حبیب

این رویداد فرهنگی و هنری که به همت بنیاد حفظ و نشر آثار شهید شهید قاسم سلیمانی (مکتب حاج قاسم) و با همکاری حوزه هنری انقلاب اسلامی برگزار می‌شود، از ۱۱ آذر ماه ۱۴۰۰ به مدت یک ماه در ۱۰ استان مختلف اجرا خواهد شد.

طی این رویداد فرهنگی، برنامه‌های متنوعی چون شب خاطره، شعرخوانی، سرود و موسیقی، نمایش فیلم و انیمیشن، اجرای تئاتر، نقالی و پرده‌خوانی، حماسه‌خوانی، رونمایی کتاب و برپایی نمایشگاه عکس و آثار تجسمی برگزار خواهد شد.

مستند

ردپای روباه‌پیر کار، کار انگلیسی هاست

مجموعه مستند «کار، کار، کار انگلیسی هاست»، تولید مؤسسه فرهنگی - هنری اندیشه شهید آوینی ماجرای نفوذ انگلستان در ایران و مقابله متفاوت علما با این جریان؛ از نهضت تنباکو تا انقلاب اسلامی را روایت می‌کند. «لطیفه‌سادات متضوی» نویسنده فیلم‌نامه و یکی از پژوهشگران این مجموعه می‌گوید: «مجموعه

مستند «کار، کار انگلیسی هاست» در ۱۶ قسمت ۳۰ دقیقه‌ای و بر اساس اسناد تاریخی مروری پژوهشی به مقطع حساسی از تاریخ کشورمان دارد و به نقش علما در این دوره می‌پردازد تا با بررسی این دوران به تأثیر نفوذ انگلیس در میان برخی از خواص توجه شود.»

کتاب

قصه‌های کودک

خوشبختی‌های خانواده خوشبخت

کتاب «خوشبختی‌های خانواده خوشبخت» ماجراهای فرزندان یک خانواده است که هر بار با یک مسئله مواجه می‌شوند و شیوه برخورد با آن مشکل و حل آن را به طور ضمنی آموزش می‌پسند. در انتهای هر قصه پرسش‌هایی مطرح می‌شود که ذهن مخاطبان را فعال می‌کند و از طریق قراردادن مخاطب به

جای شخصیت داستان کودکان را به تفکر و تأمل وامی‌دارد و همچنین صفحه‌های برای درج پاسخ از سوی کودک پیش‌بینی شده است. این کتاب به قلم «سپیده خلیلی» و با تصویرگری «سمیه صالح شوشتری» منتشر شده است.

تاریکخانه

هنر مهجور

شاهرخ صالحی

روزنامه‌نگار

خوشنویس ۸۴ ساله تونسی با خطاطی روی بدنه هواپیما در حالی به شهرت جهانی رسیده که هنر خوشنویسی در ایران، به عنوان یک هنر اصیل و البته اسلامی، که پیوند عمیقی با فرهنگ و هنر ایرانی دارد، به محاق رفته و روز به روز نیز بر مهجوریت آن افزوده می‌شود.

هنر «خوشنویسی» از جمله هنرهایی است که نه تنها به عنوان هنر، که به عنوان یک مهارت شخصی می‌تواند در آحاد جامعه نشر پیدا کرده و مورد توجه قرار گیرد. البته خوشنویسی تنها مخصوص خطوط فارسی و عربی نبوده و از ابتدای قرن نوزدهم میلادی، لاتین‌نویسان اروپایی نیز با ابداع خطوط و مشکل‌های مختلف نوشتاری، به سمت خوشنویسی گرایش پیدا کرده‌اند؛ اما با وجود این گرایش به سمت خوشنویسی، وضعیت این هنر در ایران چندان مناسب نیست و به خصوص بعد از شیوع کرونا، تعداد زیادی از گالری‌ها تعطیل شده و بسیاری از استادان خوشنویسی نیز خانه‌نشین شده‌اند. آمارهای انجمن خوشنویسان ایران از فعالیت حدود ۶۰ هزار هنرجوی خوشنویسی در ایران حکایت دارد که البته ۵ هزار نفر آنها تاکنون ملوک ممتاز را در خوشنویسی دریافت کرده‌اند. این تعداد، در مقایسه با جمعیت ۸۵ میلیونی ایران، کمتر از یک هزارم افراد جامعه را شامل می‌شود

و نشان می‌دهد با وجود سابقه تاریخی و پیوند عمیق این هنر، با فرهنگ ایرانی، اما استقبال چندان از این هنر نشده است. البته کنار رفتن نگارگر از زندگی روزمره، و عادت به تایپ حروف با رایانه یا گوشی تلفن همراه، فرصت تمرین و ممارست در بهبود دست‌خط را از مردم سلب کرده و نگاهی به دست‌خط عامه مردم، به خوبی گویای وضعیت اسفبار موجود است. از سوی دیگر، هنر خوشنویسی که از دیرباز در تابلونویسی‌ها، کتابت قرآن، کاشی‌کاری‌ها و غیره کاربرد داشته، با گسترش فناوری‌ها دیجیتال، جای خود را به گرافیک‌های رایانه‌ای داده است و امروزه عمده تولیداتی که در زمینه خطوط نستعلیق، نسخ یا ثلث مورد توجه قرار دارد، بیشتر به صورت دیجیتالی تولید شده و کمتر می‌توان نشانی از دست‌خط‌های هنری استادان خوشنویسی در آنها پیدا کرد. با این تفاوت که دست‌خط استادان هنرمند خوشنویسی به دلیل روح معنوی آنها، تأثیر عمیق‌تر و ماندگارتری در مخاطبان داشته که خطوط دیجیتال به کلی عاری از این مفاهیم است. مهجوریت خوشنویسی در ایران در حالی است که «نجا المهداوی» تونسی با خوشنویسی روی طبل و بدنه هواپیما، توانسته با تلفیقی از نقاشی و خوشنویسی، خطاطی عربی را به عنوان یک محصول هنری شگرف به دنیا معرفی کرده و به یک محصول اقتصادی تبدیل کند. با این نگاه اقتصادی، استفاده از خوشنویسی ایرانی به‌جای خطوط دیجیتال گرافیکی، می‌تواند یکی از راهکارهای معرفی محصولات ایرانی در دنیا باشد؛ البته اگر صاحبان محصولات صادراتی بتوانند، از این هنر حمایت کرده و برای هر محصول سفارش‌های ویژه‌ای را در خصوص نوشتار خوشنویسی آن، با خطوط فارسی ارائه کنند، علاوه بر آن، هنر خوشنویسی ایرانی با قدمت و توانایی که دارد، می‌تواند به عنوان یک محصول فریبنده و چشم‌نواز، ضمن معرفی فرهنگ ایرانی و خط فارسی در دنیا، به عنوان یک محصول ارزشمند مورد توجه قرار گرفته و زینت‌بخش بسیاری از خانه‌ها و اماکن در کشورهای دیگر باشد.

یادداشت

ماجرای مرتضی و رضا

محمد مهدی احمدیان

پژوهشگر جبهه مقاومت

قصه از اینجا شروع شد که مهدی رحیمی که قبلاً در تهران کار می‌داد، هنوز ماجرای دفاع از حرم برای ما به عنوان یک سرفصل تاریخ شفاهی تعریف نشده بود؛ با خودمان می‌گفتیم بالاخره دوستانی هستند در این حوزه کار کنند. مهدی رحیمی در لایه‌های پژوهشگر رسیده به اینکه آقایی به نام مرتضی عطایی در مشهد هست که رفیق فابریک مصطفی صدرزاده در سوریه بوده. مهدی آمد به مشهد و مرتضی عطایی هم با یک موتور قراضه‌ای قرق می‌کرد و می‌آمد به دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب در مشهد. از صبح می‌آمد و تا ظهر می‌نشست و با محوریت شهید صدرزاده با مهدی حرف می‌زد. مرتضی عطایی یک مقدار هم از خودش حرف زده بود که چگونه به سوریه رفته بود. جلسه نهم یا دهم مصاحبه بود که قرار شد آقا مرتضی برود به سوریه و برگردد؛ ما هنوز باهاش کار داشتیم. آقا مرتضی رفت سوریه و چون می‌دانستیم رزمنده است، نگاه خاصی بهش داشتیم، کمتر از ۴۵ روز بعد، وقتی آیدم دفتر و دانشم خبرها را چک می‌کردم، دیدم نوشته مرتضی عطایی آسمانی شد! روز عرفه بود. خیلی برای ما سخت بود. به دفترمان رفت و آمد داشت و بین ما دل بستگی ایجاد شده بود. کارمان هم که نصفه کاره ماند. یک روز داشتیم مصاحبه‌های آقا مرتضی عطایی را می‌خواندم. یک جایی گفته بود که مقتدین روز شهادت حسن قاسمی دانا، مصطفی صدرزاده آمد به مشهد؛ حسن قاسمی اواخر فروردین ۹۳ شهید شده و مشهدی بود. به مصطفی گفتم چطور می‌شود به سوریه رفت؟! مصطفی گفت تنها راهش این است که بچسبی به بچه‌های فاطمیون و از طریق افغانستانی‌ها بروی؛ هیچ راه دیگری نداری. گفت من از آنجا خط را گرفتم... و بعدش تعریف کرد که چه کار کرد و چطور شد که سر از نبرد سوریه درآورد. خود مصطفی صدرزاده هم همین کار را کرده بود. چهره مرتضی عطایی که شبیه افغان‌ها بود به دادش رسید.

حاصل مصاحبه‌ها با شهید مرتضی عطایی، شد کتاب «ابوعلی کجاست»؛ البته بخشی از صحبت‌های او را به خاطر طبقه‌بندی، حذف کردیم. در این گفت‌وگوها با شهید حسن قاسمی دانا آشنا شدیم و برای شناخت او سراغ آقا رضا سنجرانی رفتیم و با او آشنا شدیم. قول ما مشهیدی‌ها، حسن قاسمی در بسجج، نوچه آقارضا سنجرانی بود. آقارضا آمد به دفتر ما، نشست و دو جلسه مصاحبه کرد. دقیق یادم است گوش‌اش زنگ خورد و دکتري از پشت خط گفت بیا گنج پایت را باز کن! آقارضا گفت من گنج پایم را باز کنم، نمی‌مانم، می‌روم سوریه و باز که برگشتم با هم حرف می‌زنیم. نشان به آن نشان که آقا رضارفت و گنج پایش را باز کرد و با مهدی ظریف رفتند سوریه. در همان عملیات، آقا رضا سنجرانی هم شهید شد و مهدی ظریف هم یک تیر به بالای کمرش خورد و هنوز که هنوز است به خاطر آن تیر، می‌لنگد! گفتیم اینطور که نمی‌شود؛ ما داریم اینها را از دست می‌دهیم؛ باید حرکتی کرد؛ بایستیم اینها تاریخ شوند و باز شروع کنیم به تاریخ‌پژوهی؟! بالاخره قرار شد یک کارگروهی با همین عنوان و با همین کارویژه که در حوزه مدافعان حرم و محور مقاومت است، شروع به کار کند.

وقتی همه تجهیزات و امکانات پشتیبانی عملیات دست یاری به سمت مردم دراز کردند

نبرد با شن‌های روان

و بیماری‌های واگیردار

روی جاده و حرکت رمل‌ها، با هزاران کیسه شن دیوارسازی شد. نیروهای رزمنده و مهندسی و جهاد، توان مقابله با از هم گسیختگی جاده را داشتند. فرماندهان بار دیگر دست نیاز به سوی مردم دراز کردند و باز مردم بودند که چارساز شدند و صحنه‌های به یادماندنی دیگری خلق شد.

برای مهار حرکت طوفان‌های شن و بادهای موسمی، در نماز جمعه اهواز و سوسنگرد از مردم خواسته شد که به یاری رزمندگان بشتابند. مردم با عشق و شوری وصف‌نشدنی در یک بعدازظهر با همت و همه وجود، نی‌های کنار رودخانه کرخه را به محلوله جاده حمل کردند و در سمتی که باد می‌وزید، کار گذاشتند تا رمل‌ها مهار شود. این کار فقط از مردم، یعنی صاحبان اصلی کشور و حامیان وفادار دفاع در مقابل دشمن، ساخته بود.

سرهنگ صیاد شیرازی درباره مشکل کمبود آب برای سفت کردن رمل‌ها می‌گوید: «به خاطر دارم بحث آب خیلی مهم بود، تا بعضی نقاط را بتوانیم موقت نگه داریم. بعضی از روستاییان هم به یاری ما آمدند و چاه‌هایی را احداث کردند.»

اتخاذ چنین تصمیم‌هایی سبب تسهیل جریان اجرایی جاده شد. تانکرهای آب، جاده را آب‌پاشی می‌کردند. با این عمل، رمل‌ها سفت و محکم می‌شدند و بعد از آن کمپرسی‌ها خاک را بر سطح جاده تخلیه می‌کردند و بعد از آن گلنگ‌ها با کوبیدن خاک رس، جاده را تثبیت و برای تردد آماده می‌کردند و در مکان‌هایی که بستر جاده بیش از اندازه سست بود، ابتدا به وسیله توره‌های سیمی، جاده را می‌پوشاندند و روی آنها خاک رس پهن می‌کردند و سپس خاک را می‌کوبیدند تا سفت شود. با این اوصاف، وضع جاده احداث شده این گونه بود: «عرض جاده به ۷ متر می‌رسید که به ارتفاع ۵۰ سانتی‌متر خاک‌ریزی می‌شد و بعد از کوبیدن ارتفاع جاده به ۳۰ سانت کاهش پیدا می‌کرد. به علت کم‌عرض بودن جاده، کمپرسی‌ها قادر نبودند در جاده مانور کنند و ناچار بودند با دنده عقب به جاده آمده و پس از تخلیه بار خود برگردند.»

کار احداث جاده اتفاقی نادر بود که توجه همه را به خود جلب و همه نگاه‌ها از فرماندهان تا نیروهای شناسایی را معطوف خود کرده بود و همگان با شور و شغف خاصی مراحل گوناگون آن را دنبال می‌کردند. سرهنگ هوشنگ بهرامی، فرمانده تپ ۳ زهی لشکر ۹۲ اهواز در این باره می‌گوید: «دوستگاه لودر و ۳۰ دستگاه کامیون کمپرسی، تپه بزرگی (تپه سبز) از خاک رس را در ارتفاعات اله‌اکبر باز نموده و به داخل رمل‌ها بردند. خاک رس با ملاتی که از امکانات محلی به دست می‌آمد، مخلوط و بر روی رمل‌ها قرار داده می‌شد که می‌توانست خودروهای چرخدار را تحمل کند.» قرارگاه به طور مداوم پیشرفت کار جاده را پی‌گیری می‌کرد و همه بی‌صبرانه منتظر بودند تا ساخت آن تمام شود. در عین حال، برای اینکه دشمن به احداث این جاده حساس نشود، بیشتر کار ساخت آن در شب انجام و در روز مسیر احداث شده استتار می‌شد تا دشمن با گرفتن عکس‌هایی از منطقه با از طریق هلی‌کوپترهای شناسایی، نتواند به وجود آن و به خصوص به جهت نک رزمندگان پی‌برد.

نصرت‌الله میری، از مسئولان اجرایی این جاده درباره مشکلات حفاظتی احداث جاده می‌گوید: «تپه‌های رملی خیلی خلوت، آرام و بی‌سر و صدا بود. وقتی کمپرسی خاک خالی می‌کرد، صدای باز و بسته شدن در آن زیاد بود. با بلند شدن سر و صدای زیاد آن، ما هر لحظه احتمال لو رفتن کار جاده‌سازی محور شمالی کرخه را می‌دادیم.» به نقل از تقی امان‌پور، از نیروهای جهادسازندگی شهر سمنان چنین آمده است: «به محض رسیدن به رمل‌ها ما آنها را مسطح می‌کردیم و بلدوزر و گریدر به کار می‌بردیم. بعد کمپرسی‌ها خاک رس می‌آوردند.» جاده نقشی حیاتی برای عملیات داشت. ضمن اینکه به دلیل محدودیت

زمانی شرایط لازم برای انجام دادن کار به طور عادی فراهم نبود، زیرا اگر رزمندگان زودتر اقدام به احداث جاده می‌کردند، دشمن در پروازهای شناسایی‌اش با تپه‌عکس هوایی به موضوع حساس می‌شد و محور شمالی عملیات لو می‌رفت. صبح روز جمعه ۶ آذر ۱۳۶۰ بعد از حدود سه هفته فعالیت مداوم برای جاده‌سازی در محدوده تپه سبز تا محدوده دیدگاه اول، فرماندهان سپاه و ارتش و فرماندهان و افسران قرارگاه کربلای ۱ از جاده پیروزی بازدید کردند. سرهنگ علی صیاد شیرازی که یکی از مهیج‌ترین و لذت‌بخش‌ترین دوران زندگی‌اش را می‌گذراند، به ویژه در اولین نبردی که فرماندهی نیروی زمینی ارتش را عهده‌دار شده بود، درباره شور و شغفی که در وجود فرمانده قرارگاه کربلا و خودش موج می‌زد و در خصوص فراهم شدن زمینه دست‌یابی به موفقیت در عملیات آتی گفت: «پانزده یا شانزده روز بعد، دست‌اندرکاران جهادسازندگی گفتند: «جاده برای بازدید آماده است.» رفتیم برای بازدید. همان حالتی که به سرهنگ نیکی دست داده بود (مینی بر اینکه ما در عملیات آینده پیروز هستیم) این جاده را که دیدیم، به ما هم دست داد. جاده مثل لپل [پروزی] بود. در همان محوری بود که می‌خواستیم برویم. جای خوبی بود برای حمله، به این دلیل که دشمن فکر کرده بود از جناح چپ او، به علت رملی بودن جنس زمین منطقه نمی‌توانیم پیشروی کنیم. جاده درست شده بود و معنی‌اش این بود که تنها با نیروی پیاده حمله نمی‌کنیم. پشت سر پیاده‌نظام، تانک هم می‌تواند برود، نفربر و امکانات پشتیبانی هم می‌تواند راه بیفتد و خیلی از مسائل حل است.» تلاش‌های مستمر و بی‌وقفه جهادگران برای آماده‌سازی جاده پیروزی، با بهره‌گیری از نیروهای فعال و مخلص با همه توان ادامه داشت و با سرعت بسیاری آخرین مراحل را می‌گذراند...

خاطره

صحنه‌های عجیب

درست وسط میدان مین دشمن گیر کرده بودیم، نیروهای گروهان سلمان یکی پس از دیگری به زمین می‌افتادند؛ وضع بسیار دلخراشی بود، قصد داشتیم زخم یکی از دوستان مجروح را ببندیم، فریاد زد خودت را به سرعت به خاکریز دشمن برسان، در زیر بارش باران که با تیر و ترکش همراه بود با پای دوستان رزمنده از معبر تنگ و باریکی به قصد فتح خاکریز اول دشمن حرکت کردیم. در حین عبور صحنه‌های عجیبی دیدیم.

رزمندگانی از ناحیه شکم مورد اصابت تیر کالیبر قرار گرفته و سوراخ بزرگی در شکمش ایجاد شده بود، به نحوی که امعاء و احشایش بیرون ریخته بود؛ ولی با همین وضعیت به یکی از نبشی‌های کناره میدان مین تکیه داده و بچه‌ها را به پیشروی تشویق می‌کرد!

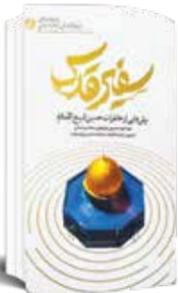
با هدایت فرمانده از معبر وسط میدان مین در حال عبور بودیم که ناگهان دوستم حبیب‌الله رضازاده در حالی که دستش را در کوله‌پشتی برد تا نارنجک تکنیکی‌اش را بیرون بیاورد، تیری به پهلویش اصابت کرد و بسا فریاد «یا امیرالمؤمنین» نقش بر زمین شد؛ به نحوی که احساس کردم به شهادت رسیده است!

راوی: علیرضا اسلامی فر

تازه‌ها

تلاش‌های دیپلماتیک

حسین شیخ‌الاسلام وقتی دانشجوی ساده رشته کامپیوتر در دانشگاه دیویس کالیفرنیا بود، گمان نمی‌کرد با پیروزی انقلاب به خیل عظیم ملت ایران بپیوندد و در ادامه، مترجم گروهی شود که مهم‌ترین سفارتخانه آمریکا در آسیای غربی را تصرف کرده بودند و حالا می‌خواستند اسناد جاسوسی آن را ترجمه کنند. شیخ‌الاسلام که جذب وزارت امور خارجه شده بود، در جریان دفاع مقدس هم به تلاش‌های دیپلماتیک خود ادامه داد و خاطرات خواندنی‌اش از تلخ و شیرین‌های آن دوران را می‌توان در کتاب تازه منتشر شده «سفیر قدس» مطالعه کرد. این کتاب را انتشارات «ارایار» با قیمت ۶۵ هزار تومان منتشر کرده است.

قاب

قبر و مناجات

اردوگاه ما تخریب‌چی‌ها را دورتر از اردوگاه اصلی ساخته بودند. کنار یک رودخانه. بیسن عملیات‌ها که کارمان کمتر بود، صدای آب رودخانه مدمم تنهایی‌هایمان می‌شد و قبرهایی که آن‌سوی حسینی‌ه کنده بودیم و شب‌ها می‌شد محل عبادت بچه‌ها. از هر کدام از قبرها، صدای مناجات و دعا بلند بود. هر کسی زودتر از خواب بیدار می‌شد، قبر بهتری نصیبش بود. با اذان صبح، دویاره زندگی رنگ و روی دیگری می‌گرفت...

صداقت

هفته نامه

سیاسی، فرهنگی و اجتماعی
صاحب امتیاز

معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیر مسئول: بدالله جوانی
سرمدیر: علی حیدری

شورای سیاست گذاری:

علی قاسمی، سیامک باقری، سعداللزاعی،
فرهاد مهدوی، مهدی سعیدی، فتح الله پریشان،
محمد رضامهدی، اسماعیلی، حسین عبداللہی فر
دبیر تحریریه: سید فخرالدین موسوی
مدیر فنی: محمد صالح نادری
صفحه آرا: علی اکبر هدایتی
عکاس: حامد گوردزی
ناظر چاپ: سعید قاسمی
چاپ: مرکز چاپ سپاه: ۳۸۵۲۲۴۴۶ (۰۲۱)
تلفن: ۱۱۰ و ۷۷۴۶۰۱۰۰ (۰۲۱)
ssweekly.ir
@ssweekly
info@ssweekly.ir
نمابر: ۷۷۴۸۸۴۲۶
سامانه پیامک: ۳۰۰۰۹۹۰۰۳۳

شماره ۱۰۲۸ | دوشنبه ۲۲ آذر ۱۴۰۰

کتیبه سبز

فاطمه

فاطمیه

به مناسبت شهادت حضرت فاطمه (س)

آیینام شکسته من از او شکسته تر
او خسته زمانه و من نیز خسته تر
بعضی نشسته در وسط سینه من و ..
بعضی درون سینه زهر اشکسته تر
این روزها نفس زدنش با شماره است
اما نفس نفس زدن من گسسته تر
دست علی که بسته شود بسته می شود
دست زمین و پای زمان نیز بسته تر
از این به بعد خانه من فاطمیه است
پیدانمی کنیدمکانی خجسته تر
از لطف فاطمه است اگر هیتی شدید
در حلقه های سینه زنی دسته دسته تر

محسن ناصحی

کلاس درس شد سجاده ها ...

به مناسبت ولادت امام سجاده (ع)

به دنیا آمدی تا مطلبی دیگر بیاموزم
من از رفتار تو الله را اکبر بیاموزم
کلاس درس شد سجاده ها، من روز میلادت
نشستم تا جهان را پای این منبر بیاموزم
بریزم دور این ناعلم ها را و من خود را
بدون واسطه از ساقی کوثر بیاموزم
سر شب در تعلم سر به مهر کربلا بگذار
سحر برادر سر از سجده تا از سر بیاموزم
دعا در حق دشمن کردن و با دوست سر کردن
مرام شیعه را در سطح بالاتر بیاموزم
زبان تائین و خائفین را پانزده گانه
به هنگام دعا از چهارمین حیدر بیاموزم
طریق روضه خواندن را از تو آموختم، اما
طریق نوکری را باید از قنبر بیاموزم
دعا را از ابو حمزه، مکارم را از اخلاقت
تجافی جهان را از همین منظر بیاموزم
هر آن چیزی که می بینم دلپش کربلا باشد
اگر چیزی می آموزم به چشم تر بیاموزم
فراست مست را از چشم، تل را از سر شانه
ته گودال را از گودی حنجر بیاموزم
و مصداق شنیدن کی بود مانند دیدن را
بخوانم زندگی را، مگر بهتر بیاموزم
اگر دیدم گلوی غنچه ای رد می شود از تیغ
شبیبه تو گریزی بر علی اصغر بیاموزم

مهدی رحیمی

صبحانه

صعود و سقوط انسان

هیچ انسانی سقوط نمی کند، مگر آنکه خود بخوهد و هیچ انسانی به اوج نمی رسد اگر همت و تلاش
خستگی ناپذیر نداشته باشد. در زندگی آنچه نیکی یا بدی خوانده می شود، برگرفته از فکر و عمل انسان
است. آدمی هر چه را در ذهن داشته باشد، به دنبال همان هم خواهد رفت. چه شکست و چه پیروزی،
حاصل چیزی است که در ذهن خود ساخته ایم و به آن عمل کرده ایم.

تلخند

کریسمس در سایه امیکرون /

سویه جدید کرونا با گسترش در اروپا و دیگر مناطق دنیا، تعطیلات سال نو میلادی را تحت تاثیر خود قرار داده است.

کارتونیست: ماریان کامسکی از اتریش

داستان

قیمه بادمجان

من می رساندند و توقع نوازش و محبت داشتند.
اینطور موقع ها مخصوصاً وقتی به معلولان ذهنی
برخوردم می کردم، دلم می گرفت، آدم هایی که
در سن کودکی مانده بودند و دنبال درجه نوب
می گشتند. در این بین پسر ده یا دوازده ساله ای
دستم را گرفت و روی سرش گذاشت، دلش
نوازش می خواست. نوازشش کردم و پرسیدم:
«چطوری، اینجا بهت خوش می گذره؟» با
لبخندی که همه صورتش را پوشانده بود، نگاهم
کرد، لکنت خاصی داشت. زیر لب چیزی گفت
که نفهمیدم و تکرار کرد: «قیمه... بادمجون...
می پزی...؟» خندیدم و رو به کارمندا گفتم: «در
بدو ورود با درخواست عجیبی از مدیر رویه رو
شدم، نمی دونم در توانم هست یا نه؟» و بقیه هم
خندیدند.

یکی دو ماهی گذشت و هر بار محمود را
می دیدم، همین خواسته را تکرار می کرد. یک
شب که بد خوابی بدجور به جانم افتاده بود،
برای سرگرمی چرخ می چرخ می چرخ می چرخ می چرخ
و جالب این بود صفحه ای که جلوی چشمم باز
شد، تیترا جالبی داشت. «طرز تهیه قیمه بادمجان
مجلسی»: قیافه محمود جلوی چشمم آمد. فکری

به ذهنم رسید. مقداری بادمجان توی یخچال
داشتم. بلند شدم و مثل یک کدبانو خورشت
قیمه بادمجان بار گذاشتم و به عشق اینکه بالاخره
برای محمود غذای مورد علاقه اش را می برم، تا
نیمه های شب بیدار ماندم.
ظهر فردا همین که آبدارچی غذا را روی میز
گذاشت، محمود به همراه منشی به اتاق آمد.
سفره کوچکی روی میزم پهن کردم و ظرف غذا
را جلوی محمود گذاشتم و اشاره کردم که مشغول
شود. ظرف را به سگتم هل داد و گفت: «تو
بخور... من نمی خوام...» به حدی نبود که تعارف
را بفهمد. با مهربانی گفتم: «برای تودرست کردم،
قیمه بادمجون...» انگار نمی شنید. منشی خودش
را جلو انداخت و آرام گفت: «محمود حساسیت
داره به بادمجون، نمی تونه بخوره...» یک لحظه
عصبانی شدم و تا خواستم حرفی بزنم، ادامه داد:
«مادرش عاشق قیمه بادمجون بوده، به همه همینو
می که، شاید هنوز تو ذهنش نشونه های مادرش
رو دنبال می کنه، شما بفرمایید، محمود بیشتر
خوشحال می شه...»
اولین قاشق غذا را با بغض به دهان گذاشتم و
محمود از ته دل خندید.

نقیسه محمدی

دبیر گروه جوان

سلامت

۱۹ غذای ضد سرطان

زهرا وحیدی نیا

کارشناس علوم تغذیه

«سرطان» از جمله بیماری هایی است که تغذیه صحیح در پیشگیری و درمان آن
نقش چشمگیری دارد. محققان ۱۹ ماده غذایی را که با سرطان مبارزه می کند،
بر اساس ترکیبات فعال زیستی که مانع تولید مثل سلول های سرطانی، کندشدن
رشد تومورها، مهار تقسیم سلول های سرطانی و کاهش خطر ابتلا به سرطان
است، بیان کرده اند. ۱۹ ماده غذایی مبارز با سرطان به شرح زیر است: ۱- سیب،
۲- بلوبری، ۳- سبزیجات چلیپایی، ۴- هویج، ۵- گیلاس، ۶- قهوه، ۷-
قره قاط، ۸- سبزیجات برگ تیره، ۹- حبوبات، ۱۰- دانه کتان، ۱۱- سیر، ۱۲-
گریپ فروت، ۱۳- انگور، ۱۴- سویا، ۱۵- کدو، ۱۶- چای، ۱۷- گوجه فرنگی،
۱۸- گردو و ۱۹- غلات کامل. به طور کلی دریافت ۲/۵ فنجان سبزیجات سبز
تیره، قرمز و نارنجی و ۲ فنجان از میوه ها در روز توصیه می شود. در مورد سویا
این نکته حائز اهمیت است که رژیم حاوی مقادیر متوسط سویا علیه سرطان سینه
نقش محافظتی دارد، به ویژه اگر قبل از رسیدن به بزرگسالی مصرف شود؛ اما
مصرف سویا برای زنان با سرطان های حساس به هورمونی مثل سینه، اندومتریوم
و پس از یائسگی توصیه نمی شود. بر خلاف زنان، مردان با سرطان های حساس
مانند سرطان پروستات از مصرف منظم سویا نفع می برند. تغذیه درست باعث
پیشگیری از سرطان و تغذیه درمانی موجب بهبود درمان می شود. با مصرف
غذاهای متنوع با تأکید بر منابع گیاهی، محدودیت مصرف گوشت قرمز، فعالیت
فیزیکی مداوم و منظم،
به دست آوردن و حفظ
وزن سالم و محدودیت
مصرف نمک از هر گونه
بیماری، از جمله سرطان
دور بمانید.

راه نرفته

ارتباط افسردگی و سرطان

مدیقه سادات شجاعی

مشاور خانواده

«افسردگی» یک پریشانی روانی رایج در بین بیشتر بیماران مبتلا به
سرطان است. عمل های جراحی و درمان های طولانی، گاهی همراه
با پیشرفت بیماری می تواند منجر به علایمی، مانند اضطراب و ترس و افسردگی
شود. زمانی که ابتلا به سرطان در یک فرد تشخیص داده شود، می تواند بر ابعاد
روان شناختی عاطفی و جسمانی بیماران سرطانی و اعضای خانواده آنان
تأثیر گذار باشد. بسیاری از ابعاد زندگی، از جمله بعد جسمانی، روانی، معنوی
و مالی آن را تغییر می دهد و همچنین بر روابط اجتماعی آنان تأثیر می گذارد.
«صبر» متغیری است که می تواند در افزایش سلامت روان افراد نقش داشته
باشد. صبر از طریق ایجاد نوعی مقاومت، قدرت تاب آوری انسان را ز یاد می کند
و سبب توانمندی آدمی می شود که نتیجه آن موفقیت در زندگی و شادکامی
است. صبر کمک می کند تا ارزیابی های مثبت از زندگی صورت گیرد و
همچنین در ایجاد آرامش و رضایت نقش داشته و موجب تقویت مثبت اندیشی
و سلامت معنوی در انسان می شود. افرادی که میزان صبر بالاتری برای تحمل
سختی ها دارند، حمایت بیشتری از اطرافیان دریافت می کنند و در انتظار آینده
مثبت بوده و در درمان افسردگی خود موفق تر از دیگران هستند. در این بین،
عشق و مهربانی نسبت به خود را می توان به عنوان یک موضع مثبت، زمانی که
همه چیز بد پیش می رود، تعریف کرد. «شفقت به خود» یک عامل محافظ مؤثر
برای پرورش انعطاف پذیری عاطفی به شمار می آید. افراد مبتلا به سرطان،
هیجان های منفی زیادی مانند غم، ناراحتی، دلزدگی و شکست در زندگی را که
ناشئی از بیماری است، تجربه می کنند که منجر به افزایش میزان افسردگی در
ایشان می شود. به منظور مقابله با چنین هیجان های منفی آنها نیازمند تسکین
دادن و رفع کردن و از همه مهم تر نیازمند غلبه کردن بر چنین تجارب منفی بدون
هرگونه آسیب هستند، تا در زمینه درمان بهتر، عالی عمل کنند.

صادقانه

تسلیم محض

امام سجاد(ع) می فرماید: به وسیله عقل ناقص و نظریه های باطل و مقایسات فاسد و بی اساس نمی توان
احکام و مسائل دین را به دست آورد، بنابراین تنها وسیله رسیدن به احکام واقعی دین، تسلیم محض
می باشد، پس هر کس در مقابل ما اهل بیت تسلیم باشد، از هر انحرافی در امان است و هر که به وسیله
ما هدایت یابد، خوشبخت خواهد بود و شخصی که با قیاس و نظریات شخصی خود بخوهد دین اسلام
را دریابد، هلاک می شود.
مستدرک الوسائل، ج ۱۷، ص ۲۶۲

قبیله عشق

تا آخرین لحظه در کنار مردم

در حین بمباران بیمارستان امام
خمینی اسلام، زنی به عمل
سزارین نیاز داشت. در این موقع جراح او
اتاق عمل را ترک کرد و از ترس بمباران به
دنبال پناهگاهی می گشت که در همین
موقع شهید فتاحی با او برخورد می کند و
احوال زن برادر را می پرسد. پزشک به
علت شرایط بمباران و ترس و وحشت از
بازگشت به اتاق عمل خودداری می کند که
دکتر فتاحی با او صحبت کرده و از او
خواهش می کند برای نجات جان مادر و
فرزند کمک کند، به هر شکلی شده او را
راضی کرده، به اتاق عمل می برد. مادر و
کودک نجات پیدا می کنند و به اسلام آباد
اعزام می شوند.

به نقل از یکی از همکاران
شهید دکتر محمد رضا فتاحی

شهید دکتر محمد رضا فتاحی در سال
۱۳۳۷ در یک خانواده مذهبی در
شهرستان اسلام آباد غرب به دنیا آمد. بعد
از دبیرستان در کنکور سراسری دانشگاه
در رشته پزشکی دانشگاه فردوسی مشهد
قبول شد. رفتن او به دانشگاه با شروع
انقلاب اسلامی و تظاهرات ضد رژیم
ستمشاهی مصادف بود. وی که انسانی
بسیار متعهد و مسئول بود و هم و غم او
فقط درس و دانشگاه نبود، همواره در تمام
تظاهرات و راهپیمایی ها به دلیل تعهد
خدایی و انسانی اش شرکت می کرد.
سرانجام در آخرین مأموریت خود برای
امداد مجروحان بعد از عمری تلاش و
مبارزه و مجاهده و استقامت، در ۲۴ دی
ماه سال ۱۳۶۶ در بیست و نهمین سال
زندگیش، به شهادت رسید.

حسن ختام

راهنمای ما باشی

حسن نوروزی

نویسنده

همانی که کاشتم را برداشت می کنیم. حق
مشخص است. بذر سینه که بکاریم، گل
حسن برداشت نمی کنیم. این خاصیت
عالم است. «إِنَّ أَوْسَطَكُمْ قَلْبًا» است. معلول
از شاخه علت جوانه می زند؛ یعنی سیاهی
از دل تاریکی بیرون می آید و روشنایی از
قلب نور. برای اینهاست که لازمه عاشقانه
زیستن و نیک دیدن و خوب شنیدن و پرثمر
گفتن، عاشق بودن است و تهی شدن از
همه بدی ها، بدی هایی که با ماست و بر
ماست، شریک دزد است و رفیق قافله.
چاره چیست؟ باید از سیم خاردار سینات
عبور کنیم. باید تادیر نشده در این جنگ
سخت قدمی برداریم. باید نام مان را در
دل سنگرهای انتظار به یادگار بگذاریم.
باید مرد میدان شویم برای نیک زیستن و
نیک رفتن.

آقا جان، یا صاحب الزمان (عج)، ما
برای راه افتادن و جنگیدن، راهنمایی شما
را می خواهیم؛ چرا که مسافر تنها اگر که راه
هم گم نکند، طعمه راهزنان خواهد شد.